

u. 2781
RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV.

13.

BESSENYEI GYÖRGY
AGIS TRAGÉDIÁJA

BÉCS 1772.

KIADTA

Dr LÁZÁR BÉLA.

EGY HASONMÁSSAL.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1899.

REGI MAGYAR KÖNYVTÁR

Magyar Kir. Könyvtár

13

HESSENYI GYÖRGY

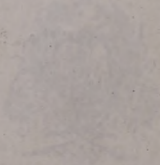
ALIS TRAGÉDIAJA

REGI 1772

MAGY. AKADEMLA
KÖNYVTÁRA

52515

KUT. HESSENYI

REGI 1772

FRANKLIN-TÁRSULAT

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

BEVEZETÉS.

Bessenyei e tragédiájának irodalmunk történetében értékénél jóval nagyobb történeti érdeke, mert mindaz a nagy, elhatározó mozgalom, mely Bessenyeitől indult ki, *Agis*-ával kezdődik, 1772-ben. Ez megmagyarázza, hogy új kiadásban adjuk közzé, annál is inkább, mert nem fogadhatjuk el Bayer Józsefnek azon véleményét, hogy eredetének kérdését a fölmerült polemia teljesen tisztázta. (A magyar drámaírod. tört. I. 100.)

E polemia *Agis a világirodalomban* című tanulmányom nyomán keletkezett (*Philolog. Közlöny*, 1890), de véglegesen tisztázottnak sem Binder Jenő, sem Rózsa Géza fejtegetései alapján nem mondható. A mikor 1894-ben a VII. ker. gymnasium értesítőjében kiadtam a *Philolog. Közlöny*-ben megkezdett tanulmányomat egész terjedelmében, felölelve az összes *Agis*-drámákat, Heinrich Gusztáv a *Phil. Közlönyben* irt bírálatában össze akarta egyeztetni a kétféle véleményt, de a kérdést ez sem tisztázza. Mert tegyük fel, hogy Bessenyei ösmerte Plutarchust is, Gottschedet is, — minthogy azonban Gottsched hatása olyan csekély, szinte jelentéktelen, s a mi annak látszik, egytől egyig közös forrásukra, Plutarchusra vezethető vissza, mondhatjuk-e Binder Jenővel és Bayer Józseffel olyan határozottsággal, hogy Bessenyei *Agisa* egyszerű Gottsched-utánzás, hogy «kétségkívül

Gottsched darabjából merítette az anyagot», s ha «nem is fordítás, de szabad átdolgozás»?

E kérdést a darab kiadása, remélhetőleg, mihamar tisztázni fogja; egyelőre — e bevezetésben — röviden összefoglalom a részleteket.

I.

Laignelot, Radet, Alfieri, Obernyik Agis-drámáit figyelmen kívül hagyva (bővebb tárgyalásukat l. a VII. ker. gymn. 1893/94. évi programm értekezésében), Gottsched és Bessenyei *Agis*-ával foglalkozzunk. Gottsched *Agis*a 1745-ben jelent meg; szerzője becsületes őszinteséggel számot ad forrásáról, Plutarchusról, a ki, röviden összefoglalva, ezeket mondja el IV. Agisról.

IV. Agis, II. Eudamidas spártai király fia, csak rövid ideig uralkodhatott. Királytársa, II. Leonidas, ki sokáig Seleukus satrapa szolgálatában állott, alig vette figyelembe Sparta erkölceinek romlását, a nők pazarlását, a pénzvágy, tékozlás folytonos emelkedését: míg mindennek szemlélése annál nagyobb fájdalmat okozott Agisnak. Elhatározta, hogy reformokat hoz be. Visszaállítja Sparta régi erkölcsét, a régi törvények és szokások új életbe hívása által. Eltörölteti az adósságleveleket s egyenlő részletekre osztja fel a földeket. E terveit közölte barátjaival is s Lysander, Mandrokleides és nagybátyja, Agesilaos, osztoztak nézeteiben. Rávette anyját is, a ki vagyonával segítette, míg Agesilaos csak adósságaitól akart megszabadulni s azért állott Agis oldalára. Agis tervei ellen az asszonyok dolgoztak, mert ezek a fényűzést és hatalmukat féltették, melyek akkor az asszonyok kezében voltak. Leonidas, királytársa, az ellenpárthoz csatlakozott, s mikor Agis a népgyűlésen terveit előadta s hatszáz talentumnyi vagyonát a közcélra felajánlotta, a

gazdagok és ephorok Leonidas pártjára keltek s tervét leszavazták.

Ekkor Agis hive, Lysander, bevádolta Leonidast egy régi törvény alapján, hogy idegen földön megházasodott s ezért Leonidasnak szöknie kellett. Leánya Chelonis követte szökésében, ott hagyta férjét, Kleombrotost, ki Leonidas helyébe király lön. Agis ekkor hozzá fogott tervei kiviteléhez s az adósságleveleket elégettette, de Agesilaos tanácsára a földek felosztását akkorra hagyta, mikor a hadjáratból, hova az achaiak segítségére indult, visszatér. Agesilaos azalatt azonban dölyfösen viselkedett, a nép is, a gazdagok is ellene támadtak s visszahívták Leonidást. Mire Agis megjött a hadból, Kleombrotost a templomba menekülve s Leonidást a trónon találta. Agis is Athene templomába menekül, s míg Leonidas Kleombrotosnak, leánya kérelmére bocsánatot ad és száműzetésbe megy nejével Chelonissal: Agist egy kilesett pillanatban, mikor a fürdőből a templomba indul, Leonidas szolgálai elfogják s a börtönben felakasztják.

Tagadhatatlanul van e tárgyban tragikai mag, sőt ez ugyanaz, a mit Gottsched előszavában így ír le: «Agis fiatal herczeg, felséges nézetekkel és nemes hajlamokkal: de nincs elég tapasztalata nézeteit czélirányosan dűlőre hajtani.» Tragikai vétséget követ el, «ein kleines Versehen», mint Gottsched mondja, mikor fel mer a világrend ellen támadni, tehát bukásán önmaga dolgozik. De e tragikai magot nem birta Gottsched kifejteni.

Egyébként Gottsched máskép fogta fel a tragédiát, a mint azt *Cato*-ja előszavában kifejti. Gottschedra fölötte jellemző, hogy mit kritizált meg Shakespearen? Azt, hogy vétett a hármasság ellen, — nos, ő azon volt, hogy Agisában ne vétsen ez ellen, s így Shakespeare-nél jobb darabot írhasson. Kifogásolta Shakespearenél,

hogy személyeiben szenvedély ég, — valóban az ő alakjain az értelem és erkölcsiség uralkodik, folyton prédikálnak, de nem cselekesznek, — ezért remélhette aztán, hogy darabjai felülmulják Shakespeare darabjait. Valóban, Gottsched józan, de hideg; számító, értelmes fő, de korlátolt; lelkesedő, de önző egyszersmind. Célba veszi a nyelvnek finomítását s azt gondolja s hirdeti, hogy az ő stílusa aztán tökéletes; a német költészetnek új formát mutat, mikor a francia költészetet állítja fel példaképül: Corneillet, Racinet, Voltairt; de e forma merev, egyhangú, fagyos. A természet utánzását mondja ki alapelvül, de folytonos ellenmondásba jő a részleteknél; életrevaló, mélyebbreható logikát nem akar ösmerni a magáénál, s mikor Lessing élesebb fegyverrel támadja meg, tönkre is teszi.

*Agis*áról nem ismerünk korabeli nyilatkozatot, mindössze Bodmernek Gottschedné Pantheája ellen írt bírálataiban találtam egy rosszakarató célzást. (Beurtheilung der P. — Köln 1746. p. 10.) Egy pár lappal utóbb, mikor már a Pantheát keményen lehordta, még ezt veti oda: «des Herrn Gottscheds *Agis* selbst wäre nach einem Modell mit der Panthea geschrieben!»

Agisa *Agesilaos*sal meghányjaveti terveit s a módot: mikép lehetne Spártában *Lykurgus* törvényeit visszaállítani. *Agis* vagyonát ajánlja fel erre a célra s kéri *Agesilaost*, hogy beszélje rá anyját, hogy ez is adja oda kincseit. Tervük sikerül. Az ép odaérkező *Agesistratát* rá is tudják beszélni. Ennek híre eljut *Leonidashoz* (hogyan? arra nincs felelet), a ki eljő tudakozódni. Az adósságban sínylő nép persze lelkesedéssel fogadja *Agis* terveit, de nem úgy a gazdagok. Leszavazzák, s ekkor *Agis* — *Lysander* tanácsára — elhatározza *Leonidas* bevádolását, a miért az idegen földön, idegen nőt vett el. *Agesilaos*

ekkor rá akarja birni Agist, hogy egyelőre csak az adósságlevelek érvénytelenségét mondja ki, de nem a vagyonegyenlőséget is. Agist meg anyja arra figyelmezteti, hogy ne nagyon higgyen Agesilaosnak, mert az csalárd is lehet, (hogy azonban miféle alapon gyanúsítja már itt Agesistrata Agesilaost, nem tudjuk). A harmadik felvonásban csupa híreket kapunk: Hogy Leonidast tényleg bevádolták s el is ítélték, hogy meg is szökött, hogy Kleombrotos lett a társkirály. Leonidas leánya, Chelonis, atyja sorsán évődik; az, hogy királyné lett, nem enyhíti bánatát, ott hagyja férjét s elindul kísérni atyját a száműzésbe. Kleombrotos tudtunkra adja, hogy az adósságlevelek elégtek s hogy nemsokára a vagyonegyenlőséget is kimondják, a mit valahogy meg akar akadályozni Agesilaos. Agisnak Lysander hírül hozza, hogy Agesilaos most, hogy adósságlevelei elégtek, uralkodik, a tanácsot megnyerte magának s ajánlja neki, hogy tegye le a tanácsot. Anyja hírül hozza, hogy a tanács Leonidasért küldött s úgy ő, mint Kleombrotos javallják Lysander ajánlatát. De e terv nem sikerül. Leonidas visszajő, s a gazdagok Agis ellen támadnak; Kleombrotos elmenekül nejével, a ki elhagyja atyját s férjéhez pártol. Agist pedig Leonidas megöleti.

Ime, mivé lett e hatalmas tárgy Gottsched felfogásában. Gottsched egy vétkező ifjut mutat be, ki nem elég megfontolt s elbolondíttatja magát más által. Légy tehát elővigyázó! — szól a morál. Gottsched száraz moralizálása, mely ott van monológjaiban és kitör dialogjaiból, főkép a koncepeazio hétköznapi voltában nyilvánul. Gottsched Agisa egy szavaló báb, ki terveit — mint Bodmer írta — lapos, zökkenő és kétértelmű alexandrinekben elmondja ugyan egy párszor, de előttünk mit sem cselekszik. Minden a színpalak mögött történik. A hol szónokolni kell, az a színen megy végbe: Gottsched a színpadot, úgy látszik,

stilusgyakorló helynek tartotta. De cselekvésről szó sem lehet nála! A IV. felvonás egy kortestanya hatásával van ránk, jövő menő hirnökökkel, kik lerakják hireiket s mennek tovább. Az indulat nyelvét nem ösmeri, az érzelme-
ket festeni nem tudja, mindenre egy hangja van s e hangnak nincs se színe, se illata. Agist füle-hallatára dicséri Agesilaos agyba-főbe anyja előtt, fűszerezve egy kis moralizálással s rhetorikai frázisokkal! — Gottsched ragaszkodik Plutarchushoz, s bár megértette a tragikai magot, nem bírta azt kifejteni. Nem Agis, hanem barátai a reformerek. Itt-ott Agis iránti érdeklődésünk csappan, a ki felvonásokon át a színre se jő s ha igen, úgy akkor is idegen ügyben. S nem is Agis sorsa hozza mozgásba a cselekvényt, de Agesilaos ármánya. S Agesilaos sincsen jellemezve. Jellemét nem tetteiből, hanem beszédéből tudjuk meg. Általában Gottschedtől sem jelleme-
ket, sem igazi cselekvényt nem kapunk. Egy francia mintákra szabott dramatizált, még pedig ügyetlenül dramatizált Plutarchus-fejezet, hol sok a czifra szó, üres beszéd s hangzatos frázis, olesó morál s lapos gondolkozásmód, de minél kevesebb a drámai élet s a természetnek az a megfigyelése s utánzása, melyet Gottsched folyton hangoztatott. A mit Binder Jenő mond róla, hogy cselekvénye átlátszó, egységre törekvő, ez csak azt bizonyítja, hogy szegényes, annyira üres, hogy nagyon is átlátszó. Lássuk csak ezt közelebbről.

Az expozícióban megtudjuk, hogy Spartában nagy a fényűzés és nagy az erkölestelenség. Megtudjuk, mert mondják. Kort festő képek azonban nem alakulnak ki előttünk. Csak szó-áradat végiglen e darab, de sehol semmi, miből a IV. Agis alatti Spartát pillanthatnók meg. Felfogása mindvégiglen hű a történelemhez, előszavában még azért is mentegetődik, hogy Agisnak hadba-

menését kihagyta, mint a melyet nem tudott a cselekvény keretébe illeszteni. Úgy látszik, mintha ő Agis életét akarná dramatizálni, de a csekvény helyett dialogokat írt, drámai erő helyett pedig pedans morált nyújtott. Minden, a mit a historikus említ, előfordul Gottschednél is. De többnyire csak beszélnek róla, a színen mit sem látunk cselekedni, de annál többet hallunk beszélni.

Jellemzési módja sem a drámairóé. Az epikus jellemezhet úgy, mint Gottsched teszi, ki a személyek tulajdonságait sorolja fel, s azt is nemcsak egy ízben. De monológjai a legjellemzőbbek reá, mert a helyett, hogy érzelmeket fejezne ki, prédikál.

Agis, a tragédia, Gottschedet, az író, mutatja be nekünk. Egyedül őt, sajátos és jellemző vonásaival egyetemben. A pedans moral, külsőségek száraz megtartása, a felfogás kisszerűsége, a szenvedély hiánya, hasonlatainak és egyáltalán stílusának fagyossága, fészessége, a paróka-kor izlését tárják elénk; bemutatják Gottschedet a magájózan prózaiságában, ott, hol a költészet magas szárnyalását, az élet, a világ költői felfogását keresnök: a tragédiában! Ilyen volt ám valamennyi ugynevezett «szabályos» dráma. Minták után készültek s hasztalan keresnök benők a természetnek, az életnek meleg lehét. Azt hirdették ugyan, hogy a szép természetet kell megfigyelni, de a természet nekik Corneille, Racine és Voltaire művei volt; ezeket tanulmányozták és utánózták, természetesen mintáik szelleme, mélyreható tekintete nélkül. A mi Corneillenél s Racinenál természetes volt, mert viszonyaikból, a korból, melyben éltek, megérthető, az Gottschednél már formalismus, pedanteria!

II.

Gottsched *Agisa* Bécsben is színre került. Bécsben volt ekkor Bessenyei György is, a csinos testőrhadnagy, s nagy érdeklődéssel figyelte s tanulmányozta Bécs irodalmi és művészi eseményeit. A gárda délczeg egyenruhájába került a szabolcsmegyei nemes ifjú, s a mentén, panyókán és a testhez álló nadrágon kívül parókát is viselt. Ez a paróka volt épen az, mely megkülönbözteti őt, már külsőleg is, a honmaradtaktól. Gondolkozóba eshetett a fölött, a mit Bécsben látott, s a mi Bécset sokkal érdekesebbnek, kellemesebbnek s műveltebbnek tün-tette fel előtte szabolcsmegyei otthonánál.

Az új környezet bizony merőben új is volt. A hatásra, melyet e környezet Bessenyeire gyakorolt, csak szórva-nyosan s nem a kellő erélylyel mutattak rá. A puritán nevelés jó utra terelte Bessenyeit s tanulni kezdett. Szégyenleni kezdte tudatlanságát s könyvekhez nyúlt. Megtanul elsőben is németül s természetszerűleg olvassa a Bécsben ép akkor folyó ujságokat és az ujonnan megjelent könyveket is.

Különösen Sonnenfels József állott ekkor jó hirben. Bécsben az Erzsébet-hidon van felállítva szobra, s a köpenybe burkolt, rövid rokkos, harisnyás, czopfos alak, nyílt magas homlokkal, biztos tekintettel, kissé hajlott orral, fölvetett ajakkal s ovál arczával úgy áll ott, mint az életben állhatott, mikor merészen szemébe nézett a Klemm paródiáját kaczagó publikumnak! Mert reformterveit nem vihette ki egykönnyen. Katona lesz s unalomból, mint írja, nyelveket kezd tanulni, majd Petrasch generalishoz kerül, a ki annyira megkedveli, hogy az egyetemen egy tanszéket szerez számára, melyet megtartott haláláig. Mint ilyen író lett. Sikerül neki kivinni azt,

miről Thomasius már 1680-ban annyit írt: a tortura eltörlését. Sonnenfels is hosszasan és jelesen ír e tárgyról. Megindítja a harczot a Hanswurst és a francia előadások ellen. Tisztítja az ízlést s elméletileg sokat foglalkozik a drámával. Lessing mintájára színházi leveleket kezd írni (Briefe über die wienerische Schaubühne 1768.) s kiad egy lapot is «Der Mann ohne Vorurtheil» czímmel. Különösen sokat beszél a francia színészet ellen. Mikor 1766-tól kezdve a Kärthnerkapu mellett ujonnan épült színházban németek, a várszínházban francziák játszottak, neki esik e francia előadásoknak, s ennek eredménye, hogy 1772-ben, gróf Koháry intendánssága alatt, a várszínházból a francziák csakugyan elbocsáttatnak, de négy évig tart, míg abban a német dráma teljesen otthonosan érezheti magát. A nemzeti nyelv diadala volt ez! Jelentős példa az ott élő Bessenyeinek s ösztök, hogy ő is hasonlót kíséreljen meg. Hátha neki is sikerül? Hogy Bessenyei első írói kísérletei drámák, ezt Bécsnek és Sonnenfelsnek, nem pedig Voltaire hatásának tudom be. Mert nem fogadható el az a nézet, hogy Bessenyei pusztán dialogokat írt, melyekben alkalma volt korának eszméit a magyar közönséggel közölni, hogy mert a francia irodalom súlypontja ép a drámákra esett, választotta volna e műfajt, de minden dramaturgiai ismeret nélkül, nem gondolva szinpaddal és drámai törvényekkel. E nézetből igaz annyi, hogy a drámára esett a francia irodalom súlypontja, de Bessenyei a drámával nemcsak az irodalomban találkozik; vitatkoztak erről a szalonokban, az előszobákban, a gárdatisztek összejövetelein, ujságokban és röpiratokban egyaránt. Dramaturgiával volt tele a levegő s nem pusztán nyelvi kérdések állottak ott szemben. Ez a vitatkozó hang kihangzik Bessenyei előszavából is. «Úgy hiszem, hogy egy Tragoediába is, mint

egyéb irásokba, legjobb törvény az igazságnak s emberi indulatoknak természet-szerint való felfedezések.» Tehát az indulat hangját akarja megszólaltatni, s azon az igaz, természetes módon, a mint az az életben felhangzik. Más kérdés: hahogy sikerült-e ez neki? De mert a dráma volt az érdeklődés középpontja ekkor Bécsben, Bessenyei, bár tudta, hogy darabját a színről nem láthatja, mégis e formához nyúlt, mert ennek elméletével volt még leginkább tisztában. Lessing és Sonnenfels dramaturgiai iratait ismerte. A szóbeli vitákon is tisztázhatta eszméit. Mert Bessenyeitől dramaturgiai elvek ismeretét elvitatni nem lehet, s bár kora eszméit hirdette is tragédiáiban, ezek azért nem pusztá dialogusok, hanem tudatosan felépített kompozíciók, melyekhez igenis dramaturgiai szempon-
 tokkal közeledhetünk. Sonnenfels és nem Gottsched, mint Bayer József írja, (Drámairod. tört. I. 99.) adott tehát neki elsőben is példát és irányt, s Voltaire csak jóval később anyagot és formát. Még kettőt: nemzeti hősnek a választását és a nemzeti irodalom megeremtésének eszméjét közvetetlenül Sonnenfelstől vette Bessenyei.

1768-ban sürgeti Sonnenfels a nemzeti hős választását a költészetben, mert csak az a nemzeti költő, ki nemzete temperamentumát tanulmányozta s vizsgálja: miféle módon jönnek létre nemzete kedélyében azok a jelenségek, melyeknek érzéki alakba öntését célba vette; ezáltal hathat nemzetére s célja csak az lehet: nemzetére hatni. Ime azok az eszmék, melyeket Bessenyeinél is halunk, melyeket nem vehetett Voltairétól, mert az e pontig sohasem jutott el. A magyar nyelvet sajátosságában akarta felfogni Bessenyei, hogy ezen az alapon ujíthasson, de nemcsak a nyelvet, hanem a nemzetet is a műveltség színvonalára emelni s új életet, új vért önteni beléje, volt a vezérgondolata. «Legyen hát új-tanulás módja, fogadjuk

el!» S nemzeti hőst is választ tragédia-tárgyúl: Budát, Eteleét, Hunyady Lászlót! Nemzeti irodalomról is álmodozik, írókat gyűjt maga mellé, serkent, buzdít, levelez, tanít. Különösen a nyelv finomítására törekszik, s vele kezdődik meg költői nyelvünk fejlődése. A dán irodalom analog esetet tud. Holberg nyelve «klasszikussá» vált, pedig irodalmi iránya éppen nem mozgott klasszikus földön. Bessenyei, a magyar irodalom újralendülésének megindítója, Sonnenfels s utóbb Voltaire hive: természetes ellenszenvvel viseltetett az irodalom azon termékei iránt, melyek után akkor kapott a közönség: a Kónyi Jánosok, Markalfok, Argirusok, Álmoskönyvek iránt. Épp úgy történt ez Holberggel. Holberg ismerteti meg Dániával Baylet, Grotiust és később Voltairt is. Bayle hive aztán nem is rajonghat a népkönyvek- s imádságos könyvekért! Úgy volt ez Bessenyeivel is. Más ideáljai támadtak s azon volt, hogy az ő ideáljai el is ösmertessenek! «Bölcsességnek» nevezi tudományukat, s naiv szívvvel rajong is érettök. Ezt a lelkesedést aztán megtartja akkor is, mikor már rég elkerült Bécsből, megtartja Kovácsiban is, pusztai magányában, haláláig.

Bessenyei Agisának Plutarchus a forrása. Laczka azt írja: «Agisnak ideáját másunnan vette, de ő öltöztette tragédia-ruhába.» E forrást Beöthy Zsolt s utánna Rózsa Géza egy novellában keresi, de e novellának nem juthattak nyomára s én sem találtam meg; de nem is kell azt keresnünk, hiszen igen valószínű, hogy pusztán Plutarchusból indult ki, melyet alapeszméjéhez képest némileg megváltoztatott. Bessenyeinél Agis minisztere Leonidasnak, s nem mint Plutarchusnál, társkirálya. Szomorkodik Sparta erkölcstelenségén s Kleombrotossal Lycurgus törvényének visszaállítását akarja kivinni, de Leonidas, Amfares tanácsára, kérelmét visszautasítja. Később azonban,

Demokares tanácsára, belegyezik Agis kérelmébe. Agesilaos, Agis híve, tudatja Amfaressel, hogy ő szint játszik, ő csak adósságától akar megszabadulni, mással nem törődik. A III. felvonásban Agis kifejti Leonidas előtt a nép kivánságát s Leonidas ebbe belenyugszik. Leonidast Agesilaos biztosítja hűségéről és az megbízza őt, hogy Agist és Kleombrotost tegye el láb alól; de Agisnak és Kleombrotosnak felesége kihallgatják őket, s Telonisban vágy támad atyja megölésére. Agiaris azonban lebeszéli erről, sőt a gyilkosságot meg is akadályozza. Agis és Kleombrotos most több oldalról hallják, hogy életök veszélyben forog, mire elhatározzák, hogy védik magukat. Leonidas eljő kibékülni, miközben Amfares jelenti, hogy a nép ismét lázong (hogy miért? azt nem tudjuk meg), mire Leonidas kivételével mindnyájan elmennek, hogy a népet lecsendesítsék, a mi sikerül is. Ekkor Leonidas, tanácsosaira hallgatva, követeli Agis- és Kleombrotostól, vallják be, hogy a király ellen fel támadni merészkedtek; ezek nem vallanak, mire Agist a színen leszurják s Kleombrotost elfogják.

Miben egyezik meg tehát a Gottsched felfogása a Bessenyeiével? Részletekben mi sem mutatja azt, hogy itt rokonsági viszonynyal állanánk szemben. A miben megegyeznek, az közös forrásukra vezethető vissza. Mindkettőnél reformokra törekszik a hős, de a mód, melylyel terveiket ki akarják vinni, mig Gottschednél Plutarchushoz ragaszkodó, Bessenyeinél már merőben más. Gottsched Agisa, anyjának vagyona révén akarja a népet megnyerni, Bessenyeinél Agis a nép megbizottja. Gottschednél is bukik a hős, terve nem sikerülnek, s Agesilaos ármánya ebben közre is játszik; de Bessenyeinél nem az ephorok szavazata, hanem Leonidas király szava dönti el Agis terveinek sorsát, s Agesilaos ármánya nem

„átsszik fontos szerepet. Agis jelleme Gottschednél nem drámai jellem, nem cselekszik, Bessenyeinél többet cselekszik s benne is van a dráma alakjai közt határozottan a legtöbb erő. Gottsched többi alakjai is szavaló bábok s Bessenyeinél is többet szónokolnak és annál kevesebbet cselekesznek. De van egy pont, a melyben fel-
tűnő egyezést találunk mind két író felfogásában.

Az egyezés a III. felvonás koncepcziójában van, hol Agis sorsa mind a két szerzőnél háttérbe szorul, a hős a színre se igen kerül, vagy (mint Bessenyeinél) csak egy jelenetben, s a főérdeket Kleombrotosnak és nejének Telonishoz sorsa képviseli. Gottschednél Telonis atyjához hű, férjét otthagyja s kíséri atyját a száműzésbe (ragaszkodva Plutarchushoz); Bessenyeinél Telonis férjéhez hű, nem pedig atyjához. Agiarisnak le kell beszélnie, nehogy atyját megölje, sőt a gyilkossági kísérletet el is követi, de Agiaris Leonidast a «döfés alól elrántja». A főcselekvény itt egyszerre háttérbe szorul, az epizód emelkedik előtérbe, s e jelenséget mindkét műnél észrevehetjük.

Ellenben Bessenyei sajátos felfogását a következő jelenség pregnánsan bizonyítja. Művének alapeszméje, melyet minden tragédiájában kifejez, mely eszme egészen az encyklopédisták hívét mutatja be s eltér Gottschedtől, kinek ily mélyreható gondolata soha sem volt. Gottsched a francia klasszikus drámaírókat csak formában utánozta, azok szelleme nélkül, «légy óvatos»-féle morállal, Bessenyei az encyklopédisták eszméit fejtegeti, fogadja el alapeszméjéül, s nemcsak Agisából, de többi tragédiájából is kihangoztatja ezt. Mit mutat be tulajdonképpen Bessenyei? Egy miniszterei által agyon tanácsolt királyt és egy jót-akaró minisztert. Hőse kettő, s így alapeszméje is kettő. Az egyik szerint:

... Egy királynak nehéz tenni hivatalát,
 Igen sokan vannak, kik rángatják dolgát.
 Kiki csak hűségét mutatja tettébe,
 De sok titkon mérget táplálhat szívébe.

E gondolattal, melyet itt Leonidas mond Agisnak, ugyancsak sokszor találkozunk. Benne van a Mária Teréziához intézett előszólevélben, s Leonidas máskor is nem egyszer felsóhajt, hogy a «szíveket látni haszontalan fárad». De Agis bukásában ki van fejezve az a gondolat is, hogy a fennálló világrend ellen csekély emberi erővel nem szabad fellázadni, mert akármilyen nagy legyen is a cél, elbukhatni.

Azon körülmény, hogy Gottsched *Agis*-át 1772 előtt Bécsben előadták, az azonos tárgy, továbbá az említettem kissé feltűnő felfogásbeli egyezés Binder Jenőt e rokonság kutatására birták. Bizonyos külső körülményeket, melyeket sem Gottsched, sem Bessenyei nem használtak fel Plutarchus előadásából, de a melyek mellőzését a két mű kompozíciója megmagyaráz, (l. ezeket részletesen Phil. Közl. 1890. 696.), Binder azon véleményének támogatására sorol fel, hogy Bessenyei kezébe se vette Plutarchust, hanem egyenesen Gottschedből merített. Heinrich Gusztáv ezt naivságnak nevezte el, s valóban elképzelhetetlen, hogy Bessenyei ennek a kornak a legnépszerűbb könyvét, Plutarchust ne ösmerte volna.

Azt tehát kétségtelennek tartom, hogy Bessenyei forrása Plutarchus, de megengedem, hogy vagy olvasta vagy látta Gottsched darabját. Binder azonban nem pusztán futó hatást ösmer fel, hanem egyenes utánzással vádolja Bessenyeit. A hasonlóságok, melyeket felmutat, oly csekélyek, sehol egy gondolat, mely megegyezést mutatna Gottscheddel, legfeljebb nevek és alakok, de a mit mondanak, a miről beszélnek, Bessenyeinél mily

eltérő! Szinte hajlandó vagyok azt mondani: Ha Bessenyei csak Gottschedet ösmerte, bámuljátok képzeletét!

Azonban erre nincs szükség, mert Plutarchus ösmerte mindent megmagyaráz, s az encyklopedisták gondolatainak hatása alatt kettős hőssel kettős alapeszmét kovácsolt össze.

Ez Bessenyei drámájának Achilles-sarka. Hiányzik belőle a belső-egység, bármilyen szorgosan igyekezett is a hely- és időegység megtartására. Agis reformterveibe már a II. felvonás végén belenyugszik Leonidas, a III. felvonásban megadja kívánságát, s úgy ezen, mint a következő két folvonásban, tervei érdekében mit tesz tulajdonképen Agis? Semmit. A negyedikben az asszonyok Agis életét féltik és Leonidassal békül ki Agis, az ötödikben pedig megölik. Sőt mi több, Agisnak mindvégiglen nincs önálló akarata. A reformok sürgetését Agesilaos tanácsára teszi; mikor még Kleombrotoshoz fordul, hogy őt tervének megnyerje, akkor is vitézei tanácsára hajt. Majd mikor Leonidas belenyugszik terveibe, ő is kész Leonidas előtt térdet hajtani, sőt elfogadja barátságát is. S Leonidas? Ez is önállótlan alak. Beleegyezik Agis terveibe, meg visszavonja, aztán ismét belenyugszik, a milyen tanácsossal épen beszél. Nem tudja végiglen, ki az igaz tanácsosa, s Agist is Demokares tanácsára öleti meg. Mind Agis, mind Leonidas jelleme tehát határozatlan, elmosódott, színtelen, zavaros. Az a plaszticzitás, egyszerűség és határozottság, a melylyel Plutarchus őket megrajzolta, merőben veszendőbe ment Bessenyeinél.

Toldy Ferencz egy másik kifogással áll elő: A historiai kép helyett egyszerű udvari cselszövényt ad. Ugy az egyes alakok, mint az egész koncepczió, igaz, annyira elsilányult a Bessenyei felfogásában, hogy e cselekvényt

még udvari ármánynak sem mondhatjuk. Azonban kívánhatjuk-e ezt Bessenyeitől, mikor historiai képet mesterei sem nyújtottak s nem is akartak nyújtani?

S most eljutottunk e kérdéshez: mily viszonyban áll Bessenyei felfogása a történelemhez? A történeti Agis Sparta királya, Bessenyeinél Leonidas tanácsosa. Ezt alapeszméje kedvéért tette, de megmásította vele azt a tragikumot, mely a történelemből sugárzik ki. Agis tragikuma Bessenyeinél, — hol Agis Leonidasnak minisztere, a ki tanácsokat ad királyának; melyeket, mikor ez nem akar elfogadni, a nép elé terjeszt; s mikor meg elfogad, térdet hajt előtte, s rá a király, mert Agis felszólalni merészelt, megöleti, — mondom, Agis tragikuma az, hogy ő sokkal büszkébb, semhogy büntelensége nemes tudatában megalázkodjék; ezért összeütközésbe jöve a fejedelmi tekintélylyel, buknia kell. Ez a tragikum nem tiszta, s minthogy Kleombrotos sorsa egyező Agiséval, az érdeklődés hármójuk között megoszolván, a hol három a hős, egyik sem hős. A történelem Agisának tragikuma ám tiszta. Mi más ott Agis, mint egy, a fennálló világrendet reformálni óhajtó lélek, a kinek lelkesedése nem áll arányban erejével és a kiben nincs meg a nagy célhoz szükséges óvatosság; a társadalom föléje kerül, s ennek hatalma elsöpri.

A jellemrajz végtelenül gyenge Bessenyeinél s a módot, a hogy a drámaíró jellemez, épen nem ösmeri. A drámai jellemzés nem a tulajdonságok felsorolásában áll. Cselekedeteivel jellemzi a szereplő önönmagát. Romeo egy heves ifju, kinek mindene a szerelem, ki szerelmes volt világéletében, előbb Rosába, majd Juliába, tulajdonkép szerelmes volt a szerelembe. Szenvedélyes és vérmes ember, mohó és odaadó jellem. Mindezt nem írja Shakspeare, nem mondatja el Romeóval, de még egy barátjá-

nak szájával sem, hanem Romeót cselekedetei után ösmerjük meg. Bessenyei elmondja drámája alakjainak jellemét, de a színen már nem igazolja.

Ez az adomány teljesen hiányzott nála, pedig előszavában maga megköveteli, hogy meg kell adni az emberi indulatoknak természet szerint való hangjaikat. A kifejezésnek indulatfestő ereje, a hangváltoztatás művészete még meg sincs kísérelve sehol Bessenyeinél, de Gottschednél sem, a ki azonban nem is törekedett erre, mert szerinte a dráma hangja a retorikai kifejezés hangja. Pedig egykor ő is a természet utánzását tűzte ki maga elé. Gondolt is a jó öreg arra, hogy egy szerencsétlen ember retorikai kifejezésmódja nem lehet azonos egy örömben kitörőével, egy szomorú hangulatú ember más-kép beszél mint egy nyugodt lelkiállapotú! Az indulatkifejezés kérdésével összefügg a monolog kérdése is. Bessenyei alakjai a monologokban töprengenek, de nem fejezik ki lelkiállapotukat, örömeiket, vagy fájdalmaikat. Gottsched a monologot moral-hirdetésül használja, Bessenyei értekezéseket ír. Ebből a két drámából egy-résről Gottschedet, a «mestert», Addison lelkes hívét, a lipcsei nyelvmivelő társaság seniorát, pillantjuk meg, és másrészről Bessenyeit, a metafizikai gondolatokon évvődő gárdahadnagyot, a kit az encyklopédisták és Voltaire elvei zavarba hoztak, s ki ezeken gondolkozik.

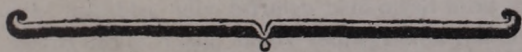
Ez elvek Bessenyeiben nemcsak hívőt, de ismertetőt és terjesztőt is nyertek. Ime az egyik ok, miért tett hatást korára Bessenyeinek Agis-a. Bessenyei a felvilágosodás elveit hirdette, ez új elveket, melyeken a közönség ha nem is kapott, de velük foglalkozott. A türelmesség, a jobbagyság érdekeinek védelmezése, az egyenlőség elvei, mind szónokot nyernek Bessenyeiben :

. . . . Jobbágyink, törvények kívánják csak tőlünk,
Különben örömet izzadnak érettünk.
Ha elveszszük tőlük kínos adójukat
Hordozzuk igazság szerint hát dolgukat.
Mint herék ne szíjjunk róluk izzadtságot,
A lélekből tegyünk nekik igazságot !

S másoldalt: nyelve. Ha drámai szempontból nem is, de retorikai tekintetben elismerésre tarthat igényt, s ez magyarázza meg a tetszést, melylyel drámáját fogadták, s a hatást, mely messze terjedő erejével egy új korszakot, az ujjáébredés korszakát, teremtette meg irodalmunkban.

LÁZÁR BÉLA.

À G I S
TRÁGÉDIÁJA,
Ő T
J Á T É K B A N,
V E R S E K B E N.

B É T S B E N,

NYOMTATTATOTT KALIWODA LEOPÓLD

^e
BETŰJIVEL.

^e
CÍO IO CCLXXII. dÍK ESZTENDŐBEN.

AJÁNLÓ-LEVÉL.

A' FELSÉGES MÁRIA TERÉZIA RÓMAI
TSÁSZÁRNÉ 'S KEGYELMES APOSTOLI
KIRÁLYNÉ ASZSZONYUNKNAK.

FELSÉGES ASZSZONYOM !

Soha a' teremtésben trónus olly nagy magasságra nem emelkedhetett, hogy a'hoz Kiáltását, egy igaz hívfég a' leg-fetéteb mélyfégből is ne teheffe : Nem mondom FELSEGES ASSZONYOM, hogy Világ kezdetétől fogva, minden Királyi-fzék, minden Kiáltást meg-hállott, melyet szolgájinak hívfégek érte tehetett ; sem nem állítom, hogy fok Koronás fejek, a haragnak, 's hívfégtelenfégnék vérengező lármáját, gyakran lábaiknál ne hallanák ; tsak azt mondom, hogy a' FELSEGED Trónufa, olly Kegyelmefféget visel, melly az alatta nyugovó hívfégnék, leg-Kisseb sohajtásait is hallani, 's védelmezni Kívánja. A' BET'S alatt fekvő Nemzeteknek, leg-fájdalmasab sebjeiket okozza talám az ; hogy a' Királyi-páltza, melytől vezéreltetnek, belső részeikbe mindenkor' nem hathat. e' páltzának az igazlágtól Kellene vezéreltetni : Már pedig, semmi az halandók' szájokba, olly hírtelen nem olvad mint az igazlá : ezt üldözi egézf Világ, melly sem egeszlen rab, sem tellyefféggel szabad soha miattunk nem lehet. LEONIDAS mutatja, hogy az igazlá Kőrülötte, mitfoda szinekbé forgott ; az nála, mint szabadúlt, 's rabúl is hogy esett : Mind igazlágnak, mind gonofzágnak láttatik Kegyelmét ígérni ; mert ezek Kőzül, sem egyiket, sem másikat, halandófága miatt jól nem tudhatta ; de még is jobbnak ítélte Kegyelmezni, mint büntetni ; és tsak azt láttatott verni, a'mit nem Kegyelmezhetett. En úgy ítélem, hogy FELSEGEDnek is eleitől fogva, e' vólt leg-főb

tzélja: és ugyan ezen ítélet szűlte bennem azt a' bátorfágot, hogy Agifnak Trágédiáját, FELSEGED' lábaihoz tegyem; hol az igazság, ártatlanfág, 's gonolzfág, egymás Közé szűntelen perelnek; hogy felső végezéseket minden kor' nyerheffék. Nehéz ott FELSEGES ASZSZONYOM egy halandónak igaz ítéletet tenni, hol sok szolgák' szájában, az igazság, hamis színel, 's a' hamisság igaz formával járhatnak.

Egy Atya, önnön származását, ha az áll-ortzába, 's idegen ruhába öltöztetik, meg-nem ismérheti: Nem tfuda hát, ha FELSEGED is Anyai Kegyelmet, néha nem tapasztalhatta; melly noha természet szerezvaló gyermeke; de az erőtelenek-től, erő-szakkal költfőnőzött áll-ortza miatt, magát FELSEGED előtt, még is mint önnön fajzatja, minden alkalmatof-fágba nem mutathatta. Illyen Fajdalom alatt nyög a' Királyi Kegyelem FELSEGES ASZSZONYOM, mellyet e' kis Trágédiába, LEONIDAS eléggé panaszol; Kinek ajánlhatná hát e' kis munkát örökös alázatos hívfégem inkább, mint FELSEGEDnek,

A' KINEK FELSŐ KEGYELMEHEZ,

Utólfó tsep véremig-alázatos hívféggel-
való Jobbágy maradok,

BESSENYEI GYÖRGY.

TÚDÓSÍTÁS.

A' munkának ajánlása végett hofzfasz elől-járó beszédeket tfinálni szűklégtelen dolog; azért én is Ágis Trágédiájában, magamat e' tudósításban mentegetni ingyen sem kívánom: úgy hiszem, hogy egy Trágédiába is, mint egyéb írásokba, legjobb törvény az igazfágnak 's emberi indulatoknak természet szerént-való fel-fedezésék; tovább minden mesterség a'ba áll hogy a' beszélők egy-másnak illendöképen feleljenek, mint a' Trágédiában elő-forduló Személyeknek sorfok azt magokkal Hozzák. En Ágisba ezeket Kívántam igazán festeni: ha velek hibáztam, sem tfuda, sem lehetetlenfég bennem nem eset: egyik zúgni-fog ellenem, máfik meg-igazít; e'be nagy tudománya, ama'ba gyengesége háborog: mind-Kettőjőknek lehetnek tlapásai: Kiki üldöz, 's ifimét Külön Külön Kiki üldöztek köztünk; mindnyájunknak ez a' sorfunk, de azért a' Jóra-való igyekezetbe meg-szünni alatsfonyfág vólna. Tehát magamat a' K. Olvasónak munkámban által-ádom; szóljon úgy, mint ítélhet: ha szíves 's helyes beszéde világosságomra lesz, figyelmezni-fogok: ha pedig ok nélkül tlatáz, fiket leszek

SZEMÉLYEK.

LEÓNIDÁS, *Latzedémoni* Király.

ÁMFARES, nagy Görög Vezér, Leónidás' titkosa.

ÁGÉZILAUS, fő ember, Királyi tanátfos, tflalárd barát, 'S Hazája' árulója.

ÁGIS, nagy Görög Hertzeg, igaz Haza-fi.

ÁGIARIS, Felelége.

ÁGISZTRAT, Ágisnak Anyja, Hertzegné.

KLEOMBROTES, Leónidás' veje, Ágisnak barátja.

TÉLÓNIS, Kleombrotes' Felelége, Leónidás' leánya.

DEMÓKARES, Fő tanátfos.

EGY-NEHÁNY PALOTÁS-VITÉZEK.

*A Játék-piatz mutatja SPARTAba a' Leónidás Királyi
Kastélyát.*

ÁGIS TRÁGÉDIÁJA.

ELSŐ JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

ÁGÉZILAUS, ÁGIS.

ÁGÉZILAUS.

Isteni tanátfa a' nagy *Olimpu*nak,
Jupiter örökös ura Világunknak,
 Ágis! végre rajtunk akaratjok' tették,
 'S *Spártát* törvényibe vissza-helyheztték,
 5 *Likurgus*, Közöttünk hajdani fényével
 Fel-támad újonnan dítő törvényével:
 Nem fogják-Hazánkat verni a' gazdagok
 Továb, kik kintfekkel fel-emelték magok'.
 Egyik Görög nem lesz a' máfiknak foglya;
 10 Szabadúl *Spártának* fok ártatlan rabja,
 A' szegénység, tudod gazdaginktól pénzt kér,
 Melly adósság, fok száz Görögöt vafra vér.
 Szabadítsuk Ágis el-fáradt Hazánkat,
 Gyógyítsuk ha lehet, rögzött nyavalyánkat.

ÁGIS.

15 Hív Ágézilaus menjünk tartózkodva.
Spárta' falai közt Népünket oktatva.
 Egy Vezér, (jól tudód,) büszke méltóságát
 Meg-szokván; nem hallja az Ég' igazságát.

- Örök uraságra törekedik, köztünk,
 20 Titkon dühösködik ; 's mosolyog előttünk.
 Ha a' tanáts-házban látod Leónidáft,
 Nem fejthetsz ajakin ellenünk vádoláft ;
 De Hazánk' fatyjait titkon vesztegeti ;
 Közöttünk kintseit lopva hintegeti.
 25 Minden testbe lehet kapni ilyen mérget,
 Iteneink tették belénk ezt a' férget.
 Kebelünkbe tfak őt' kell fel-élesztgetni ;
 'S meg-lehet jó vérünk' vele vesztegetni.
Spárta belfő-része fints illy veszély nélkül,
 30 Mellyet Leónidás, gerjeszteni készül.
 Amfareft meg-vette tudod már pénzével,
 Töb tanátsfokat is veszteget kintsével.
 Nem akarja, kogy a' végezés meg-álljon
 'S törvényinkre titkon lzíve holtig fájjon,

ÁGÉZILAUS.

- 35 Ágis ! ma Hazánknak széles piatzára
 Ki-gyűjtsük népünket, a' Király truttzára.
 E' részszel szükséges eléb tanátskoznunk,
 Hogy inkább leheffen Javunkra dolgoznunk.
 A' lántz Kőzt, tömlöztzre le-vert adófokat ;
 40 A' kőzséget kinzó nagy u'zoráfokat,
Spárta Lakofinak elő-Kell mutatni,
 Jó lesz gazdagínkat e'ként útaltatni.
 Egy hatalom tudod tfak Kőzségekben áll,
 Mellyeknek erejek ha fejektől el-vál ;
 45 A' nagy méltóságot Kőz emberré tészik,
 'S verő hatalmából, életek' ki-vészik,
 Nyerjük-meg a' népet gazdagaink ellen,
 Hidjed, hogy fok gonosz enged majd kellenlen.

ÁGIS.

- De mi módon kelljen szolni népeinkhez ?
 50 Hogy lehet hírtelen férkezni szivekhez ?

ÁGÉZILAUS.

Vehetünk itt pénzen ékefen-szóllókat,
 Gazdagítfuk titkon a' hazúg papokat.
 Ezek a' tfalárdok, szüntelen kérkednek,
 'S hogy *Jupiter* velek beszél, úgy hitetnek.
 55 Nyelveknek a' Község igen hamar hiszen,
 Minden kételkedéft tfak hozzájuk viszen.
 Ha ők majd *Spártába* itt ott helyyel, helyyel,
 Kiáltozni Kezdnék gazdaginkra szélllyel ;
 Tapasztalni-fogod a' változás mit tész',
 60 Tudom, hogy Ámfares' szíve gyötrem lesz.

ÁGIS.

Sijessünk hát Vitéz el-érni tzélunkat,
 Hordozzuk vígyázva, el-kezdettdoljunkatt,

ÁGÉZILAUS, *Zörgéjt hall.*

Kitfoda érkézik ? talám Leónidás,
 Menjünk-el, ne legyen Közöttünk hánykódás.

MÁSODIK JELENÉS.

ÁMFARES; LEÓNIDÁS.

LEÓNIDÁS.

65 A leg-Felsőb tanáts már el-végeztetett,
Spárta, törvényibe vissza-helyheztetett.
 Ámfares ! me'dig nyög sérült Királyságom ?
 Miért raboskodjon így hatalmasságom ?
 Az oštoba község, trónufom' meg-únta,
 70 Fényességem előtt szemeit be-húnyta.
 Tanátfunkba, tsömört okoz jelen létem ;
 Látom, fél Hazámnak terhe lett életem.

ÁMFARES.

- A' tudatlan község, jól-lehet újságol
 Uram ; de goromba mérgébe nem vádol.
- 75 Ágis lármázza tfak őket Kleombróttal ;
 Kik titkon hartzolnak ma Királyságoddal.
 Király ! nem magába zúg a' nép egyedül,
 Semmit nem Kezdheth ő, fő vezérek nélkül.
 Vannak oly vitézek *Spárta'* kebelébe,
- 80 Kik mérget éleszt'nek trónusod ölébe.
 Uram ! nagy Hazádat ezek fel-lázasztják,
 'S hív Királyságodat, széllyel útáltatják.
 Nem akarnak tudni hatalmasságodról,
 Készülnek le-verni fő méltóságodról.
- 85 Szabadon eresztik néped' makatosságát,
 Sok, ellened e'ként szegzi nyakasságát.
 Pedig ha a' község nem rab, ő ragadoz,
 'S búsult Isteninek mindég vérrel áldoz,
 Napokként, más főért sohajt vágyódása,
- 90 Job lesz dolga úgy mond, ha jó változása,
 Törvényink' meg-rontván, bűnét nem isméri,
 Mert ő az Egeket, mint szegény úgy kéri.
 Így tévelygési közt, másokba bódulván,
 Fel-kei gyakran, ura' székére tódulván.
- 95 Mindég új törvényt Kér, hogy forsa jobbúljon,
 'S nyakán terhesegett jármából kí-bújjon.
 Ha jó Királya van ; úgy szól, job lehetne,
 Még is, 's vállokról fok terhet le-vehetne.
 Így ő szüntelenül átkozván rabságát,
- 100 Nem élhet tífendefen, kérvén igazságát.
 Meg- nem fontolhatja, hogy adója nélkül,
 Semmi törvény néki igazságot nem szül.
 A' fő- rendek közt is, fok Király hatalmat
 Nem nézhet ; 's mutatja a' morgó únalmat.
- 105 A' népet ingerli ez-fel szabadságra,
 Melly nem tudja, hol jut kinofab rabságra.

Köztők nagy rendeink a' fő méltóságot
 El-osztván, úgy szűlnék kinos Királyságot.
 Alattok a' köz-nép, meg- nyomatva szenyved,
 110 'S nyögő rabságába, alatta el- fenyved.

LEÓNIDÁS, *meg- illetődéjfel.*

Ámfares ! lehet-é *Spárta* illy el-fajúlt ?
 Hiheted-é, hogy már Királyságom el-múlt ?
 Ah kinos hívatal ! - - - - - gyötrelmes méltóság !
 Embertelen Kőzség ! - - - - - veszélyes uraság !
 115 Ámfares halgas-meg ; kefervembe mondok
 Néked olyan dolgot, mit régen tanúlok.
 Kevéssé érdemlik hidd-el az emberek,
 Hogy legyenek Köztők Kegyes Fejedelmek.
 Büszke vágyódások, törvényt nem szenyvedlhet ;
 120 Noha természetek, ezer-szer meg-veszhet.
 Uralkodni Kíván sok rosz Haza tagja,
 Vélek, t'fak a' népnek szaporodik jaja.
 Királyságom ellen látom rúgódóznak,
 Már a *Spártaiak* ; 's velem hadakoznak.
 125 Ámfares ! te lehetsz itt segedelmemre,
 Ne állj-el mellőlem ; vigyáz életemre.
 Továb fegyvert fogni látod, már nem lehet,
 Van talám más eszköz, melly hasznokat tehet,
 Tanátfosainkhoz menj-el Kővetséggel,
 130 Ne kéméljed kintsem' ; legyél bőv Kőltséggel.
 Demókareft vedd-meg eléb ; de titkofan,
 'S a' többivel is úgy bánhatsz ma okofan,

ÁMFARES.

M'ért szenyvednék Király a' fő tanátfosok,
 Hogy néped Kedvéért legyenek kőldűfok ?
 135 *Likurgus'* törvénye Hazánk' Közre-osztja,
 'S gazdag emberinket, javoktúl meg-fosztja.
 T'fak egy Kőzönséges *Spártai* Gőrögnek,
 Hogy lesz a'nyi Földe, mint egy fő Hertzegnek ?

Meg-romlott *Likurgus*, Kemény törvényével,
 140 El-múlt rendelése már tflárd fényével.
 Tflak Ágis tflínálta most köztünk a' lármát ;
 De él-is veheti még érte jutalmát.

LEÓNIDAS.

De a' tanátsba is úgy végeztetett-el,
 Hogy *Likurgus* föjjön-elő törvényével.

ÁMFARES.

145 Félelem, 's tflalárdság van a' rendelésbe,
 Uram, azért rajta ne essél Kétségbe.
 Ágis, barátival szabad Királyságra
 Tör most szép szín alatt, és tirannusságra
 Igek'szik ; vakítja *Spártaba* a' népet,
 150 A' mitsodás belől, nem mutat olly képet.
 Ártatlan szín alatt, így tflal gonoszsága,
 De el hihed Uram, hogy nints igazsága.
 Minden fojtó méreg méz alá rejtezett ;
 Mellyet a' test, mikor' le- nyelt, a'kor' érzet.

LEÓNIDÁS.

155 Istenek ; miként kell egy főnek fáradni,
 Hogy ha trónusának hív akar maradni !
 Bár ne is ísmértem-vólna Királyságom',
 M'ért adtátok reám kínos uraságom' !

ÁMFARES.

Király, nagy szívedet *Jupiter* próbálja,
 160 Ki veszélye alól életed' fel-öldja,
 Egy Vitéz, erejét hartzolva érezi ;
 Hol testét érdemes febekkel vérezi.
 A' próba mindenkor' jó erköltsre tanít,
 Gyengeségünk'től ment ; erónkbe meg- újít.
 165 Nem úralkodhatik az, a'ki nem szenyved,
 Békessege' ólén egy Vitéz tflak senyved.

LEÓNIDÁS.

- 'Hol indul egy Király egyenes útjára ;
 Ha reá-nem talál igaz barátjára.
 Ámfarés, tudd-meg most, hogy egy Fejedelem,
 170 Magába, magának tsekély fegedelem.
 Vízszás történetink tanítják szívünket,
 Hogy mint vígasztalhat a' hívfég benünket,
 Barátom sok Király nagy békeffégébe,
 'S trónufa körül szótt aranyos egébe ;
 175 Könnyen felejtheti, hogy ő is múlandó.
 Szintén úgy porrá lesz, mint egy kőz halandó.
 De ha büszke szíve, veszélyét el- éri,
 Meg-szabadulását jobbágytól kéri.
 Titkon szólok veled most Királyfágomról,
 180 Halgafs máfok előtt ily urafágomról,

ÁMFARES.

Nagy Király ! egy Atya örömmel fzenyvedhet,
 A' ki' gyermekivel sok kegyességet tett.
 De indulunk innen, időt ne vesztünk.

LEÓNIDÁS.

Nem bánom, el-menek dolgunkon segítfünk.

HARMADIK JELENÉS.

KLEOMBROTÉS, ÁGIS.

ÁGIS.

- 185 Hazádnak hívfége, meg-nyerte szívedet,
 Kleombrot ; s' Istenink tegezzék ívedet,
Likurgus Spártával újra éled benned,
 Leónidás helyett, Vezérnek kell lenned,

Kiáltását a' nép hallod kettőztei,
 190 Vitézít, pántzélba, erted öltözteti.
 Fegyverkez szívedbe, romlott Atyád ellen,
 Ki Hazádat bírni tovább érdemetlen.

KLEOMBROTES.

Ágís, nagy Nemzetünk látod háborodik,
 A' trónus felettünk ing' és tántorodik.
 195 E' két kő, mint *Stzilla*, *Karibidis* úgy állnak,
 Hol fok küzködőknek szemeik, el-hűnynak.
 Hányattatálink közt, vígyázzunk magunkra,
 Hamar rohanhatunk ma itt halálunkra.
 A' nép hirtelen fel- zendülhet hevébe ;
 200 De könnyen is szenyved változáft mívébe,
 Leónidás, (tudod) fok tanátsofokat,
 Ekesen-fzólókkal' es fősvény papokat
 Vehet-meg magának ofztott kintseivel ;
 Melly titkon szorít is már bilintseivel.
 205 Erővel, és szívvel szűkség itt dolgozni,
 Már fel-tett tzélunkban, halál el-változni.

ÁGIS.

Igaz az Kleombrott' hogy egy trónus rémit,
 Meg- ől mint tudhatod, 's megént elevenít.
 Hű királyunk ellen vétek is indulni ;
 210 De a' vér-fzopókat vitéz, fel- kell dúlni.
 Lásd, gazdagainknak, egész hazánk rabja,
Spárta, majd ezeknek lefz örökös foglya.
 Nem adhatják népink-meg adóffágokat,
 Melly miatt tömlőtze vontzolja lántzokat.
 215 Leónidás ofzt itt ilyen törvényeket ;
 Hallgatván körülte a kegyetleneket.
 A' tanátsofokat felfő rendelése,
 Nem látja ; mert néki titkos engedése.
 Pompa, 's bújafágba, meg-egyez ezekkel,
 220 Kík nem gondolnak már nagy Isteneinkkel.

Tfak közfégünk nyög itt egyedül Kleombrót,
Melly ma az egektől kér egy igaz bírót.
Vitézink, te benned érzik reményeket ;
Te adhatfz *Spártának* józan törvényeket.

225 A' trónus, olyané legyen, ki érdemes,
'S születéffel, szívvel, valójába nemes.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, beszédedet előttem meg- valloim,
Hogy minden rézf szerént nagyon igazolom ;
És tfak a'modokon vetélkedem tovább,
230 Mellyek fegedelmünk lehetnének inkább.

ÁGIS.

Hívfégünk *Spártához*, és igaz Istenünk,
A' nép erejével, lesznek fegedelmünk.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, szűkféges is az elzöközt kerefnünk,
Jupiter nem foghat maga fegyvert értünk,
235 Találok barátom még olly fegedelmet,
Mellyet nem vesznek úgy, mint gyenge védelmet.

ÁGIS.

Mi az, beszélj hamar ; formáld szavadat,
Hadd érte vágyáfom fegálló tzélotat.

KLEOMBROTÉS.

Kerüljük- meg együtt hív afzfzonyainkat,
240 Közöljük velek is titkon dolgaínkat.
Tudod, melly érzékeny kebelekbe szívek,
Ha veszedelembe látják esni hívek'.

ÁGIS.

De mit tehetnek ők vitézi dolgunkba ?
Kik tfak tfendeféggel hevernek javunkba.

- 245 Gyengeségek, rajtunk mi módon segíthet, ;
Egy aszfszony *Spártába* hasznót, ma hogy tehet?

KLEOMBROTÉS.

- Igaz, hogy aszfszonyink törvény' tábláinkhoz,
Nem ülnek, sem szólnak nyilván dolgainkhoz, ;
De azért a' nemes aszfszony' fajzatokba,
250 Hidd- el, hogy törvényt oszt világunk titokba.
Úgy hiszfszük, hazánkat csak mi igazgatjuk, ;
Jól-lehet aszfszonyink mit tesznek láthatjuk.
Az egész világot meg- lántzolták ezek,
Mindenütt foglyokat lelem merre nézék.
255 Érték a' természet szorít-meg bennünket,
Melly ő velek bírja örökre szívünket.
E' nyájas Nem, titkon hányja-el töreit,
Gyengédeden húzza reánk köteleit.
A' természetet így ellenünk támasztja,
260 És hidd-el, hogy rabját, el- sem is szalasztja.

ÁGIS.

Kleombrot', nem lehet szólanom ellened,
Hatalmat, tanátsot, fel- találtam benned.
Ágisztráthoz megyek ; beszélj Télóniiffal,
Én is tanátskozom, majd Ágiariffal,

NEGYEDIK JELENÉS.

KLEOMBROTÉS *e's* TÉLÓNIS, *ki ágis elmenetelével érkezett,*
's ijedésbe, fáradásba lenni láttatik.

KLEOMBROTÉS, *bánatos mosolygással,*

- 265 Honnan ijetsz hozzám kedves Télónifem?
Látom, indulattal hoz mellém hívfégem.

TÉLÓNIS.

Ah Kleombrot' ! nem ládd-é, *Spárta* mit mivel?
'S. Mitfoda nagy veszélyt készít vitézivel ?

KLEOMBROTES.

Szedjed lehelleted' ; magyarázd magadat,
270 Hadd tudjam érteni habozó szavadat.

TÉLÓNIS.

A' *Spártai* népek, ma mind fel- zendültek,
Piatzra, úttzákra rakással ki- gyültek.
Érkeznek a' Király kastélya felé is,
Közöttök kevereg Ágezílaus is.
275 Ágis, *Likurgus*sal forognak szájokba ;
Téged' is neveznek szörnyű lármájokba.
Az udvar körül már lokan tévelyegnek ;
Leónidásfra fel- kardal integetnek,
A' kit már tzéljába tévelyegni láttam,
280 Vigasztaltam- vólna, de mikent nem tudtam.
Az alatt a' láрма, magát kettőztette,
'S népünk' dühösségét mindég gerjesztette :
Most is nevededik e' kínos párt-űtés,
Nintsen a' nép ellen, semmi erős intés-
285 Sijes, fus Atyámhoz ; szabadítsad él'tét,
Tfak Ámfaressal van, ; menj ne enged vesztét.

KLEOMBROTES.

Kedves Télónifom, hadd lármázzon a' nép,
E' nem veszedelem ; tfak egy ijesztő kép.
Ágis el- ment tőlem : ő le- tfendesíti,
290 Fel- zendült hazáját, 's népeink' meg-ínti :
De még is *Spárta* jól soha nem nyugodhat,
Mig újult sorfáról bizonyost nem tudhat.
A' nép, *Likurgus*nak kívánja törvényét ;
Bennem, és Ágisba vetette reményét.

- 295 Leónidás reánk tör fel-gyúlt mérgével,
 Él'tünk ellen, ki-kei titkon fegyverével-
 Törvényinkről semmit sem kíván hallani,
 Dús gazdagink mellől sem akar el- állni.
 Tömlőtzőkbe vason a' szegény közléget,
 300 Nézheti, szenyvedvén e' szörnyű ínféget,
 A' tanát/fo/októl így vesztegettetik,
 Kiktől életünk is már fenyegettetik ;
 Leónidás e'ként másokba kárunk lett,
 Hazája' nyakába le- fojtó jármot tett.
 305 Hív népét tudatlan, e' szerént fartzolja,
 Mellynek sohajtását törvénye vádolja.
 Királyunknak, hazánk' sebét kell érezni ;
 Trónusát úgy lehet híven védelmezni.
 Ne hagyja prédául az u'zorásoknak,
 310 Népét, 's szabjon törvényt némelly nagy uraknak ;
 Kik haráts'lásoknak határt nem tehetnek.
 'S vesztegetés nélkül köztünk nem élhetnek-

TÉLÓNIS.

Ah de mi legyen hát már Leónidásból ?

KLEOMBROTES.

- Haza-fit, 's hű atyát formálhat magából.
 315 Télónis, ha reám rohan Leónidás,
 Serkenjen - fel értem benned a' vígyázás,
 Helytelen haragját Atyádnak mérsékeld, ;
 Hogy vesztével, kínod, férjed miatt ne leld.
 Természet, igazság, 's a' szegénység kiált,
 320 Melly törvényeivel tfak egy Istent talált.
 A' ki nagy Világát szabadon bírhatta.
 Eleveníthesse, 's bűnéért fojthatta.
 Most Ágishoz futok magam' magyarázni.
 Tudom, hogy hívféged reám fog - vigyázni.

TÉLÓNIS.

325 Kleombrot, gondold-meg, melly kitűny hatalmam,
Ne hagyj- el ; nem tudom határozni magam'.

KLEOMBROTES.

Az Egek, mit tegyél értem meg- tanítanak.
Mellyek fájdalmidba tudom r'ád halgatnak.

ÖTÖDIK JELENÉS.

ÁGIARIS, TÉLÓNIS.

ÁGIARIS, *fájdalmaiban.*

Télónis, tudod-e *Spártának* lármáját?
330 Hogy érzi a' szíved, ma Hazádnak jaját?

TÉLÓNIS.

Ah Ágiaris ! mint magyarázzam magam',
El-fojtja szívemet, gyötrelmes fájdalmam.

ÁGIARIS.

Mitfoda kínokat feltesz személyedre ?
Hány rettegés fordul bús tekintetedre ?

TÉLÓNIS.

335 Sohajtásaim közt, el- nem titkolhatom.
Szívemet, 's veszélyem' nálad ki-mondhatom.
Belső rémülésem, már Lelkem' kergeti,
'S kinom, érzéssel szívemet vereti.

ÁGIARIS.

Fáradt sohajtásid' Télónis magyarázd,
340 Szólj előttem, 's szíved nyelveddel ne hibázd,

TÉLÓNIS.

Agis, és Kleombrot, Leónidas ellen,
 Pártot-ötöttek ma, a' néppel véletlen.
 Tíák ketten okozták *Spártának* lármáját,
 Ah kí tudja köztünk halála' formáját!

ÁGIARIS.

- 345 Oldókló történet, veszályos párt-útés!
 Ah millyen Hazánkról a' titkos végezés!
 Hol vannak törvényink, melyek vezérelnek!
 M'ért nem szabnak rendet magok az Istenek!
 E' földön nyögvén fok kínos halandóság,
 350 Nem tudja' hol nyugszik a' józan igazság.
 Kőztünk háborogván, mindég okoskodnak,
 Férfj-fiaink széllyel, 's eszekbe hánykódnak.
 A'dig magyarázzák büszke böltséffégek',
 Míg el- nem temetik édes békélfégek'.
 355 Nínts igaz törvénye már a' természetnek,
 Véres hartzainkkal mindég meg- veszettnek.
 Tetfzik az életbe; - - - ah erős Istenek!
 Me'nyí dühöffégek van az embereknek!

TÉLÓNIS.

- Ne bántfuk valahogy, itt az Isteneket,
 360 Kík jól formálták- vólt főb teremtéseket.
 Ők dítfőégekből igazsággal nézik,
 Hogy emberi Nemünk a' földön mint vérzik.
 Haragjok, 's kedvekbe mint mi, nem hánykódnak;
 Nínts háborúja az Mennyei karoknak:
 365 Verebet, vagy Vitézt vetfz a' fegyvereknek,
 El- nem bontod tfendes voltát az Egeknek.
 Ne fáraszszuk magunk', mert *Olimpus* nyugszik,
 Az alatt, míg *Spárta* veribe itt úfzik.
 Majd írva nézünk fok okos embereket,
 370 Hogy a' fegyverek közt, mint vesztik él'teket.

ÁGIARIS.

Ah tfak ne szeretném úgy tárfafágokat!
Nem reszketnék nézni kínos halálokat.
Me'nyit öldökölík szívünkön a' reményt!
Hogy nem tudnak tenni nyugodalmas törvényt!

TÉLÓNIS.

375 Ágiaris! már ma fok nagy emberekkel,
Tfak sínlünk, mert a' jól- tévő természettel.
Nem tanátskozhatik erőtelenlégek,
Az Egekig vitték tfufos büszkeségek'.
Lásd Kleombrot, Ágis, ágézilauffal,
380 Hogy kezdenek hartzot már Leónidással.
Likurgu/nak hányják elénkbe törvényét,;
Égő tűznek mondják a' trónusnak fényét.
De magok akarnak talán úralkodni,
'S azért kell *Spártának* kardal okoskodni.

ÁGIARIS.

385 Hagyd-el ezt Télónis, máfról gondolkozzunk,
Ágis, és Kleombrott éltekre vígyázzunk.
Közöljed ma velem tiszta barátságod,
Hogy tapasztalhattam meg- szokott jóságod'.
Fáradjunk a' nemes Vitézek él'tekért;
390 Ne ontfanak köztünk olly fok ártatlan vért.

TÉLÓNIS.

Hiv Ágiarísom, fel- áldozom magam',
Tfak láthattam benned, 's vitézinkbe javam'.
Hozzád barátságom még e'dig szent maradt,
Örömdéért - tudod melly igazán fáradt.
395 Istenes barátság, vigasztald szívünket!
Ótalmazd, 's könnyítsed keserves él'tünket.

AGIARIS.

A' barátság mindig próbán ísmértetik,
 Hol a' tflárdoktól hamar felejtetik.
 Esküdj kívségemre, érdemes Télónis,
 400 Hogy benned, halálíg bízzon Ágiaris.

TÉLÓNIS.

Agiáris, veszfzen-ki a' vér belölem,
 Melly, szívembe töled, el-pártolt ellenem.

ÁGIARIS.

Egész életemet bírja barátságod.
 Koporfómig velem lássam társafágod'.
 405 Mitsoda lárma ez, valaki érkezik. Zördülés efik.

TÉLÓNIS.

Jerünk innén, - - - - kínom szívembe férkezik.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁGIARIS, TELÓNIS.

LEÓNIDÁS, *nagy tüzzel.*

Leányom, fel- leltem végre személyedet,
 Bírja-é még Atyád benned hívfégedet?
 Tudod-é Télónis, Kleombrot' mit tfinál?
 410 Az ellenem pártot-ütött nép előtt áll. :
 Ő ingerlette - fel rám ma egész *Spártát*.
 Ágissal közlötte veszedelmes dolgát.
 Miólta el- hagyta, emgem' Ámfareffel;
 Mindég jár az ólta népünk a' zengéssel.
 415 Úttzáinkon széllyel tflavarog a' Papság,
 Igaz lett szájokba pénzért fok hazugfág.

- Két-színű tanítók ; kiáltó koldúfok ;
 Bűszke hitegetők, ; álnok tanátfofok !
 Azt hazudják lyányom, hogy *Jupiter*' dolgát,
 420 Látják, 's ki- adhatják az Egeknek titkát-
 A' tudatlan népet, el- hitették pénzért,
 Hogy trónusom' ólén bennen ontfanak vért.
 Ők majd fél-Istenek, ; 's mint mondják magokba,
Jupiter formálja szavakat szájokba.
 425 Hazugságait köztünk úgy árúlják,
 Hitegetéseket a' népek bámúlják.
 Tudják, hogy községünk buzgó vallásával,
 Szembe-szálhat bátran igaz Királyával.
 Mesterféggel tsalják Fejedelemségem',
 430 Szent színt alatt, reám fel- gerjesztik népem,
 Állj mellém Télónis, ; esedezz férjednél,
 Hadd leljen örömöt Atyád hívségénél.

TÉLÓNIS.

- Nints még olly nagy veszély a' Király forfába,
 Mint azt panaszolja nálam fájdalmába.
 435 Meg-tartják trónufát az igaz Istenek.
 Találtatik helye bennünk a' reménynek ;
 A' község tévelyeg alatsonyfágába,
 Melly gyakran részegszik tudatlanságába :
 Egy tronus, (a' míg az alatta fakadt vér,
 440 Fényét el-nem törli,) segélyt bajosan kér
 Ellene támadott szegény községétől ;
 Melly mindenkor' retteg királya' képétől.
 Továb egy Atyának ha esete kínos,
 Köteleffége, hogy legyen álhatatos.
 445 Egy nagy királyfágot, úgy kell meg érteni,
 Hogy kitsíny dolgokkal lehet ma férteni.
 De egy Király, a'ki soha nem szenyvedett,
 Veszedelemeiből, nehezen éledett,
 Leónidás, nem tud az illy gyengéfégről,
 450 Nagy szívet vélhetünk fok Vitézségéről.

LEÓNIDÁS.

- Télónis tfudáljam, vagy féljem beszéded' ?
 Miért magyarázod illy keményen szíved' ?
 Meg-vetetdé a' leg-nagyob veszedelmet ?
 Melly minden Királyba okozhat félelmet.
 455 Gyermekeim tőlem látod, el- pártoltak,
 A' kik, e'koráig segedelmim voltak.
 Hol találjam már-fel további védelmem' ?
 Ne érezzem-é ma halálos félelmem' ?
 Kedves Télónifom, légy segítségemre,
 460 Tekints szánakozva győtrelnes szívemre.
 Igyekezzél velem Ágíft el- veszteni,
 Ne mulasd férjed' is ma el- ijeszteni.
 Tett párt-útéfének rút veszedelmétől ;
 Ne vegyen tanátsot, el- fajúlt szívétől.
 465 Védelmezd életét fájdalmas atyádnak,
 Ne várd pusztulását, meg- romlott Hazádnak ;
 Majd vérengezni kezd a' fegyver közöttünk.
 Sebefülve vesznek vitézink előttünk,
 Akadályoztaffál egy ily mérges kút-főt,
 470 Mellybe a' párt útás olly hirtelen fel, főtt.

TÉLÓNIS.

Hafzon-é, hálállal a' halált kerülni ?
 Uram, fegyverre m'ért szükség férjfit szűlni ?
 Ha emberi Nemünk, maga ontja véréit,
 Ki kárhoztathatja öldökölő kezét. ?

ÁGIARIS, *hirtelen szavakkal.*

- 475 A' természet, és az irgalmas Istenek,
 Kik, búfúlásokban ellenünk kelhetnek.

LEÓNIDÁS.

Ágiáris, intsed tévelygő férjedet,
 Ne tápláljad tőlem el- pártolt szívedet.

Mérgetek, trónufom alól buzog titkon,
 480 Vesztemet főzitek, 's nem tudom mi okon.
 Egy párt-útót (tudjad) életét vesztette,
 Mihelyt Királyára, fegyverét fel-vette.
 A' trónust, *Jupiter* maga védelmezi,
 Törvényét, hatalmat, egyedül intézi.

ÁGIARIS.

485 Nagy Király, a' trónus népeken támadott,
 Melly maga le-omlik, ha töve el- bomlott.

LEÓNIDÁS, *Télónishoz.*

Télónis, lásd millyen büszke felelet ez !

Agiarishoz.

Mitfoda, ? - - község az talám, melly védelmez ?
 Az Istenek tartják egy Király' hatalmát,
 490 'S nem a' makats néptől koldúlja óltalmát.
 Menjünk-el Télónis ; dolgozzunk javamra ;
 Ne tegyünk töb tüzet égő haragomra.

(*el-mennek.*)

HETEDIK JELENÉS.

ÁGIARIS, *egyedül.*

Részeg emberi Nem ! kínos halandóság !
 Hol van köztetek a' természet' igaz/ág !
 495 A' nagy Isteneket félitek mondjátok,
 Noha magatokat, szabadon fojtjátok.
 Törvényét értitek a' dítsó Egeknek ;
 Még fints zabolája dühőffégeteknek.
 Ezer, ezer ellen gyilkosságot tehet ;
 500 De egy a' másikba kegyetlen nem lehet.
 A' mint néktek tetszik, a' nagy Isteneket,
 Úgy magyarázzátok ; tsalván hiteteket.

Egy haza, fél részét szahadon pufztítja ;
De egy ember gyilkos, ha másikat fojtja.
505 *Jupiter* osztotta-ki törvényeteket,
Még is vérezitek természeteteket.
Verjétek Istenek ez halandófélagot,
Mely el-fojtja nála a' nagy igazfélagot !

(el-megyen.)

Vége az első Játéknek.

MÁSODIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

DEMÓKARES, LEÓNIDÁS.

LEÓNIDÁS.

Demókares, mit kér a' tévelygő közfég?
 510 Lehet-é *Spártába* hartz nélkül egyeffég?
 Me'dig félthetem.még tőlök trónufomat?
 Mikor' terjeszthetem rajtok hatalmammat?

DEMÓKARES.

Nagy Kírály, a' népnek fokat kell szenyvedni,
 Hamar hibájokat, meg-lehet engedni.
 515 Ez a' szegény közfég, vér' verejtékével
 Tartja Világunkat, gazdag értékével:
 Tflak a' tudományok, hogy mindég dolgoznak,
 'S mezőkön, hadakba fáradván izzadnak.
 Ha egy-ügyűségek, lármát tefz' is néha,
 520 Nem kell el-vezteni életeket soha;
 Tflak azért lármáz most *Spártának* községe,
 Hogy adósságával, nagyra ment ínsége.
 De ha illy terhektől meg-szabadúlnának,
 Kírályjok előtt még térdre hullanának;
 525 A' pártot-ütöttek' erejek veztenék,
 Mihelyt fegedelmek', ezekbe, nem lelnék.
 Ágis, Kleombrotes, Ágezílauffal,
 Nem állhatnának úgy szembe a' trónuffal,
 A' Kírály' adó is pénzt szedvén magára,
 530 Me'nyi kintset nem vefzt a' fok u' zorára!

De ha adóffágink, mind el- töröltetnek ;
 Dúló szél-vefzeink, meg- tfsendefittetnek.
 A' nép, magához jó szabadulásával,
 Híven meg-egyezik igaz Királyával.
 535 Veszteket, el-érik így, az el- pártoltak,
 Kik székedbe, uram méltatlan vádoltak.

LEÓNIDÁS.

Demókares. érzem hasznom' tanátfsodból,
 Bóldogfágom' nézem-ki, minden szavadból.
 Az adóffágokról írt kötés levelek,
 540 Egettefsenek-mep : én is így rendelek:
 Meg-határozta már eztet nagy tanátfsunk,
 Ne szegezszük mi is, hát ellenbe magunk',
 Sijess Demókares, kiált'ni a' népnek,
 Hogy hasznát várhatják méltó kéréseknek,
 545 Örök Ifteneink a' nagy *Olimpu*sról.
 kegyelmes végezéft tettek ma forfunkról.

DEMÓKARES.

Uram, a' hű Királyt (ha népének Atyja)
 A' ki nem őrizi, Hazájának fatyja :
 A' fok tanáts, fok ként rontja Országunkat ;
 550 De egy igaz Király, jól vífzi dolgunkat.
 Szabadságunk, veszfély fok tudatlanfágnak ;
 Büntető trónus kell a' rofz makatffágnak.

LEÓNIDÁS.

Demókares, láttam a' tanátfsfokat
 Gyakran, mi-ként nyomtak fok ártatlanokat ;
 555 Hogy nagy hatalmaknak káráról ne tudjak,
 'S törvényinknek titkos jajáról ne halljak.
 Az erő-fzak alatt, fok-fzor fok ártatlan
 Nyögött, üldöztetvén közöttünk méltatlan.
 Kitfynységért, hánynak rontjuk-el léteket,
 560 Kik bakatellákkal, vesztik életeket.

A' régen szótt törvény, gyakorta parantfol
 Ott is halált, hol a' természet nem vádol.
 A' Lelki-isméret, bennünk reszketvén, fél ;
 Midőn nyelvünk, fok főt halálára ítél.
 565 Illy hibájit köztünk, tanátsunk teheti-
 Mellynek veszélyét egy Király, el- veheti.

DEMÓKARES.

Nem szól így az, a'ki nem Atyja Népének ;
 Fija Leónidás, örök Istenének.

LEÓNIDÁS.

Demókares hív vagy, jere trónufomhoz ;
 570 Téged' választalak tanátfül magamhoz.
 Melly édes öröm, egy Ország' Királyának,
 Ha hívfégét látja hozzá jobbágyának !

MÁSODIK JELENÉS.

AGÉZILAUS, ÁMFARES.

ÁGÉZILAUS.

Ámfares, látod ma *Spártának* Kefervét,
 Iméred-é vele Királyod félelmét ?
 576 A' pártot ütöttek' seregi közt járván,
 Háborgok magam is, szerentsémet várván.
 Tselekedetemnek okát, nem titkolom ;
 Szándékom' előtted barátom ki-vallom.
 Ne véld Leónidás ellen párt-ütésem',
 580 Minden lármán' e'dig tsak kéntelen tettem.
 A' fok adósság nyom, azért fáradozok,
 És híszem, hogy veled, meg is szabadúlok.
 Ha ezek vállunkról, egy-szer le-vétetnek,
Likurgus' törvényi, még porba eshetnek.

585 Kleombrot' és Ágis, magok' védelmezzék,
'S nálam nélkül dolgok', mint lehet intézzék.

ÁMFARES.

Meg-értettem Vitéz, el-titkolt tzélodat,
Mind úgy veszem, a' mint mondottad, szavadat ;
És színeffégedet, magamba tfudáлом :
590 Tfelekedetedet, szívembe vádoló.
Egy férj-fi, mindenkor' egy Lelket viseljen,
Hogy nyelvének, soha hazudni ne kelljen.
Minddeg egyet mutat a' természet bennünk,
Azért, tfalárdsággal kettőfők ne legyünk.
595 Tlak a' tífzteffégért sohajthat egy Vitéz,
Ki ditsőségére, egyenes úton néz.
Gyaláztatnak tartja, színefféggel nyerni,
Tlak fegyverrel, 's szívvel lehet néki verni.

ÁGÉZILAUS.

Illy feleletedet, Ámfares nem kértem ;
600 Vitéz erköltsódet, hidd-el hogy jól értem-
A' tfalárd színeffég, tudom alafonyság,
Mellyel meg- romlik, fok szegény ártatlanság.
De igaz ügyünket, lehet védelmezni,
Ha méltatlanul kell sebünket érezni.
605 Job színes manérral tenni nyereséget ;
Mint fegyverrel ölni a' vélt ellenséget.
Kleombrot', 's Ágisnak, színelem magamat,
De nem kárhoztatom, el-hihedd dolgomat,
Egy trónust őrzők most a' párt-ütés ellen,
610 'S akár-mit tfelekfzem, nem vagyok hitetlen.

Agiaris, és Telónis, e'kor' a' Játék-piatznak fenekebe állanak, 's Agézilausnak' beszédet, ki- halgatván, míg a Vitézek el- nem mennek, magokat sem jelentik, sem elő- nem indulnak.

ÁMFARES.

Jupiter' ügyébe is lehet gonofzság,
Mi-helyt színeltetik érte a' barátság.
Ez az érzékenység, szent tűz lett szívünkbe ;
'S tfak ő is nemesít leg-inkáb él'tünkbe.

615 A' ki ezt nem érzi ; világunk közepén
Maganosán bújdos, szélllyel tévelyegvén.
Megyek ; itt maradsz-é, vagy jössz a' Királyhoz ?

ÁGÉZILAUS.

El-megyek, hogy férjek jobban trónusához.

(*el- mennek.*)

HARMADIK JELENÉS.

ÁGIARIS. TÉLÓNIS.

A játék-piatz fenebéből, t'fendefén, mind ketten elő-jönek.

TÉLÓNIS.

Ágiaris, hallád ezt az ördögséget ?

620 Iltenek, verjétek az illy veszettséget !

ÁGIARIS.

Télónis, illy módon, fok Vitézek veznek,
Kik a' vadaknál is mérgefebbek lesznek.
Egy-más ellen törvén, puszttíjják Nemeket,
'S alatsfonyságokkal motskolják Lelkeket.

625 Mind igazság nálok, valamit akarnak :
Minden veszetttséget, szép színnel takarnak.
Egyike, málikát halálra ítéli ;
Mert tfak ő benne szöll Istene, úgy véli.
Tfalással, erővel, szövik dolgaikat,

630 Lelkek ellen, hordják-elő szavaikat.
Töbnyire, tfak külön' hasznokért fáradnak ;

Mellynek nyerésébe, Eget, földet dúlnak.
 Fel-fúvalkodások, *Olimpu*'hoz is vér,
 Életekkel, minden alatonyság, meg-fér.

TÉLÓNIS.

- 635 Ágiaris, hidd-el, hogy-az emberi Nem,
 Mint most, olly erősen nem vólt még ellenem.
 De ma már, meg-vetvén kívánt békeffégét ;
 Méreggel keveri Isteninknek Fgét.
 Kiki, igazfága mellet fegyverkezik :
 640 Minden magát őrzi, 's azért vérengszik,
 Egyik vad, másikba ha magát fel-leli,
 Nem öldökli Nemét : formáját tiszteli ;
 De az ember önként vesztegeti magát
 Nem tekintvén fáján, elfő méltóságát.
 645 Ah veszedelmes fors ! Kínos történetek !
 Mit végeztek rólunk ma a' búfúlt Egek !

ÁGIARIS.

- Télónis, fordítsuk-el vérengzésünk',
 Nyomjuk-meg *Spártába* ma ellenkezésünk'.
 Kleombrot', 's Ágifnak tudokra kell adni,
 650 Hogy nem lehet tovább dolgokba haladni.
 Éltek, minden felől lásd, mint árúztatik,
 A' fok titkos tanáts tőlünk sem tudatik.
 Minek áldozzák-fel magokat *Spártáért* ?
 Miért veszítsenek benne olly nemes vért ?

TÉLÓNIS.

- 655 Az ember, minden kor' maga kezdi vesztét,
 És Istenink őrzi osztán tflak életét,
 A' febet, egy tflapás könnyen fel-szakasztja ;
 Mellynek színét flstrom, 's fok idő forrasztja.
 Belé-szőkött *Spárta*, mai veszélyébe ;
 660 Sok Vitéz el-húnyhat, nemes életébe.
 Láfluk Ágiaris, dolgunk' hogy tehetjük,

Ah ha Hazánkról e' veszélt le-vehetjük,
 Me'nyi öröme lesz el-fáradt szívünknek,
 Millyen tisztába jó napja életünknek.

ÁGIARIS.

- 665 Te vehetsz több erőt itt a' veszedelemen,
 Néked enged Atyád csak, tetszése ellen.
 Lágyítsd-meg nagy szívet, a' hű természettel :
 Ne légy soha hozzá kemény felelettel.
 Tanítsd férjedet is, engedelmeskedni :
 670 Királlyal, egy főnek nehéz vetekedni.
 Ha el-hagyja a' nép, mit tesz' életével ;
 Hová rejti magát gyötrelmes létével ?
 Tudod-egy trónusnak melly hoszszak kezei ;
 A' tengeren is túl-hatnak fegyverei.
 675 A'dig kell hódolni, a' míg remélhetünk,
 Veréstől haláltól egy-szerre félhetünk.
 Nagy fülánkja van egy Király hatalmának ;
 Ha tárgyát meg-kapja búfult haragjának.

TÉLÓNIS.

- Hogy győzzem kleombrot' büszke vitézfégét ?
 680 Miként tfendesítfem Leónidás' mérget ?
 Vitézeink, a'mit magokba fel-tesznek,
 Mint azt meg-tagadják, inkább mind el-vesznek
 Sok él-tet rontott már az ilyen kevélyfég !
 Tudod, hogy ver köztünk ez a' büszke ínfég.

ÁGIARIS.

- 685 Ne rettenj előre még a' dologtól-el ;
 Sokat végbe lehet vinni egy nagy szívvel.
 Menjünk tanátfkozni bölts férj-fiainkkal.
 Kik nem tudnak élni szabadságaínkkal.

TÉLÓNIS.

- Férj-fjak ! férj-fjak ! tí földi Istenek,
 690 Me'nyi tfudát tettek belétek az Egek ! *(el-mennek.)*

NEGYEDIK JELENÉS.

DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS.

KLEOMBROTÉS.

Demokares, tudod a' Király tettségét?
 Me'dig véled reánk tőrní rendelkezését.
 A' nép nem szűnik-meg; kiált szüntelenül;
 Szenyved férelme közt járva büntelenül.
 695 Mi lesz vége, részeg történeteinknek?
 Hogy van akaratjok rólunk Isteninknek?

DEMÓKARES.

Kleombrot', a' trónus még szüntelen dörög.
 Menny-köve, *Spártának* falai közt görög.
 Hánykodik közöttünk búfúlt méltósága;
 700 Nevededik mérge, és hatalmalfága.
 Ágiffal a' népet együvé gyűjtitek,
 A' fő méltóságot, úgy értegetitek.
 De el-fordúl e' rosz még Leónidáfról,
 A' ki ofztán törvényt ofzt majd trónusáról.

KLEOMBROTÉS.

705 Az Ég' igazfága egyedül Királyom,
 Hidd-el, hogy e' fzerént követem is dolgom'.
 Tflak hadd menny-dörögjön Leónidás köztünk,
 El-nem fog-változni haragjára szívünk.
 Minden jövedelmünk úgy is, mi itt talál
 710 Nem egyéb, hanem tflak egy érdemes halál.
 Szívembe, még olyan dolog nem tenyészett,
 A' mit gonofzfágnak mondott a' természet;
 Meg-halhatok e'nek nagy igazságúért;
 Dítsóság törvénye mellet ontani vért

DEMÓKARES.

- 715 Mitfoda igazság egy Királyra tórni ?
 'S hogy ő el-enyészzen, embereket ölni ?
 A' kí Hazájának trónusára dül fül,
 Ollyan, mint egy gyermek, ki maga el-fajúl :
 Meg-vefzén, haraggal támad hű Atyjára,
 720 Ki meltán gerjedhet hitetlen fatyjára.

KLEOMBROTÉS.

- A' melly Király elég az úralkodásra,
 Vefszén-el, ki fel-kél vele tfatázásra ;
 De hogy ha a' nép nyög kínos fájdalmába,
 Ne hagyjuk rómlani halálos jármába.
 725 Az Égnek, 's trónufnak rosz magyarázatja,
 Kínja közt népünket, gyakran el-altatja ;
 Melly, ha tfak magától nem emelkedhetik,
 Szerentsés az, kitől védelmeztethetik.

DEMÓKARES.

- Leónidas tudod Atyja vólt népének,
 730 Émberi munkájit láttuk nagy szívének :
 E'dig te is minddég Atyádnak ísmérted,
 Noha most magadat, ellene-szegezted.
 Hidd-el ; az ok nélkül meg-fértetett jószág,
 Ellenünk, minden kor' büntető igazság.
 735 Mit akarsz kezdeni a' szegény községgel ?
 Melly végezés szerént származik ínséggel.

KLEOMBROTÉS.

- Iftent, 's természetét védelmezek benne,
 Tudod nála nélkül Király úr nem lenne.
 Ő tőle vefszük-el koldúlt kenyérünket,
 740 Verejtékkal tartják büszke életünket :
 Azért szolgál ő úgy, hogy tfak igazságot
 Fizessünk, forsának, 's nem háborúságot.

- Mint kevély koldúfok. ki-fzíjjuk véreket,
 'S felül jutalomért el-nyomjuk él'teket.
- 745 Adjuk-meg nekik is a' mivel állhatnak,
 Tfináljuk magunkat, hív 's igaz bíroknak.
 Jobbágyink', törvények kívánják tflak tőlünk ;
 Külömben örömeft izzadnak érettünk.
 Ha el-veszfszük tőlök kínos adójokat,
- 750 Hordozzuk igazság fzerént hát dolgokat.
 Mint herék, ne fzíjjunk rólok izzadtságot,
 A' Lellekből nekik tegyünk igazságot.

DEMÓKARES.

Vér-ontással kell hát igazságot tenni ?
 Nem lehet más módon Kegyelmesnek lenni ?

KLEOMBROTÉS.

- 755 A' fértett igazság, ha áldozatot kér,
 Ki-omolhat érte, mind rofz, mind igaz vér.

DEMÓKARES.

- Nem engedik-é hát tovább az Istenek,
 Hogy ézfízel tegyenek törvényt az emberek ?
 Királyaink közöt minddég meg-maradjon
- 760 Az hartz, hogy Világunk töb vérrel izzadjon.

KLEOMBROTÉS.

Törvényre nem fegyvert adtak az Istenek,
 Hanem bélénk a'ra tflak bõlts Lelket tettek-
 Tflupa óltalomra kelhet-fel a' fegyver ;
 Meg-veszett egy olyan, ki búfkeségből ver.

^e^e
ÖTÖDIK JELENÉS.

DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS, ÁGÉZILAUS, ÁGIS.

ÁGÉZILAUS.

765 Figyelmetes lévén hív tífzteletedre,
Kleombrot', érkezem meg-öleléfedre.
Tudod-é már köztünk a' fors' rendelését?
'S *Olimpu*fnak rajtunk meg-tett végezését?

KLEOMBROTÉS.

Halandóságomtól, még a' nagy Istenek,
770 E' szem-pillantáfig, mindent el-fedeztek.
Szívünkbe, kétséggel tévelyeg reményünk,
A' haborúk között títatáz bús életünk.

ÁGÉZILAUS.

Meg-nyertem barátit lásd Leónidáfnak,
Engedelmeskedni kell mar a' trónusfnak.
775 *Likurgus*' törvénye-fel-állíttathatik;
'S szentségével a' nép igazgattathatik.

KLEOMBROTÉS.

Mi igazgathatja e'képen szívetek?
Demókares már títak, ki nem tart veletek?

DEMÓKARES.

Ha a' Vitéz sereg így végzett forfunkról,
780 Én is engedelmet ajánlok magamról.

ÁGIS.

Halandó forfunkba, úgy van boldogságunk,
Ha barátság títzi köztünk tárfaságunk'.
Mindenkor' edefeb nálunk a' békefség,

Mint az erő-fzakkal rablot fény, 's ditsőség.

- 785 Egyezzünk-meg magunk ma Hazánknak forsán,
Törődjön a' Király, háborús trónusán :
Álljon-fel *Likurgus'* szabados törvénye,
Édesüljön a' nép keferű reménye.

ÁMFARES.

- Leónidás sem lesz hidjed ma ellenünk,
790 Tzélunkba meg-egyezz ő is végre velünk ;
Ne gondold, hogy népét örömeft vesztené,
'S forsát, a' mint lehet, ne könnyebbítené.
Egy Király, Országát. ha őszve-vérezí,
Hidd-el, hogy székébe győtrelnét érezi.
795 A' meg-lankádott nép, kívánja életét,
Királyától, vízfza-kéri verejtékét.
Leónidás, nem tefz' hartzot a' községgel,
Melly alatta, úgy is nyomorog ínséggel.
Ha pedig valahol magát felejtheti,
800 Az igazság, 's törvény, Lelkét meg-intheti.
Nem mehet egy Király, olly hatalmafságra,
Hogy r'á-hágjon a' leg-felsőbb igazságra.
Istenünk' félelme, józan vallásunkkal,
Minddég meg-maradnak tanátskozáfunkkal.

KLEOMBROTES.

- 805 A'ki természetünk' törvényét ísméri,
'S, a'nak valóságát, tífztelettel féli.
Józan embersége, jól tefz' mindeneket ;
Igaz vallása ís, 's nem üldöz Lelkeket.
Istenink, szívünkbe rejtették magokat ;
810 Fel-lelhetjük bennünk, nagy igazságokat.
A' természet tanít érezni, gondolni ;
Isteni törvény ő, neki kell hódolni.
Egy Király, ki eztet benne felejtette,
Istenét, vallását, együtt el-vesztette.
815 Ha nyögő árváknál fohajtozáft hallunk ;

Érezze-meg bennünk azt, szánakozásunk.
Természetbe lássuk hű természetünket,
Védelmezzük vele emberi Nemünket.
Nem kell Isteninknek vérrel imádkozni,
820 Igazsággal lehet csak nekik áldozoi-
Természetünkbe van minden józan törvény,
Csak hazfontalanság e' Világi fok fény.

ÁGIS.

Kleombrot, de lásd itt másképen tanítanak
Sokan, kik a' nép közt lármázni hallatnak.
825 *Jupiter*' nevébe, hartzra ingerelnek,
Fegyver nélkül, nyelvvel, 's vallással véreznek.
Királyunk' trónusán, más Isten parantfol,
Kit községeknek több Istenek, vádol.
A' két részre osztott okofok tesznek így,
830 Közöttök nem tudnád, inkább mellyiknek hidj ;
De tudd-meg barátom, hogy ők tévelyegnek,
'S Világi haznokért, Istentelenkednek.
Egy Istene vagyon népnék és Királynak,
Jupiter bírāja az egész Világnak.

DEMÓKARES.

835 Hát, ha Királyunkkal, egy Istenünk lehet,
Mi az itt e' földön, mi ő reá-mehet.

ÁGIS.

A' bennünk fértetett Isten' igazsága,
Melly a' természetnek felfő méltósága.

ÁGÉZILAUS.

Istenink szóllanak Királyunkba mindég,
840 Ezeknek trónusán fénylik, 's dörög az Ég.
Első efzközök ők *Jupiter*' kezébe,
Ki velek ostoroz emészto tűzébe :

Vernek-jutalmaznak ő benne az Egek,
Úgy élnek közöttünk, mint földi Istenek.

AMFARES.

845 Ugyan azért szükség hát a' Királyfággal
Tanátskozáfunkban, szólni igazsággal.
Menjünk- el mindnyájan, ma Leónidáshoz ;
Fordúljon kegyesen, fáradt Hazájához.

ÁGIS.

Meg-állanak- é mind e'be a' Vitézek ?

DEMÓKARES.

850 Én, leg- aláb ma itt más-képen nem végzek.

KLEOMBROTES.

Jerünk hát mindnyájan ; lássuk a' végezéft,
Jupiter' ! tégy köztünk ma, kívánt egyezéft !

(*el-mennek.*)

HATODIK JELENÉS.

ÁGISZTRAT, ÁGIARIS.

ÁGISZTRAT.

Ágiaris, tudod már veszedelmünket,
Miként óltalmazzuk ma-meg életünket ?
855 Nem látom, mint tegyek keerves forssommal ;
Úgy tetfzik, küzködni kezdek halálommal.
Utolsó vesztünkbe, az örök Istenek,
Ügyünket el- hagyván, már nem védelmeznek.
Jupiter' ! a' kinek refzketve kegyelmed'
860 Kérem ; méltóztalsál nyújtni segedelmed'
Magyarázd félelmem' kínos rettegefít,
Mint gyúlt haragodnak első büntetéfít.

Halálos érzésem, Ágis' életétől
Verd-el ; ne érezzek jövőndöléséről.

ÁGIARIS.

- 805 Hertzegné, tfendesítsd méltó keservedet,
Élelzfzed szíveden édes reményedet :
Mikor' üldöztetvén, bajokkal küszködünk,
Reménljük, hogy a'ból tfendefségre érünk.
Zivatart várhatunk tiszta Egeinkbe :
870 Hamar meg- dördülhet a' tűz felleginkbe.
A' ki tengerinken, szél-veszek között jár,
Háborúji után, tfendes időket vár.
Ki, jutunk még mi is nagy veszedelmünkből ;
Ne verjük a' kedves reményt-el szívünkről.
875 Szenyvedéseink közt bátorsággal legyünk,
Él'tünkre, ok nélkül, kínokat ne tegyünk.

ÁGISZTRAT.

- Mind lehetünk bátrak ; de ha febet kaptunk,
Azzal, gyötrelmeink ellen-nem állhatunk.
Kínos efetink közt, tudomány, böltsétség,
880 Nyugodalmunk helyett, nem elég tfendesség.
Fél-nyílt sebeinket velek el-fedezzük,
De maró férgek belőlül érezzük.
Akármit tfelelünk, kiált a' természet ;
Soha böltsétségért, kinja nem enyészett.
885 Hogy ha vérzik szívünk, szegény okofságunk,
Nehezen űzheti belőlünk fájdalmunk'.
Sőt a' bő gondolat érzékenységünket
Még többre neveli, terhelvén él'tünket.
A' böltsétség olyan, mint egy széles tenger :
890 Szüntelen hánykódik, felleghoz, földhöz ver :
A' bátorság pedig, búzke vak-merőség,
Ha vérzünk, egyikbe sem lehet tfendesség.

ÁGIARIS.

Az ember' élet, így tfak hafzontalanság,
 Minden nemű forfa árnyék, 's mulandóság.
 895 Bátorság, éfz, erkölts, hafznunkra nintfenek,
 Miért teremtettek hát így az Istenek!
 Téved a' Hertzegné vélekedésébe,
 Felettéb hibázik vetélkedésébe.
 Bátor szív, éfz, erkölts, és józan természet
 900 Egyedül, mellyekbe igazságunk lehet.
 Az igazság pedig igen nagy valóság,
 Ifteneinkbe is első tulajdonság.

ÁGISZTRAT.

Tudom nagy valóság az, a' ki teremtett,
 De a' mi életünk hafzontalanság lett.
 905 Eormáltatáfunkba az érös Iftenek,
 Magyarázhatatlan; mesterséggel élnek.
 Kőztünk minden *húmor*, magának vezére,
 Tfac úgy él, mint forog benne heves vére.
 Itt nyugfzik közöttünk a' törvény, 's természet,
 910 Igazságunk benne, gyakorta el-vezett.
 Mindent lehet tenni lásd embereinknek;
 Nem halljuk érettek hartzát Ifteninknek,
 Akárki mit tegyen kínos ínségével,
 Egy történetet sem függeszt-fel él'tével.
 915 Az örökös-rendnek minden rabjává lett;
 E' nagy természetén senki erőt nem vett.
 Születünk, bámúlunk, jádzunk életünkkel,
 Szenyvedünk, örülünk, küfzködünk, szívünkkel.
 Hányattatáfunkban, efünket forgatjuk,
 920 Valóság mibe van, nem határozhatjuk.
 Tfac a' nagy Iftenek tudnak mindeneket,
 Kík, magokból fűjták-ki teremteseket.
Spárta lármájába, hidjed ma el-múlunk,
 'S Mint száradt levelek, a' földre le-húllunk.

ÁGIARIS.

925 Hát így fzeded előtt, minden semmivé lett,
 Valamit *Jupiter*, halandóival tett?
 Hertzegné, ne fáraszd magadat e'nyire,
 Ezt tfak nagy fájdalomad okozza többnyire.
 A' szív hogy ha fzenyved; tűzzel hánykolódik,
 930 Lelkünk' gyötrelmére, meg- homályosodik
 A' nagy igazságot, úgy osztán el- veszítjük,
 'S magunkat az által, még inkább büntetjük.
 Menjünk-el, nézzük-meg a' bús Vitézeket,
 'S ha még lehet, mentfük vesztélyes él'teket.

(el-mennek.)

Vége a' màjodik Játéknak,

HARMADIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁMFARES, ÁGIS, DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS, ÁGÉZILAUS, TEST-ÖRZÖK.

*Leónidás a' trónusba fel- ül ; Két-felől, palotás Vitézek állnak
renddel fegyverbe.*

ÁGIS, mely tisztelettel.

- 935 Méltóságod előtt, nagy Király meg-hajlok,
'S a' népnek ügyébe Kegyelmedhez szólok.
Szenyved az igazság *Spárta'* kérésével ;
Halgasd-meg nyögését, Hazád' inségével.
Nem azért vagy Vezér, hogy erő-szakot tégy
- 940 Isteink akarják : Kegyelmes Atya légy.
Néped, szűkségébe nagyon adófodott,
Közöttök, tömlőtzebe már fok el-rothadott.
Gazdagaink tették rabbá életeket ;
Kik véreket szíjják, kínozván testeket.
- 945 Ezek az üldözők, meg-vévén Országunk',
Akaratjok szerént igazgatják forfunk'.
Földünknek javait magokhoz szerzették ;
Sok Nemzetek' javát számokra meg-vették
Likurgus' törvénye úgy oszította *Spártát*,
- 950 Hogy kiki egy képen bírja benne javát.
Meg- tagadtuk ezt a' józán valóságot :
Minden, maga tefz' már törvényt, 's igazságot.
Egy aránt oszfszuk-fel még, e' nemes Hazát,
Mint vólt ; olly bódognak formáljuk ma *Spártát*.
- 955 Ágefsünk-meg, minden adófság levelet,
E' kívánság úgy is ingerli a' népet.

Halgasd- meg e' kérést jobbagyid ügyébe,
 Király! és olvassál Vitézed' szívébe.
 A' természet kiált; tiszteld méltóságát,
 960 Mert Isteneidnek mondja igazságát.

LEÓNIDÁS, *méltóságos tekintettel.*

Népünknek kérését, Ágis benned hallom,
 De veszett lármáját még sem igazolom.
 Nem úgy szokás kérni egy igaz Királytól.
 Mérget lehet e'ként nevezni a' trónustól.
 965 Átkozni el-kezdvén gazdagink' javait,
 Fel-támasztod reám Hazádnak fíjait.
 Csak mormoltok minddég Királyságom ellen;
 És rendelésetek, gyakorta helytelen.
 Hogy szívünkbe, könnyen belé nem láthattok,
 970 Gonoszt, és ártatlant reánk indítatok.
 Spártába, igen sok parantsolat hazud,
 Mellyekről hatalmam, gyakran semmit nem tud.
 De még is minden kor', csak én vádoltatom.
 Noha mere nézek, mindenütt lopatom.
 975 Dézma- tábláinknál, sok tolvajok ülnek;
 És mint igaz szolgák, a'ként betsültetnek
 Sok törvény székekbe lelünk gyilkosokat,
 Kik nem tapasztalják alatsónyságokat.
 Halált parantsolnak minden kitérnyiségért,
 980 Mint vizet, olly könnyen ontják a' szegény vért.
 Mind ezen hibákat, magamba jól fejtem,
 De szegény népemét, el-sem is felejtem.
 Meg- engedem, hogy az adótság Levelek
 Égettefennek-meg: *fel-áll a' trónusba*, ezt hallják mindenek.
 985 Tündesüljön-meg ma Spáta, lármájába:
 Mint Atyjába, a'ként bizzon Királyába.
 Állítsuk-fel újra *Likurgus'* törvényét;
 Édesítsük vele a' népnek reményét.
A' trónusról, alá-száll.

KLEOMBROTES.

Soha egy Királyság, a'nyít nem védelmez,
 990 Mintha nyögésére népének figyelmez.

LEÓNIDÁS.

Soha egy Haza-fi, jobban meg- fem vezphet,
 Mint ha hű Királya ellen pártot-űthet.

KLEOMBROTES.

Tudom a' Királynak tzeljét itt érteni,
 De engem', nem lehet olly könnyen fértetni.

LEÓNIDÁS.

995 Vitézi büszkeség befzél ajakadon,
 A' meg-átalkodás látfzik homlokodon.

ÁGÉZILAUS.

A' hamvazott tüzet, nem jó fel-bolygatni,
 Tlak tfendefségel kell hevét fogyasztani.
 Békefsegünk, köztünk engedelmet kíván,
 1000 A'ki hamar gerjed, magával nem jól bán
 Tfundefségre jöttünk mindnyájan *Spártába* ;
 Nem jó egy Királynak verni Hazájába ;
 Mert belülről szívet nagyon meg szaggatja,
 Mi kor' birodolmát, magára lázasztja,
 1005 Ha győz, kardra hányja majd egész Hazáját ;
 Ha vezst, el- ejtette fejét, koronáját
 Leónidás, eztet nem tfelekedhetette,
 'S hogy réa támadtunk, nem érdemelhetette.

LEÓNIDÁS.

Vitéz, ísmérem én kötelefsegemet ;
 1010 Mint Király, 's mint Atya vífzem életentet.

ÁGIS.

Egy Királynak nehez tenni hívatalát ;
Igen fokban vannak, kik rángatják dolgát.
Kiki, t'fak hívségét mutatja tettébe ;
De fok, titkon mérget táplálhat szívébe.

LEÓNIDÁS,

1015 Sok Király is vette már-el büntetését,
Hogy nem látván, gyakran nem tette intését.
Győzedelmeskedni t'fúfság t'falárdsággal,
Kivált egy olly szívnél, melly jár igazsággal.
Ö mivel ártatlan, fokat ollyannak vél
1020 Jóságához bízván, bátor, 's soha nem fél.
Igy egy gonofz, kárt tefz' hív Fejedelmének ;
Ártatlan színt adván alatsfony Lelkének.
Az illyen, *Jupiter*' haragját rettegje,
Meg-tudja, mitfodás Istene ereje.

KLEOMBROTÉS.

1025 Ne küfzdjön a' Király már történetével.
Végezze-el sorfunkt' új rendelkezésével.

LEÓNIDÁS.

A' Vitézi őrzők, húzzák-el magokat,
Kleombrot', Ágis is követség azokat.
Demókar', Ámfares, menjenek ezekkel,
1030 T'fak Ágézilaus maradjon velem-el.

(*el-mennek.*)

MÁSODIK JELENÉS.

ÁGÉZILAUS, LEÓNIDÁS.

LEÓNIDÁS.

Vitéz, ketten vagyunk e' magánofságba,
Próbáljuk meg szívrünk' most az igazságba.
Hogy ma hívségemre állotál kedvellem ;
De mind-azon által, két színedet félem.

- 1035 Ágist, mind jó barát a' ként tanátfoltad,
 Hívséged', Kleombrot' előtt is mutattad.
 Látom, hogy ezektől önként el-pártoltál,
 És a' Világ előtt, én mellém állottál.
 Hibáznék, ha néked próba nélkül hinnék,
 1040 'S tettedbe, illy hamar valóságot vélnek.
 A' kí barátsága színével, egyfzer tfal,
 Tobnyire, az ofztán gonofzságok kőzt hal.
 Nem tudom, hogy értszem külső hívségedet,
 Félem titkon hidd-el tfapodár szívedet.
 1045 Isteneink előtt, azért most próbállak ;
 Hogy belől, mint kívül, tisztán meg-lássalak.
 Kővefsem-é bizvást adott tanátfodat ?
 Vagy próbára vefsem még minden szavadat ?
 Szólj, magyarázd magad'.

ÁGÉZILAUS.

Mit tegyen hívségem !

- 1050 Uram, már el-vezett minden tfendefiségem.
 Igaz, hogy szinelttem érted barátságom' ;
 Mellyel, látom fértem nálad igazságom'.
 Egyedül Királyom forgott tfak eszembe,
 'S azért változtattam magamat szinembe
 1055 Javáért, felettéb nagyot is próbáltam,
 A' szent barátságot alatsfonyúl tfaltam.
 Egy Király' hívsége, fok illy szentséget ront,
 Tfal barátságunkkal ; 's vér tengereket ont.
 Én is Uram érted egéfsz bűnős lettem,
 1060 Vitégeink előtt él'temnek kárt tettem :
 Tselekedetem rút mindenütt azt mondják ;
 Valahol *Spártába* ma dolgomat halják.
 A' kihez hív vagyok, ott sints már hitelem ;
 Jutalmam, mindenütt gyalázat 's félelem.
 1065 Hogyha hívségem nem tetszik a' királynak,
 Más útját választom gyötrelmes forsomnak.
 Be keserves, Király és Haza kőzt lenni !

Me'nyit nem lehet már itt el-vefzve lenni !
 Ha hibázom Uram, tfak kegyelmet kérek
 1070 Mostani forfomba ; többre úgy sem érek.

LEÓNIDÁS.

Barátom meg-botsáfs, hogy kételkedhettem
 'S igazságot benned mindjárt nem vélhettem.
 Tudod, hogy a' Királyt fok gonofzok tfalják
 Kik nála, hívségek' zínelségből valljak.
 1075 Jobbágysai között, egyedül el-marad ;
 A' szíveket látni hafzontalan fárad.
 Minden-felől árad a' tanáts, székéhez ;
 Hol, fok ravafzsággal férnek kegyelméhez :
 Meg-férte reményet fok efedezőknek,
 1080 Nem látván törvényt a' titkos Lelkeknek.
 E' fzerént ne tfudáld Vitéz, ha nem hízfünk,
 'S igaz hívfünkbe is, gyakran tfaláft vélünk.
 Ifteni erő kell egy Király Lelkének ;
 Hogy tudhafta titkát jobbágysa szívének.
 1085 Látván kínos forfom' botsáfs-meg nagy Vitéz,
 Kételkedésemért, r'ám fajnofan ne nézz.

ÁGÉZILAUS.

Egy Királynak, igen könnyű szívet nyerni ;
 Kevés szóval tud ő vigasztalni, verni.
 Hogy ha hívségemet Vezérem meg-hitte,
 1090 Kegyelme, örómóm az Egekig vitte.
 Szívemnek töb olyan titka soha nem lefz,
 Mellyet, Leónidás bennem éfzre-nem vefz'
 A' ki egyes lehet Kegyelmes Urával ;
 Keveset bajlódik jobbágysa forsával.

LEÓNIDÁS, örömmel.

1095 Vitéz, a' Királynak hív szíveket nyerni
 Nagyobb öróm, mint egy fél Világot verni.
 Akármilyen nagyra nő egy hatalmafság ;

Minden kor' szülheti vesztét a' tfalárdság.
 A' melly ellenséget előttünk nézhetünk,
 1100 Vigyázással azok' kezétől élhetünk.
 De ha belső méreg futja-el szívünket;
 Kevés remény tartja a' kor' életünket.
 A' tanátfofokból gonosz vesztély kél-fel;
 Egy Király az ellen fegyvert nehezen lel.

ÁGÉZILAUS.

1105 Nagy Király, e' szerént én félek Ágistúl,
 Ez a' Vitéz szeléd; de titkon igen dúl.
 Ha tfendes lesz is most kéntelenségéből,
 Alkalmatofsággal még új haborút szül.
E'kor' Agiaris, és Télónis, a' Játék-piatz fenekébe tfen-
 1110 *desen be-tsúfznak; kik Agézilausnak Leónidással tett be-*
szédjét ki-halgatják.

LEÓNIDÁS.

Ágézilaus, itt rád bízom magamat,
 Vezéreljed híven, többekkel dolgomát.
 Ágist 's Kleombrotest szükség el-vesztetni;
 1115 Ha hívségek' fel-nem lehet élesztetni.
 Mikor' a' nép köztünk le-tfílapíttatik,
 Dolgunk a' kor' jobban meg-vísgáltathatik.
 Kérni kell elő-szór a' párt'-ütötteket,
 Hogy ílmét én hozzám hatjsák bús szíveket.
 1120 Most több Vitézeim után el-síjetek;
 Míg hatalmam alszik, tfendesen legyetek.
 (*el-megyén.*)

HARMADIK JELENÉS.

ÁGÉZILAUS, *egyedül.*

A' Haza 's Király közt e'ként hanyattatva
 Szenyvedek, szívemet kínokkal szaggatva.

- Nem néztem hafznára sem egy sem más réfnék,
 1125 Rút szövevénye van pénzért, fok nagy éfnék.
 Sokan gondolnak úgy; hogy a' néphez hajlok;
 Máfok azt hitték-el, a' Királlyal tartok.
 Kentelenítetttem titkolni magamat,
 Nehezen húzom már, terhesült jármomat.
 1130 A' Világba, minden önnön javát nézi,
 'S dolgát szüntelenül hafznára intézi.
 Alatfonyságomat igazán sajnálom,
 De Leónidáfnál mentségem' tanálom:
 Meg-kell erősíteni tántorgó trónusát;
 1135 Hadd verje hatalma mások nyakafságát.
 Egy nagy Király, a' melly Vitézt egy-szer szeret,
 Gonosz az, a' vagy jó, tiszteletet lelhet,
 Refzketnek körülte szabadon szólani,
 Kéntelen is meg-kell előtte hajlani.

Zördülést hall.

- 1140 Valaki érkezik, bánom hogy szólottam;
 Ezek a' Hertzegnék: hát őket hallotam.

NEGYEDIK JELENÉS.

ÁGIARIS, TÉLÓNIS, ÁGÉZILAUS.

TÉLÓNIS.

Ágézilaushoz már régen készültünk,
 Mivel benne hozzánk hívségét reméltuk,

ÁGÉZILAUS.

- Ha olyan erőbe volna tehetségem,
 1145 Mint, (érzem) kívánja örökös hívségem:
 Fejedelemné nem lehetne szenyednünk,
 Öröm, 's gyönyörűség közt kellene élnünk.

TÉLÓNIS, *Kettős értelmet jelentő tekintetekkel.*

Vitéz, fokat lehet vélni beszédedről,
 Tudok is ítélni hidjed nagy szívedről.
 1150 De Kleombrot' 's Ágis mindenütt kerefnek;
 Úgy hiszem, tfak hamar velem majd itt lelnek.
 Tifztelettel fogják-venni személyedet,
 Betsülvén Hazádhoz-való hívségedet.

ÁGIARIS.

Ne tfinaljunk *manért* egy alatsfonságnak;
 1155 A' ki ellensége lett a' barátságnak.

ÁGÉZILAUS.

Mit magyaráznak e' mérges tekintetek?
 A' beszédek, érzem kínos értelműek.

TÉLÓNIS.

A' beszéd mi köztünk egyenes értelmű;
 De Ágézilaus' élete két-fzínű.

ÁGÉZILAUS.

1160 Életem' illy rofzra mi magyarázhatta?
 Gonofzságom' e'dig kitfoda tudhatta?

TÉLÓNIS.

Gyalázat Vitéznek vétni tfalárdsággal;
 'S hibájit tagadni ofztán hazugsággal.
 Leónidáffal, ma mit beszélt a' Vitéz?
 1165 Jól látjuk szándékát, 's értjük hogy hová néz.
 El-tévedt haza-fi; tolvaja szívednek.
 Szégyeneld tettetted; 's lásd kárát él'tednek.
 A' szent barátságnak színével takarod
 Tfekélységed' 's hazád'-fijait úgy tfalod.
 1170 Benned nevededik Kleombrot'-nak vádja:
 Te is vagy egy részről már haragom' tárgya.

ÁGÉZILAUS.

(*el-meqyen*)

^e ^e
ÖTÖDIK JELENÉS.

TÉLONIS, ÁGIARIS.

ÁGIARIS.

1180 Télónis el- vagyunk (látod,) árúztatva,
Nyög szívem mellyembe, már felére halva.

TÉLÓNIS.

De Leónidáfról miként gondolkozom?
Nálam, Atyaságát gyanúba hogy hozom?
Kleombrot' 's Ágifnak halálokról szólott
1185 Ha nem képzelődöm 's fülem tisztán hallott.
El- kell-é miatta vefzteni Férjemet!
Vagy szerentséltellem érette él'temet.
Átkozott történet! haragos Istenek!
Honnan támad mérge búsúlt dörgésteknek!

ÁGIARIS.

1190 Télónis vedelmezd életét férjednek,
'S ne rettegđ menny-kővét rút történetednek.
Én nékem vészett-el minden segedelmem,
Ah fel- hatott-é már az Égig győtreimem !

TÉLÓNIS.

Ne félj, pártot-útott nálam a' természet,
 1195 Gyermeki hívségem bennem el- enyészett.
 Egy gyilkos Atyának legyen kötelébe?
 Ki férjemnek vesztét forralja vérébe.
 El- búsult Istenek! ha van igazságatok
 Él'temet, vesztélyén múlni ne hagyjátok.

ÁGIARIS.

1200 Fel- ne támadjál még a' nagy Istenekre,
 Tekints reménységgel Kegyelmés Egekre.
 Várjuk- el tfudáját történeteinknek,
 Tanúlván titkait a' végezéseknek.

TÉLÓNIS.

Ha csak várakozunk itt eszközök nélkül,
 1205 Hidd- meg, hogy Lelkünk majd a' *Stik/z'* partjára ül:
 A' komor *Káron*nal lesz veszekedése,
 'S poklokra lármázni szalad rettegése.
 De meg- mutatom ma az Istenek ellen,
 Hogy Férjemnek élni még nem lehetetlen.

E'kor' kebeléből egy kéft ki-húz dühösködve.

1210 E' kés'hegyén függ majd Leónidás' Lelke,
 A' porba fog- dűlni el - mérgesült teste.
 El- veszttem előre veszedelmes létét;
 Vérével fűjja- ki végfő lehelletét.

Ifzonyú írtódzással reszket: szemei el- fordulnak.

Ah Istenek mi ez! *egy helybe néz*, pokol gyúltfel bennem,
 1215 A' kétségbe-esés rág! hová kell lennem!
 Dühőtségem' heve égeti testemet;
 Méreg űzi bennem el- téved Lelkemet.
 A' melly vérbe létem kezdett melegedni,
 A'ba kelljen gyilkos kezemet keverni?

1220 *Jupiter* hogy halgat most meg - búsúlt Éged !
M'ért nem dörögsz ? tfattogj, hadd tfapjon meny-köved.

ÁGIARIS.

Ne gyújtsd- fel a' poklot még dühőfségével,
Ne kezdj *Jupiter*nek hartzot menny-kövével.
Fújd - ki itt vérednek fel - gyúladott mérgét.
1225 Ne átkozd hirtelen előttem azt a' vért;
Mellybe szerentsétlen vóltod kezdetre ért.
Lármázd - fel kéréffel, a' fiket Egeket :
Indítsd Kegyelemre néma feregeket.
Míg más módot találsz, ne légy soha gyilkos,
1230 Tudod, az ilyen bűn millyen kárhozatos.

TÉLÓNIS.

Agiaris, veszett már érzékenységem ;
Az Ég, és pokol közt szaggatatik Lelkem :
Felettem *Jupiter*' haragja tfatázik :
Alattam a' mélység fel- nyílvá szikrázik.
1235 Érzem, Leónidás gyilkos akar lenni,
Nem lehet - é néki e'be ellent tenni ?
Engedelmefféggel tfak a' dig tartozom ;
Míg Atyám' bűnétől nagyon nem irtódzom.
Egy gyilkos veszfzen-el Isten, Világ előtt ;
1240 Ez a' törvény, tudod a' természetbűl költ.
Gyermeki hívségem, el - szűnnyadhat bennem,
Az Isten, 's természet mellet kell ma lennem.
Mitsoda egy, Atya, ha véribé veszett,
'S ártatlan gyermekin gyilkoságokat tett.
1245 Tflak a' természetnek maradok fajzáfa.

ÁGIARIS.

De Leónidásnak lettél származáfa.
Ő benne kezdődött egyedül életed.
Néki köszönheted mások felett léted.

TÉLÓNIS.

- Testi kívánsága formált tfak vérébe :
- 1250 A' természet táplált Anyámnak méhébe
 Egy gyermeknek tfak e' marad - meg Nemzôül,
 Ha hozzá kegyelme szûléjinek még - hûl.
 Ha az Atyám, Isten 's Világ ellen kelhet,
 Szívébe fegyverem véres halált vihet.
- 1255 Mi-kor' ô gyermekét mérgébôl ôlheti,
 A' gyermek is él'tét meg- védelmezheti.
 Mindennek egyenlô Anyja a' természet,
 Azért a'tól, a'ki hív fajára vezett,
 El- vefzik Istenink Atya' méltóságát :
- 1260 Útálják az Egek úndok bolondságát.
 Leónidás vére a' poklokra termett ;
 Mert fija' vefztére rendelésekett tett.

ÁGIARIS.

- Engedd hát Atyádat tfak bús Isteninknek,
 'S ne húzd r'á menny-kövét a' dörgô Egeknek.
- 1265 Egy gyermek, el- fajúlt Atyját nem ôlheti ;
 Mert halálát nála futva kerülheti,
 Tiszteljed Atyádat gonofzságába is,
 Halgals ; hadd szolljanak itt az Istenek is.
 Fuffad ôt' míg lehet 's úgy ôrizd él'tedet ;
- 1270 De ellene, fel - ne emeljed kezedet.
 A' természet, minden - felôl kiált reád,
 Ne öld - meg mint gyermek, ellened költ Atyád'.

TÉLÓNIS.

- De ha Kleombrot' ma a' Királyért el- vefz,
 Mi az az Ég alatt, mi öröömre lesz ;
- 1275 A' poklokra szállok, ha férjemet vefztem,
 Meg-ôlöm a' Királyt, 's el- vefzem életem'.

ÁGIARIS.

Ne szólj a' poklokhoz, míg Egeink' nézhed

'S a' gond-vifelésbe, életed' reméllhed.

Utolsó dühösség, magát valakinek

1280 El - vesztvén, a' poklot kérni - ki bírinek.

Ne húnyd - be szemedet világos napunknak,

Lehet még védelme köztünk az igaznak.

Az indulat, tudod nagy károkat okoz :

Túzébe a' Lélek, fúldoklással haboz.

1285 Hozd-vízfezta magadat Lelked' Világára,

Ne nézz oly kínosan férjednek forsára.

Egy érdeemes fajzás Eget, földet, poklot,

Minden nagy változást, ditséretet, átkot,

Meg- vészés nélkül néz tündes életébe ;

1290 Mert nints bolondító méreg a' vérébe.

Remélj hát Télónis : Kérd az Isteneket,

Legvél tfendeffégbbe : várjad Kegyelmeket.

TÉLONIS.

Mit várhatunk tovább már az Istenektől?

Kík, el- felejtkezni láttatnak ügyünkrol.

ÁGIARIS, *menést sejt.*

1295 Vannak itt Télónis : férj-fijú érkezik :

Leónidas maga, kî kôztünk jelenik.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁGIARIS, TÉLÓNIS.

LEÓNIDAS.

Télónis látod -é engedelmeffégem'

Mellyel, itt tfendefen vifelem ínségem'

Hazánknak javáért kedvezek férjednek :

- 1300 Hogy gyönyörűségét szülheffem szívednek,
Tudom, most magadba Atyádnak jóságát
Tisztelvén ; vádolod férjed' makatflágát.

TÉLÓNIS.

- A' Király' jósága igen mezfzze terjed :
Benne, egész *Spárta* ma újonnan éled.
1305 Érezzük Kegyelmet Atyai szívénél,
Illendő forfot is készitünk él'tének.

LEÓNIDÁS.

- Egy igaz származás hív marad Atyjához,
Télónis jófága, mindent húz magához.
Agiarishoz fordul.
Hertzezné, nehezen felejttem sebemet ;
1310 Mélyen fértette - vólt Ágis a' szívemet.
Nem tudom mit tegyek belső fájdalommal,
Félem titkokat még nehéz gondommal.

ÁGIARIS.

- Király, köztünk minden az Ég' rendelése,
Sorfunk az Istenek' örök végezésé.
1315 Egy halandó, eszköz Istene' kezébe :
A' mint erőltetik, tflak úgy tesz' mívébe.
Menny - kövét *Jupiter* hozzád ha le- küldi ;
És Ágífnak Lelkét benned el- üldözi ;
Üfs ma, ne függeszd- fel mérges tflapáfolat :
1320 Mútasd *Olimpu*fnak hatalmafságodat.

LEÓNIDÁS.

- Bűfzkeség beszél-ki Hertzezné belőled,
Méreggel van tele engedetlen Lelked.
Érzéketlenséged, ne gondold hogy győzzön,
'S kevély szavaival, szívembe előzzön.
1325 Jól látom magamba történeteteket :
Hidd - el, hogy ifmérem a' nagy Isteneket.

TÉLÓNIS.

El - ne felejtfe hát a' Király jóságát :
Majd meg- lopja tűze, nagy ártatlanságát.

Tfak El - tőkéllet szív szóll Ágiarisból ;

1330 Nem szűkség szavára felelni haragból.

A' nagy Kegyelmeffég, minden-kor' ékesít :

Ö az, mi egy Királyt leg - inkább nemesít.

LEÓNIDÁS.

Tfak te vagy Télónis, a'ki szíved' bírod,

'S érzékenységimet híven tanátfolod.

1335 Ágiarisnak is meg - engedek érted ;

Tfak legyen hív hozzám engedelmes szíved'.

Agiarishoz fordul.

Hertzegné, vetkezd - le Vitézi tűzedet ;

Lágyítsd Királyodhoz Keményült szívedet.

*Télónis hátul - felől kéft ránt : néz az Egekre : 's Leóni-
dást által - akarja ütni.*

ÁGIARIS kiáltájjal, ki Leónidást

(látván Télónis' tjelekedetét,) a dőfés alól el - rántja.

Istenek vegyétek - el haragotokat.

1340 Szerentsétlen Király !

LEÓNIDÁS, rettegve két felé tekint.

Változáfotokat

Illy hírtelenséggel érteni nem tudom ;

Rettegek szívembe igazán meg - vallom.

Mitfoda haragot fejthetett Lelketek ?

Mi az, mi illy lármát okozott bennetek ?

TÉLÓNIS, kétséges tekintettel.

1345 A' pokol' dühőfség tfapott- el felettünk ;

Mellytől én, 's a' Király tfak nem majd elvesztünk.

Ágiaris, kárunk' meg-látván szemével,
A' Királyt hirtelen el- rántá kezével.

*Leónidas hol Agiarisra, hol Télónisra fordul : rémülés, kétfég,
ábrázoltatik tekintetében.*

LEÓNIDÁS.

Mitfoda győtrelem támadott szívembe !
1350 Kétfég és rettegés mardosnak Lelkembe.
Istenink küldik - é hozzánk óltalmokat ?
Vagy tfak a' pokloknak sejtjük árnyékokat ?
Kínos halandóság ! veszett történetek !
Me'nyi fok tfudákkal tfavarog rendetek !

Kétfelé tekint, keservejen.

1355 Jere Ágiaris velem, Télónissal ;
Hagyjuk - el ez helyet : és foházzkodással
Értekezzünk együtt történeteinkről ;
Beszéljünk tanátsfal, nagy Isteneinkről.

Vége az harmadik Játéknak.

NEGYEDIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

AGIS, ÁGISTRAT.

ÁGISTRAT.

Ágis tudod-é hát, mi lett életedből?

1360 'S millyen hafznot vehetsz ma történetedből?
Szóllottál-é magad jól Ágiariffal?
Vagy barátkozhatsz - é már Leónidással?

AGIS.

Ágiariffal még magam nem szólhattam;
A' Királynál van most; róla azt hallotam.

1365 Mi forfunkat e'dig részemről illeti;
Ágisfrát vesztemet kevésfé félheti.
Enged Leónidas már kívánságunknak.
Nem lehet nagy terhe továbbá dolgunknak.

ÁGISTRAT.

Míg lántzon van egy vad, mérge a'dig enged;

1370 De ha fel - szabadúl, femmit meg - nem szenyved.

Népünket *Spártába* majd le - tfendesítik,
Mellyel halálotat (hidd-meg) el - rendelik.
Ágiaris maga hallá Télóniffal,
Mikor' Leónidas Ágézílauffal,

1375 Kleombrot' 's Ágisnak vesztekről beszélték;
A' melyet magokba erőfen fel-tettek.
Fussad Ágis kérlek el- veszett Hazádat;
Ne fesséd véreddel ma áldozatodat.

ÁGIS.

E' tfak olyan hír lesz mellyet tévelygés szült ;
 1380 Azért a' reménység szívemen meg - nem hűlt.
 Igen hamar retten egy Anya' szerelme ;
 Fija' életéért könnyen lesz félelme.

AGISTRAT, *keferefen.*

Haláloddal fogod - hinni beszédemet ;
 'S el- szaggatod vele örökre szívemet.
 1385 Miért fogantalak kínos ágyékamba,
 Hogy érted el - veszfek úndok halálomba ?
 Kínomat formálta a' természet benned :
 Gyöttrődöm, 's könyvemnek még sem lehet hinned.

ÁGIS, *meg- illetődéjvel.*

Ágisfrat ne esdekj írva életemen,
 1390 Ne keferelj nagyon igaz gyermekeden.
 Az Egeknek szültél : vigasztald magadat
 Ne nézzed én bennem örökös javadat.
 Tudod, hogy hazádnak adós vagy véremmel ;
 Sohajt a' szegény nép : ne gondolj él'temmel,
 1395 Fijadnak meg - halva ha lád dítfőségét,
 Ne kérje a' szíved nagyob nyereségét.
 Természet, igazság, Isten kényszerítnek :
 Dítfőség ezekért veszni az életnek.
 Halhatatlanfágot senki köztünk nem lél ;
 1400 A' ki pedig igaz, halálától nem fél.
 Tlak ártatlansággal eresz koporsómba :
 Vigasztalást lehetsz árnyék múlásomba.
 Ne rettegj sem poklot, sem halált sem Eget ;
 'S életedbe soha nem találz rút véget.
 1405 Ereszd - el szívemet érzékenységre,
 Ne bánts batorságom' Vitézi hevébe.
 Ne rettegj magad is,

ÁGISTRAT.

Mit tegyek szívemmel?

Hogy bírjak testembe tlatázo Lelkemmel?

Akár melly nagy legyen képzelt ditfőséged,

1410 Mi örömöm benne ha ki - omlik véred?

Hogy Isteneinkhez jutsz hasztalan vélem;

Mert vesztedet még is szüntelenül félem.

Bús Lelkem az Égbe hijába gondolna;

Ha tehetné, szívem onnan is le - húzna.

1415 Miért szenyvedtetett a' természet érted,

Hogy poklokká tegye örömömet benned?

Szülésem' gyötrelmét ki fizeti nékem;

Ha nem örvendezhet él'tedbe szerelnem?

ÁGIS.

Erköltföm, 's halálom' szerzett ditfősége

1420 Lehet Ágistrátnak kedves nyeresége,

Ha tudod hogy bennem józan vért fajzottál;

Érettem helyesen úgy nem bánkodhattál.

ÁGISTRAT.

Halgafs valaki jó; talám a' Király ez,

Jupiter tekints r'ám: ha lehet védelmezz!

MÁSODIK JELENÉS.

KLEOMBROTES, ÁGISTRAT, ÁGIS.

KLEOMBROTES, *vidámon.*

1425 Alig találhatlak - fel Ágis *Spártába*,

Hogy örvendjek veled e' bódog hazába.

Az adóffágok már mind el- engedtettek:

Kötés levelei öfzve - égettettek.

Népünk' szabadfágán Vitéz vígadj vélem,

1430 Örömmel látsz itt ma: semmi nints ellenem.

Változájjal szorgalmatoskodva.

De mit magyarázhat illy mord halgatásod?
 Talám gyöttelemben van titkolódásod?
 Szólj Ágis; ne rejtse el tőlem fájdalmadat;
 Hadd tudjam mi szülte újonnan kínodat.

Agistrathoz.

1435 Ágistrat mit teszen keferes nézés' tek?
 Szemetekbe látom könyvezni inség' tek'
 Hertzegné, magyarázd belső fájdalmadat,
 Ne szorongasd tőlem hofszafan titkodat.

ÁGISTRAT.

Fejedelem, nehéz nálam hitelt nyerni,
 1440 Job lesz talám él'tem' tfak titkon könyvezni

KLEOMBROTES, *Kétfelé néz: sohajt: Agishoz.*

Ágis mi verhetette poklokra Lelkedet?
 Mitfoda méreggel rágják a' szívedet?
 Mintsen- é már benned Vitézi bátorság?
 'S van a' természetbe, olyan hatalmaság;
 1445 A' melly nagy Lelkedet kitfinnyé teheffe?
 'S álhatatóságod' tőled el- vehesse?
 Pokol okádja - é reád dűhőtségét?
 Vagy *Jupiter* űzi beléd menny-dörgését?
 Szóljál, ne gyenkélkedj; kérésfemet kéméld,
 1450 Tfalárdiágom' hozzád kérlek Ágis ne véd.

ÁGIS,

Vannak *Jupiternek* markán olly menny-kövek,
 Mellyekkel ha néha szikráznak az Egek;
 Nagy Lelkünknek nagyobb erejét el- vesztjük,
 'S vizsgálásunkat sehol nem lelhetjük.

KLEOMBROTES.

1455 Mitfoda új tűzbe dörög most *Jupiter*,
 Hol ordít menny-köve, mellyel olly nagyon ver.

ÁGIS.

Kleombrot' halgafs - el ; rettegjed kezeit,
 'S kérd, hogy tñendesítse el - búfúlt Egeit.
 Az Istenek ellen ki - kelni nem lehet:
 1460 Egy halandó rajtok (hidd) trutztzot nem tehet.
 Akármilyen legyen földi történetünk ;
 Haborút az Égbe vele nem vihetünk'

KLEOMBROTÉS.

Mi fűkség az Égnek értünk háborogni ?
 'S *Jupiter* tűzének felettünk morogni ?
 1465 Egy halandot könnyen poklokra verhetnek
 Nagy Istenink ; a' kik mindent teremthetnek
 Nem hoznak ők vesztélyt magok, életünkre ;
 Nézik hogy vígyázunk mi történetünkre.
 Ha egefz Világot egybe alkothatnak ;
 1470 Egy ember' ügyébe kevészt mutathatnak.
 De azért ne sírjunk ha mérgefek lesznek,
 Továb nem verhetnek, tñak míg sírba tefznek.
 A' mit az emberek dítűsűségnek hívnak,
 Nyerjük - meg azt vérrel, 's szűljunk az halálnak.
 1475 Mikor' meg - fosztatik szűvűnk erzésétűl,
 Nem fél *Jupiter*nek tűbbet menny - kűvétűl.
 El - megyűnk mind ketten az *Elízium*ra ;
 A' Lelkűnknek rendelt őrűk jutalomra.

ÁGISTRAT.

A' nagy Isteneknek kerűld haragjokat,
 1480 Féled-é Kleombrot' a' komor poklokat ?

KLEOMBROTÉS.

A' ki a' semmibűl minket élni fel- veszt',
 Az, ha meg-halunk is, illendű helyre tefzt'.
 Mint hív szűvű Vitéz 's igaz Haza- fija :
 Embersűges férj-fi ; 's Atyám' jűzan faja :

1485 A' természetbe úgy élek igazsággal,
'S meg - győzőm *Jupitert*, a' halandósággal.

ÁGIS, *járást hall.*

Hozzánk jó valaki : vigyázzunk szavunkra :
Ne húzzunk több terhet beszélve magunkra.

HARMADIK JELENÉS.

ÁGIARIS, TÉLÓNIS, KLEOMBROTÉS, ÁGIS, AGISTRAT.

TÉLÓNIS, *indúlattal.*

Kleombrot' láthatom végre személyedet,
1490 Kérlek az Egekre, fúsd veszedelmedet.

ÁGIARIS, *keferüséggel.*

Ágis ! kínos Ágis ! mit tettél *Spártáért* ?
M'ért nem kémélletted benned jobban a' vért ?

KLEOMBROTÉS.

Mitfoda történet lármáz-fel bennetek ?
Mi okon kell ilyen veszély közt lennetek ?
1495 Beszélj Ágiaris : jelentsd - ki magadat,
Ne fojtogasd tovább keferves szavadat.

ÁGIARIS.

A' Király tanátfa már el - végeztetett,
Mellybe, mindeniknek él'te el - vétetett.

TÉLÓNIS.

Ah mérges történet !

ÁGIS, *Kleombrotejnek.*

Értfed most kínomat,
1500 'S igazítsd ha lehet gyötrelmes forfomat.

KLEOMBROTÉS.

Hírtelen lárma ez lehetetlen hinnem.

TÉLÓNIS.

Bár nékem lehetne kétséget vifelnem !

ÁGISTRAT.

Magyarázd Télónis férjednek titkodat,
Ah haragos Egek !

KLEOMBROTÉS, *Télónisnak.*

Hadd értsem szavadat

TÉLÓNIS.

1505 Ég'arissal voltam : fülünk' hallattára

Itélte a' Király él'tetek' halálra.

Titkos tanátfofa Ágézilaus vólt,

Kinek barátsága már hozzátok el - hólt.

Ellenetek fordúlt ő tflárdtságával ;

1510 Mindent el- kövéthet már gonofzságával.

Mit tegyünk Kleombrot' ?

KLEOMBROTÉS, *Agishoz fordul.*

Vefzett történetek !

Mit végeztek rólunk Ágis az Iftenek ?

ÁGIS.

Halált.

AGIARIS.

Ah rettegés !

TÉLÓNIS.

Átokká lett *Spárta*,

1515 Ah m'ért nem füllyed-el egy illy romlott Haza !

ÁGISTRAT.

Mi hafzna, fárasztjuk győtrelmünkkel szívünk' ?
Védellezzük a' mint engedtetik él'tünk',

KLEOMBROTÉS.

Ágézilaus az, a' ki hízelkedett,
'S érettünk fáradván, a' nyit hitelkedett.
1520 Külfő színnel magán barátságot hordoz ;
Dühőfsége pedig titokba ragadoz.
Ah részeg származás.

ÁGIS.

Romlott halandóság !
Kleombrot' nints e'be femmi állandóság.

KLEOMBROTÉS, *el-ragadtatással.*

Ágézilaushoz futok fegyveremmel,
1525 Jere te is Ágis.

ÁGIS, *el-tökélléssel.*

Parantfolj véremmel.

TÉLÓNIS.

Ah utólfó vefzély !

ÁGISTRAT.

Ágis, hová indúl sz ?
Hidd - el hogy *Spártába* továbbá már nem dúl sz.

ÁGIARIS.

1530 Ah Ágis ! maradj itt ; ne szaggasd szívemet.

TÉLÓNIS.

Kleombrot' ne fíjess ; kéméld életemet.

KLEOMBROTÉS.

Egy kevésé talám itt tartózkodhatunk ;
Míg dolgunkról tovább még tanátskozhatunk.

ÁGIS.

A' mit te el- végzel vitéz' szandékokkal ;
 1535 El - követtethed azt igaz barátoddal.

KLEOMBROTÉS.

De tfak kettőnknek kell barátom maradni.

ÁGIS, *Agiarishoz.*

Ágiaris nem fogl- tovább itt fáradni ;
 Vond- el magad' tőlünk.

KLEOMBROTÉS, *Télónishoz.*

Kövesd őt' Télónis.

Agistrathoz tisztelettel.

1540 El- mehet ha tetfzik vele Agistrat is.

NEGYEDIK JELENÉS.

ÁGIS, KLEOMBROTÉS.

KLEOMBROTÉS.

Mit tfináljunk Ágis e' vefzedelemmel ?
 Látom hogy már szíved fogy a' félelemmel ?
 El- veted-é tőled nemes Vitézséged' ?
 Nem bírhatod tovább szerentsétlenséged' ?
 1545 Tflak Afzfzonyink mondják a' Kírály' haragját ;
 'S már hallom belőled bús szívednek jaját.
 A' nád szokott Ágis fzelekre hajlani ;
 'S minden kis tfapáfra tövéről omlani
 Egy Vitézhez soha nem illik rémulés ;
 1550 Afzfzonyoknak - való a' fíralmas félés.
 Tudod a' gyengeség fzanakozált okoz,
 Melly gyötrelmeinknek még inkább fel - áldoz.
 Ki fzanhat egy igaz embert halálába ?
 Mivel úgy is mind vefz múlandóságába.

- 1555 Tfinálj írigységet ma ditsóségeddel,
'S ne féld a' poklot is nagy Vitézségeddel.

ÁGIS, *meg - illetődéjfel.*

- Hidd - el Kleombrotos nem félem hálálom'
Hanem Ágiarifzt szeretem meg- vallom.
Az Istenek adták szívünkbe e' tüzet;
1560 Nem kőphetjük ezt - ki szánkon, mint a' vizet.
Tfak Ágiaris már a' kiért még élek,
'S ifjúságommal el- vesztetni félek;
Külömben kevésre tekinthetem *Spártát*,
Kleombrot' nem szűkség őriznünk olly hazát,
1565 Melly már részegülvén magába hasonlott;
'S mérgével tulajdon testébe mardosott.
Jupiter sem kíván tovább tudni rólunk,
Nem bánja ha élünk: 's nem szenyved ha halunk.
Alhatatofságom hozzád nem változik,
1670 De Ágiarisért szívem tétovázik.
Az igazságnak már én eleget - tettem,
Szerentsém, ha tfupán tfak ezzel véthettem.
Még Ágiarifnál tartóztat kefervem,
Ártatlan hová lefz, ha tőle el-efem.

Dühösséggel, magán kívül ragadtatva.

- 1575 Kleombrot! hogy ha most *Spártába* meg - halok
A' poklokra menvén, ott is mindent dúlok.
Nem kell *Jupiternek* el- restült kegyelme,
Halálunkba nem tefz' semmit segedelme.

KLEOMBROTOS.

- A' szerelem tépi Ágis nagy szívedet?
1580 Tfak azért vesztetted - el Vitézségedet?
Olly teher ez rajtad, hogy alatta el-dúl
Egész bátorságod? - - légy - el nála nélkül.
Ágis fok Vitéz van a' ki szeretetért
Nem szenyvedvén, könnyen onthat magából vért.

ÁGIS.

- 1585 Semmi nints szabadon : szeret minden állat ;
 E' tűz, Világunkból soha ki - nem halhat.
 Az Égen és földön mindenütt szeretnek :
 A' szívnek áldoznak Istenek, emberek
Plútót, 's tengerinknek ostoba tudájit
 1590 Lásd - meg ; mind ismériek ők *Vénus'* hámjait.
 Úgy van : mert a' Világ örökös szerelem,
 Mindent kínozhat ez édes veszedelem.
 Tanátskoznak vele a' Mennyei Lélkek :
 Alatta kell nyögni Vitéznek és szentnek.

KLEOMBROTÉS.

- 1595 Ágis nagy szerelmed már a' nyira ragadt,
 Hogy az elme veled küzködni el- fáradt.

ÁGIS.

- Nem hartzolok (hidd-el) soha szerelmemmel,
 Egy képen érzem azt szívemmel, Lelkemmel.
 Nem tudom ezek közt melyik szeret jobban,
 1600 Egészlen refszketek úgy tetfszik kínomban.
 De tudom én azért védelmezni él'tem'
 Tartom is, míg lehet szerentsétlen létem'.

KLEOMBROTÉS.

Vigyázz, hozzánk jönnek vallyon kik lehetnek ?

ÁGIS.

Akárkik legyenek hozzám már jöhetnek-

ÖTÖDIK JELENÉS.

LEÓNIDAS, ÁGIS, ÁGÉZILAUS, KLEOMBROTÉS.

LEÓNIDÁS.

- 1605 Vitézek, dolgaink már el-végeztettek,
 'S a' tsaták *Spártába* le- tfendesítették.

- El- értük végtére már nyugodalmunkat,
 Nem látjuk vészély közt gyengült hatalmunkat.
 Kleombrot' és Ágis híveink lehetnek,
 1610 E' történetektől tovább nem félhetnek.
 Ágézilaus már hibáját ifmévén ;
 Hozzám tért ; tett vétkét, titkon keferegvén.
 Spárta meg - alázta magát kezem alatt,
 Melly rút lármáját már nem győzvén, el-fáradt.
 1615 Meg-ígértem néktek *Líkurqus'* törvényét,
 Kiki el- érhette ma bennem reményét.
 Ezek után tovább nyugodalmat várok,
 'S hidjétek hogy élni hartz nélkül akarok ;
 De e're köztetek az egyenlő hívség,
 1620 (A' mint tudhatjátok,) felettéb nagy szűkség.
 Egy főnek nem lehet úgy nyugott elméje,
 Ha a' több tag' mérge gőzölög beléje.
 Szükséges hogy néktek szívetek' bírhaflam,
 'S hűségetek' hozzám valóba tudhaflam.
 1625 A' láng ha fokaig tfavarog, el- fárad ;
 Semmi lesz ; de tűze, hamva alatt marad.
 Jól el- alhatott - é a' tűz már bennetek ?
 Vagy mints még mód benne hogy hívek legyetek ?
 Ne tfaljátok szívem' : igazán szóljátok
 1630 Magyarázzátok jól fíjaim magatok'.

KLEOMBROTÉS.

Király, az igazság mellett beszélhetünk,
 Azzal talám benned bűnőfők nem lettünk.

LEÓNIDÁS.

Értelek, *Agishoz fordúl*, hát Ágis szólhat beszédemhez ?
 Lehet-é reménység benne hívségemhez ?

ÁGIS.

- 1635 Nagy Király nékem itt igen nehéz szólnom,
 Mivel nagyon kell még *Spártán* szánakoznom.

LEÓNIDÁS.

Mitfoda okod van tovább keseregni?
Lehet még méregnek köztünk keveregni?

ÁGIS.

Meg - hasonlás van még Vitézeid között,
1640 Tudjuk, ez hogy me'nyi ártatlant üldözött.
Hijába óhajt egy Király tífendefséget,
Ha nagy szolgáji közt nem lát békefséget.
Egyik a' máikat hogy alája - húzza,
A'ra Királyának javát fel - áldozza.
1645 Ágezílauffal mint hití - fzegettel
Úgy élsz Király; de ez, még is tífztelettel
Hajlik - meg előttd; mérgét el - fedezi,
'S noha gonofz, magát hívednek nevezi.
Egy tífapodár, mindég álhatatlan marad,
1650 Minden-felé hazud, 's tífak hafznáért fírad.
Tífudálkozom Király, hogy ilyennek hihetfz;
'S a' kettős fzin alatt igazságot vélhetfz.
Ágezílaus már tífalván barátságunk'
Minddég féltni - fogja íránta haragunk'.
1655 Előtted majd reánk vádoláfokat tefz'
Ölnöd kell, vagy fzíved foha tífendes nem lefz.
A' ki hazudozva keresi kenyerét,
Üldözni kell a'nak zavarodott vérét.
Én vóltam Hazámért Király! ellenséged,
1660 De azért nem félthed már tőlem életed'.
Ágezílaufra vigyázhatol inkáb,
Ki árúl, 's *Spártába* lappang fellyebb alá.

ÁGEZILAUS.

Király! lásd hívségem melly kínos áldozat,
A' pokolig ver - le e' tífúfos gyalázatot.
1665 Elég - tételemet kívánom most tőled;
Halgassa - meg uram kéréfemet fzíved.

LEÓNIDÁS, *kefervebe tétovázva.*

Hagyj - el szerentsétlen : szánakozz forfomon,

Húllafs könyvet inkább ma Királyságomon.

Mit tegyek köztetek itt tévelygésemmel ?

1670 Egyedül maradván kínos ínségemmel.

El - úntam halgatni már títás nyelvetek'

Mellyitek igazabb ? hol van a' szívetek ?

Ágézilaufnak barátságát féltem :

Ágisba ellenben nemes szívet leltem

1675 Kítsoda ellenség, vagy barát, Vitézek ?

Ah be mélyen vagynak el- rejtve a' szívek !

Hogy igaz egy Király, ha Isten nem lehet ?

És a' vesék között vizgálást nem tehet ?

ÁGÉZILAUS.

Király ! ha nem lehet él'tem védelmezni,

1680 Kell gyalázatomat magamnak érezni.

Meg - igazulásom' fel- lelem *Spártába* ;

Nem lakom mint gonosz, e' nemes hazába.

KLEOMBROTES.

A' Királyon kívül hol leled erődet

Alatfony ! ki minddég tálhatod Lelkedet.

1685 A' mi fegyverünk is pirosúlhat vérral :

Meg - álhatunk szembe akármelly Vitézzel.

ÁGIS.

Retteghed forfodat részegült teremtés,

Ha reád fegyverrel efik tőlünk intés.

ÁGÉZILAUS.

Hová ragad mérged nagy kevélységeddel ?

1690 Nem bírhatfz-é tovább már dühőfségeddel ?

LEÓNIDAS, *közzéjek áll kefervefen.*

Fijaim ! Vitézek ! a' Király jelen-van,

Ah ne felejtetek - el haragotokban.

ÁGÉZILAUS.

Király! itt fértetik felfő méltóságod,
Érezteffed velünk ma hatalmafságod'.

1695 Tífúfogan kezdünk (ládd) hartzolni előtted,
Tfudáлом hogy eztet nézvén, szenyvedheted.

LEÓNIDÁS.

Várnám hogy tfak forfunk végezné ma itt - el
Azt, mit fel-nem érek magam itélettel.

Látom nyugodolmam' úgy sem remélhetem :

1700 Új veszedelmemet mindenütt félhetem.

Fegyveretek között egyedül vagyok itt,

Nem tudhatja szívem, hogy mellyiteknek hitt.

Tfendefedjete - meg : ne bántsátok él'tem',

Mert már el- bádjadok, olyan fokat féltem.

ÁGIS, *meg - hajol.*

1705 Nagy Király kéméljük nyughatatlanságod.

Halgatált parantfol köztünk méltóságod.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁGIS, ÁMFARES, ÁGEZILAUS,
KLEOMBROTÉS.

ÁMFARES, *fi jetséggel.*

Király! néped széllyel újonnan ki- zúdúl,

Széles piatzinkra, lármával ki - tóldúl.

Lakurgus' törvényit akarjuk, kiáltanak :

1710 Nem halgatnak senkit : ellenünk rohannak.

Az Afzfszonyok húzzák fegyveres férjeket ;

Elejekbe tartván apró gyermekeket.

Efedeznek hogy, tfak vér-ontás ne legyen,

Nem kérdezik, dolgok' akármiként megyen.

1715 De nem engednek már tovább a' férj - fijak,

Ollyanok mindnyájan, mint dühőfűlt vadak.

LEÓNIDÁS, *íjedéssel.*

Ah kínos történet! fullatok mindnyájan,
 Ez a' vezedelem még talám nem olyan,
 Hogy el- fordíthatni szóval ne lehetne;
 1720 Tíak hogy nagy férj - fíjak mennének ellene.
 Ámfares, Kleombrot' Ágezílaussal;
 Ágis te is vélek fíjefs el- futással.

KLEOMBROTES.

Jerünk, lássuk *Spártát.*

ÁGIS.

Nagy Vitéz Követlek.

LEÓNIDÁS, *Agézílaushoz ki-áll.*

1725 Vitéz te is indulj.

ÁGÉZILAUS.

Nem szűkség, de menek.

ÁMFARES.

Nem maradok en is- el a' Vitézektől,
 Látni akarom hogy dolgunk ma mire dől.
 (*Mindnyájan el- mennek fíjetséggel.*)

HETEDIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, *egyedül.*

Keserves Királyság! kínos történetek!
 1730 Me'nyire fáraíztják koronám' az Egek!
 Van - é egy Királynak olyan nyugodalma,
 Hogy belől ne ragná szaggató fájdalma?
 Hatalmaíságomban egyedül maradok;
 Szenyvedek, 's nem tudom hogy miért fáradok.
 1735 Árnyék jár körültem; érte gyötrettetem;

Parantfólok, még is félem veszedelmem'.
 Fájdalmas Királyság! be nehéz rabságod
 Ha nyakunkba veted aranyozott, jármód':
 A' több halandoktól különböztetnünk kell,
 1740 'S úgy lévelgünk magunk a' fok fényefféggel.
 Minddég oltalmaznánk a' jó törvényeket,
 De tfalatunk, mert nem láthatunk szíveket.
 Magánosságomba fohajtozom titkon,
 Sok könyvet hullatok számos éjtszakákon.
 1745 Istenek nézzetek Királyi székemre!
 Erefszetek végre örömöt szívemre.

(el - megyen.)

Vége a' negyedik Játéknak.

ÖTÖDIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

LEÓNIDÁS, DEMÓKARES, ÁGÉZILAUS, ÁMFARES,
és PALOTÁS - VITÉZEK.

LEÓNIDÁS.

Ámfares mint tettetted parantsolatomat?
Végbe vittétek - é már akaratomat?
Hallík még közöttünk a' népnek lármájá?
1750 Millyen habon járhat *Spárta'* koronája?

ÁMFARES.

Nagy Király Hazánkat tündelőfégre vitted,
Rabságának lántzát róla le- vetetted.
A' kötés levelek meg - égettettek már,
Spártába a' szegény közöttünk bátran jár.
1755 Minden meg- hajol itt újra koronádnak,
Emelhed páltzáját felfő hatalmadnak.

LEÓNIDÁS.

Ámfares jutalmad' várhad Kegyelmemtől
'S ne rettenj - meg soha búsúlt személyemtől.
Véget vetek már ma *Spártába* dolgomnak,
1760 Allando ereje leszen hatalmamnak.

ÁGÉZILAUS.

Uram győzd - meg eléb a' párt'-ütötteket.
Kik még is tagadják hozzád hívfégeket.
Ágis és Kleombrot' zúgnak még ellened,

Ezekhez keménynek kell uram ma lenned.

1765 Előtted, előttünk, ísmérjék - meg vétkek'

Itélteffen ofztán Kegyelmedtől tettek.

Köveffék - meg eléb férült méltóságod' ;

Hadd legyen szabaddá úgy hatalmasságod.

DEMÓKARES.

Ágézilaus itt törvényből beszélet ;

1770 A' férült Felségnek e'nél, több nem kellett.

Kleombrotest, Ágist, hozzánk kell hívatni,

Király előttünk jó ezeket vallatni.

Szükség el- távozni hamvazott tüzeiktől,

Mert lehet még félni a' titkos méregtől.

1775 Ha fel- nem kívánod ofztani Hazádat,

Újra el- hozza még Ágis fájdalmadat.

Vagy szorítsuk őket ; vagy adjuk mit kérnek :

Külömben ezek még végre meg- verhetnek.

LEÓNIDÁS.

Érték kell küldeni.

ÁGÉZILAUS.

1780

Inhol Jőnek ketten.

MÁSODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, AMFARES, KLEOMBROTES,

ÁGIS, ÁGÉZILAUS, DEMÓKARES,

és PALOTÁS - VITÉZEK.

LEÓNIDÁS, *Agishoz, és Kleombroteshez.*

Hozzátok akartam küldeni most éppen.

KLEOMBROTES.

Uram hozzád jöttünk Kegyelmed' köszönni.

LEÓNIDAS.

De mikor' lehet már hívségteknek hinni?
 Reméljem- é tovább engedelmezségtek'
 1785 Hogy el - felejthessék ellenségeségtek'?

KLEOMBROTÉS.

Egyebet törvénynél Uram nem kívántunk,
 Mellyet Kegyelmedtől végre meg - is kaptunk
 Azért tisztelhetjük illy nagy jószágodat,
 Erősíthet köztünk igaz hatalmadat.

LEÓNIDAS.

1790 De sérült bennetek felfő méltóságom,
 Mert meg - tűfoltátok nagyon Királyságom
 Fegyvert is fogtatok titkosan ellenem,
 Ezt büntetés nélkül nem lehet szennyvednem;
 De mind-azon-által ha meg - ísméritek,
 1795 Hogy koronám ellen önként vétkeztetek;
 Ma méltóságomnak hív meg - követése
 Lész vólt haragomnak itt el - enyészése.

ÁGIS.

Király ne kényszeríts vétkünket vallani,
 Nehéz az igaznak illy törvényt hallani.

KLEOMBROTÉS.

1800 Uram ne kívánja ezt tőlünk hatalmad,
 Változtasd tzelodat, 's nyugtasd másként magad'.

LEÓNIDAS.

Gyalázat lesz néktek engem' meg - követni?
 Nem lehet - é az illy makatfoktól félni?

KLEOMBROTÉS.

Király! ha meg - valjuk hogy nagyon fértettünk

1805 A' törvény éretted el - vefzi életünk'.
Gonoszokká lefzünk szájunk' vallásával,
Hogy vefszzen két férj - fi illy rút halálával.

LEÓNIDÁS.

Igérem Kegyelmem', meg - maradtok ; éltek
Soha haragomtól tovább nem félhettek.
1810 De követéstekek hatalmam kívánja,
'S Kegyelmem hogy hibát nem ifmertek, bánja.

ÁGIS.

Uram lehetetlen eztet tfelekednünk.

KLEOMBROTES.

Inkáb haljunk, mint hogy gyalázattal éljünk.
A'ki ok nélkül is fértheti Királyát,
1815 Nem érdemllheti az *Spártából* fáját.

LEÓNIDÁS.

Mitfoda búfzkén szöll egy nyakas Vitézfég !
Me'nyire nem mehet benne a' kevélység !
Kegyelmemért fedd már fel - gyúlladt haragom',
Bánom mérfekeltem e'dig indulatom' :
1820 Továbbá bús szívem tfak boszszú - álláft szül,
Refzkefettek újra gerjedett tűzemtül.
Meg - büntetlek azért hogy fzerethettelek
Benneteket, mert már Kegyelmet nem lelek.

A' PALOTAS - VITÉZEKHEZ.

Strá'za állja - körül két-fzer palotámat,
1825 Halgassa ma *Spárta* búfúlt hatalmammat

ÁMFARES.

Uram ha lehet még magad' engesztelni ;
Tzélom van előtted Kegyelmedet kérni.

LEÓNIDAS.

Szólj.

AMFARES.

Talám jó vólna Kleombrot' 's Ágífnak,
 183. Hogy egy kis ideig magok maradjanak.
 Ha tanátskozhatnak bővebben szívekkel,
 Tudom meg- egyeznek Vitézi tűzekkel.

LEÓNIDAS.

Meg - engedem érted még ez örömöket;
 Próbálják magokba el- fajúlt szíveket.
 1835 Hagyjuk - el itt őket; dolgozzanak ketten;
 Sok beszédet lehet tenni az életen.

(el - mennek.)

HARMADIK JELENÉS.

ÁGIS, KLEOMBROTES.

KLEOMBROTES.

Ágis! *Jupiter* most kezeit emeli,
 'S emészto nyilaít ellenünk tegezi.
 Haragra változott nagy hatalma benne,
 1835 Mi az, mi már tovább segítségünk lenne?
 Fáradok szívembe: veszttem reményemet:
 Meg-gyaláztatáfom rettentí Lelkemet.
 Ki - fújta már magát az el- lankadott nép,
 Ah Ágis be tfalárd és változó 'e kép,
 1840 Községünk a' kit ma Istennek imádott,
 A'nak hív vérével, hólnap meg - áldozott-
 Ha kéréfek meg-van, tovább nem gondolnak,
 Minden tfalárdságot igazságnak vallak.
 Az álhatatofság semmivé lesz benne;
 1845 Határozott tzállal lehetetlen lennek.

Mit tegyünk ma Ágis? bizzunk-é a' néphez?
Lármázhatunk újra; futván védelmekhez?
Vagy tfak ismérjük - meg alatsfony vétünkét?
Hogy gyalázatunkkal hóldoljuk él'tünket.

ÁGIS.

- 1850 Kleombrot' hijába: keserves az halál,
'S *Jupiter*' menny-köve haszontalan talál;
Mert sem Ég, sem pokol nem elég életem'
Úgy véni, hogy rontsa vele Vitéz' nevem'.
Engesztelhetetlen Istenink' trutztzára,
- 1855 El- tőkéli magát Ágis, halálára.
A' nagy végezések gyalázni akarnak,
'S hogy meg- verettefünk, Istenink vakítnak.
Kitfoda Kívánja vétkeket ismérni,
'S érte Leónidást efedezve kérni.
- 1860 Ha eléb *Jupiter* dolgunkba vezérlett,
'S ellenségink ellen a' nyit védelmezett;
Változtassa önként tfelekedeteit,
Könnyen el- hagyhatom peptifes Egeit.
Gyaláztatásomba nem élek Kleombrot'
- 1865 Inkáb választom ma a' Setét koporfót.
Tűzére vetette haragom szívemet;
A *Stik/z*' komor habja tfapkodja Lelkemet.
Nem irtódzom tovább *Plútónak* székitől,
Tfak hirem ne veszfzen Vitézi nevemtől.
- 1870 El- hagyom *Jupiter*' alatsfony Világát,
Erefszűk kezére a' meg - veszett *Spártát*.

KLEOMBROTES.

Ágis, meg- egyezem Vitézi tzéloddal,
Barátságot tettem él'ted 's haláloddal.

NEGYPEDIK JELENÉS.

TÉLÓNIS, ÁGIS, KLEOMBROTÉS.

TÉLÓNIS.

- Hallod-é Kleombrot' a' poklokat bogni?
 1875 *Jupiter* haragját lád-é rajtad égni?
 A'dig védelmezte Hazádat hívféged,
 Hogy az *Akheron*ra útat talált Lelked.
 Szabadítsd életed' Kleombrot' ha lehet,
 Talám még keréfed engedelmet nyerhet.
 1880 Szerentsétlen Vitéz, mint bánja szerelmem,
 Hogy ellenségedet, nem ölte fegyverem.
 Talám ezzel adtam - volna szabadulást,
 Ah érzem már bennem az halál' irtódzást.
 Kleombrot'! hívségem bennem kárhozat lett;
 1885 Mert minden módokat éretted meg - nem tett.
 Kérjed Leónidást 's a' bús Isteneket,
 Engeszteld ha lehet értem az Egeket.

KLEOMBROTÉS.

- Télónis! ellenem beszéled tanátfod'
 Töröld - el előlem káros javallásod'
 1890 Nem szűkfég igaznak sírva esedezni,
 Kéntelen *Jupiter* eztet védelmezni.
 Nem könyöröghetek; magam' sem aláزام;
 Inkáb a' haragnak, véremmel áldozom.
 Meg - ölhet *Jupiter*; de nem vesz' kéréfre,
 1895 Egy haldokló nem hajt a' menny-kő verésre.
 Tfelekedetemért fenkit nem követek;
 Ha *Spártának* tetszik, érte el-veszhetnek.

TÉLÓNIS.

Poklokba keréfed hát dítfőségedet?
 Nem tartóztathad-é már értem Lelkedet?

KLEOMBROTÉS.

1900 Ha maradt Kegyelmek még bús Isteninknek ;
Számodra, életbe meg- védelmezhetnek.
De gyalázatommal nem szabadúlhatok.

TÉLÓNIS.

Nintsen fegedelem : ah hát én is halok.

ÖTÖDIK JELENÉS.

ÁMFARES, DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS,
ÁGIS, TÉLÓNIS, és TEST-ŐRZŐ VITÉZEK.

ÁMFARES.

Vitézek a' felfőb tanátsból érkezem,
1905 Hogy meg- határozott tzélotok' kérdezzem.
A' miként tettétek akaratotokat,
A' fzerént veszitek tőlünk forfotokat.
Úgy vagyunk el- küldve őrző - Vitézinkkel,
Hogy készek leheffünk büntetéseinkkel.
1910 Meg - ifmérik-é már a' férj-fijak vétkek',
Vagy nem engedhet még tetszfűnknek szívek.

KLEOMBROTÉS.

Tifzta életemet nem kárhoztathatom,
Halálos vétkeket benne nem vallhatom.
Tfak az erő-fzaknak voltam ellensége,
1915 Nem bánom, őljön-meg Hazámnak hívsége.
Mond - meg a' Királynák, hogy őt' védelmeztem,
A' midőn népének keservét éreztem.

ÁMFARES.

Vitéz ! beszédeddel rabbá lett életed,
Meg - botfáls el- fogják őrzőim személyed'.

*E'kor' Kleombrotés önnön fegyverét magáról leverén, azt Amfa-
resnek által-adja.*

KLEOMBROTÉS.

1920 Nem székség hogy tovább valaki illeffen,
Megyek hová vezetfz; strá'zád tfak köveffen.

TÉLÓNIS.

Szenyvedj - el Kleombrot' nemes rabságodba,
El- megyek, veled kell szállnom koporfomba.

KLEOMBROTÉS.

Ha néked úgy tetszík, követhet hívséged,
1925 Tlak ne képzeld nagyon mellettem ínséged'.
Hát Ágifról miként vegeztek az Egek,
Me're üldözik őt' velem az Istenek?

ÁMFARES.

Demókarefre van története bízva.

KLEOMBROTÉS.

Itt marad-é ő - el kínjában habozva?

DEMÓKARES.

1930 Hertzeg! tőlem fogja- Ágis nyerni forsát,
Mikor' meg-értettem utólsó szándékat.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, légy hív hozzám, forfunk egyenlő lefz
El-maradfz most; de a' történet mellém tefz'.

Egy kis ideig egy-máft kefervefen nézik.

ÁGIS.

Kleombrot', kínom kőzt tévelyeg már Lelkem,
1935 Halálos kefervem, jövendőli vefztem'.

*Kleombrotés e'kor' barátjának nyakába ejik; kik egy-máft meg-
ölelven, tfendejezen rannak.*

KLEOMBROTÉS, *kefervesen.*

Emlékezz-meg Ágis hív barátságomról,
Mikor' vég órád közt hallasz halálomról.

ÁGIS.

Mondhatatlan kínok! Kleombrot' ne emélsz,
A' természet bennem gyötrelmébe meg-vész.
1940 Mi módon veszfek-el hív barátom mellől,
Ah menny-dörögj bús Ég! szaggafs pokol belől.

KLEOMBROTÉS.

Meg- győzte szívünket végre a' fájdalom.

ÁGIS.

Ugyan azért lett olly mérgeffé halálom.

ÁMFARES, *Kleombrotéshez.*

Hertzeg! időnk múlik.

KLEOMBROTÉS.

1945 Ágis el- hagylak-é?

ÁGIS.

Menj-el, a' végezés örök Isteninkké.
(*El-megylen lirtelenféggel Télónissal, ki ötet keferrebe követi.*)

HATODIK JELENÉS.

DEMÓKARES, ÁGIS.

DEMÓKARES.

Ágis! mond-ki hamar végfő akaratod',
Hagyd, tudjam érteni örökös szándékod'.

ÁGIS.

Nem ifmérem magam' *Spártába* bűnőfnek ;
 1950 Verjen bár menny-kőve a' nagy *Jupiternek*.
 Inkáb a' poklokra szállok - le Lelkemmél,
 Mint magam' gyalázzam vétkes életemmel.

DEMÓKARES.

Halálnak fíja vagy engedd a' fegyvered',
 Ha nem hódoloz, szélllyel- foly előttünk véred.

ÁGIS, *fegyverét nyujtván.*

1955 Vedd- el tehát ; neíze utólfó védelmem,
 'S bánj velem mínt tetfzik ; kezedben életem.
 Óltfa - el szívemen *Leónidás'* mérgét,
 Itaffa - meg benne szómjú dűhőtségét,
 Termézet, és Isten ellen életemet
 1960 Vefzítsd - el ; verd - által kéfeddel szívemet.
 Átkozott az, kire a' természet kiált,
 Hogy ok nélkül hozott valakire halált.
 Vefzett mérgetekbe nyalhatjátok vérem'
 De el- nem tórlitek soha dűfőségem'.

DEMÓKARES,

dűhőségétől elragadtatván fegyvert' ránt, 's Agíft által - üti.

1965 Kínos vakmerőség ! vefsz-el a' Világról,
 Irtódzva beszéljen *Spárta*, halálodról.

ÁGIS, *haldokló szavakkal.*

A'ki tud Kiralya ellen rúgodózni,
 E'képen szokott az, vérével áldozni.
 Rettegi a' trónust végre halálába ;
 1970 Mellyet meg - vetett - vólt halandóságába.

HETEDIK JELENÉS.

ÁGISTRAT, ÁGIARIS, ÁMFARES, LEÓNIDÁS.

ÁGIARIS, *Keserves kiáltással.*

Jaj! - - - - - el-fogódik, - - - Istenek!
 Ágis! az urára dől.

ÁGISTRAT.

Örökös gyöttelelem!

Me'nyire szaggathat ez a' vefzedelem!

*Agisztrat, Agiaris, mind-ketten Agifra borúlnak, kinek testét szó
 nélkül könyveikkel áztatják.*

ÁGIS, *utóljő lehelléjei közt haldokolva.*

1975 Ágistrat, - - reátok - - - az örök - - Istenek,
 Haraggal - - - - - mint reám - - - soha-ne nézzenek.
 Véres áldozatját - - - - bennend - - - - ma Hazámnak
 Láffátok; - - - - - ez oka kínos halálomnak.
Egyik karját fel-emelvén, Agiarisnak vállaira teszi.
 Ágiaris, válassz magadnak új férjet,
 1980 'S engeszteld - meg hozzád a' haragos Eget.

ÁGIARIS, *zokogva utóljő keservébe.*

Ah ne kényszeríts így hívfégem tagadni;
 Nem lehet már nékem más tárgyért fáradni.
 Mind Egtől, mind fölötől, el- vontad szerelmem',
 Koporfódba húzol; szívembe úgy érzem.

ÁGIS, *Agitrathoz.*

1985 Ágistrat, - - a'kinek - - véredbe - - - éledtem,
 Ha származásomért - - - - - meg-nem - - fizethettem;
 Jutalmazzanak jól - - - - - értem - - - - az Istenek,
 Kik, hozzám most úgy is - - - - - lásd - - - - - mely ke-
 gyetlenek!

ÁGISTRAT, *fúldokva.*

Az Egek' Kegyelmét tovább nem kívánom,
1990 Utólfó végemet koporfódon várom.

ÁGIS, *nagyon akadozva.*

Hidegfzik már vérem, - - - - - elfogyott - - - - -
életem,
Ah! - - - le-tapad nyelvem, - - - repül tőlem - - - - -
Lelkem.

E'kor' egy halálos főhajtást tejszen; széllyel-veti tagjait, 's megforasztatik érzékenységtől.

LEÓNIDÁS,

*Ki e'dig e' kejesves Trágédiát mind dég törödéjfel nézte,
kezeit öszrekaptolva fájdalmaison szól.*

Véres áldozatját látom trónufomnak,
Melly kínos hatalma van Királyságomnak !
1885 Ágíft örökösen kefergem vesztével,
Mert noha el- pártolt ; de nagy vólt szívével.
a' fokajágra néz.
Refzkefsetek egy nagy főnek hatalmától !
Ójjátok magatok' el- búfúlásától.

Vége az ötödik 's utolsó Játéknak.

ÁGIARIS KESERVE.

ELSŐ JELENÉS.

ÁGIARIS.

Egy jzomorú Kriptába, hol meg-égettetett Férjének hamvai, több régi el- takarítottatott Görög Vitézekkel nyugodtak: A' Kripta Középen leerejstve egy bús világojféjú lámpás jnlik.

- E' tfindes helyekre fél életem' vesztve
 Érkezem hozzátok hóltak esedezve.
 Végfő óráimban, hamvatok' őlelem ;
 Kínos életemet köztetek rettegem.
- 5 Nem hallják keservem' továbbba az Egek ;
 Ellenem szegeztek magok' az Istenek.
 Halandóságomnak t'ak árnyéka lettem,
 Bánom hogy valaha Világra jött él'tem.
 Talám Ilteneink t'ak azért formáltak,
- 10 Hogy Atyáim vérek ellen meg-búfúltak.
 Életembe eléb örökre vezettek,
 Mellynek szép Egéből e' mélyfégbe vertek.
 A' természet' tűzét gyújtották ellenem,
 E'be kell halálra tova fetrengennem.
- 15 Az Ég reám omlott ; a' föld ellenem költ ;
 Kemény történetem felére már még-ölt.
 A' Világi élet fetétfég előttem !
 T'ak kinlódó pára, 's mozgó árnyék lettem.
 Minden bé- zárolta fülét panaszomra,
- 20 Egyedül kell menni kínos halálomra.

Itt a' mord fetétfég 's bús világoffággal
 Kell várni végemet illy nyomorúffággal!
 Egy halovány lámpás' szűnnyadó tűzével
 Mutatja e' bóltot, haldokló fényével!

- 25 Bús világoffág; halálom' forgatja,
 Noha hogy itt nyögök, ingyen sem tudhatja.

- Körüitem állanak e' néma bálványok,
 Mellyek tfak halgatnak 's szörnyű haloványok.
 A' fetétfég rajtok lebeg magát rágván,
 30 Sok koporfók felett irtódzás közt járván.
 A' lámpás fényétől szuglyokba kóborol,
 'S halovány tűzére onnan tfak úgy mormol.
 A' koporfók között hordja ijesztését,
 Rettegéssel teszi körültem szökését.
 35 Világunk lármája ide bé - nem hathat:
 Itt egy fojtott élet tündeszen el- múlhat.

*E'kor a' koporfók közzé megyen, hol térdre esvén, azokat ölel-
 getni láttatik.*

- Ti érdemes hamvak, Istenink trutztzára
 Nyújtatok fűleket, szívem' panaszfzára.
 Köny-húllatáfimra, hevülve legyetek,
 40 Hadd szégyenüljenek vesztemben az Egek.

*Kejérvétől el- fogattatvan, egy koporsóra borúl honnan a' halál-
 nak mérgét láttatik magába jzírni: Fejét végre a' fetét Vilá-
 goffág közt felemeli; orcáján futott könnyeibe, a' halál rémítő
 komorfágának eméjztő kínjai borongnak.*

- Istenek vegyéték - vízfza hát életem'
 Ha nem engedtétek az élőkkel létem'.
 A' természet' tűzét bennem óltfátok - el - - -!
 Ah mit tfelekedjem e' rettegésekkel - - !
 45 Világunk már rólam továbbá nem tudhat,
 Sem Lélek, sem érzés bennem nem nyugodhat.

Itt halandóságom' végénel tántorgok.
Hol, hogy gyötretteffem tőpán azért forgok.

Háládatlan Egek ! szerentfétlen Lélek !

- 50 Mi az oka, hogy már te tőled is félek ?
Semmivé lett bennem nemes bőltséfféged,
Halállal veretik most kis Istenséged.
Istennel, Világgal vígasztalj ha lehet,
Mutaflad erődet e' fírba mit tehet
- 55 A' természet ellen emeld - fel hatalmad',
Tiltsd - el nagy erődtől eméftő fájdalmaid'.
Örök Istenidnek dítő része lettél,
Mond - meg, hogy testemmel melybé élsz, mit tettél ?
Hívd segítfégűl most örök reményféged',
- 60 'S az *Élízeum*mal kergesd - el ínéged'.
Kínos okoffágod r'ám már ne tekintsen,
Szívem vérzik bennem ; segedelmem mintsen.
Még az Istenek sem tudnak vígasztalni ! - - -
Meg-kellett Ágífnak, haragjokból halni.
- 65 Nintsen tőb örömöm már a' természetbe,
Mind pokol, mit látok e' kínos életbe.

*Bellyeb hat a' koporsók közze, hol Ágífnak hamvaira botlik,
mellynek réz medentzójét meg-öleli.*

- Ah el - vészett kintfe nyájas életemnek,
Ágis nemes hamva az Emberi Nemnek !
Érezzed ha lehet köny-húllatásomat
- 70 Halgasd kiáltásom' ; szenyvedjed kínomat.
Ég, föld, poklok ellen meg - tartom szerelmem'
Árnyékod, 's hamvadhoz lántzolom hívfégem'.
Kegyetlen Istenek ! - - - öldöklő természet ! - - -
Ah kínomon kívül mindenem el - vészett !
- 75 Hozd - fel hozzám *Káron* Férjemnek bús Lelkét ;
Élefsz - fel *Jupiter*, Ágis nemes testét.
Halgassátok Egek keserves kérésem'
Gyámolítsátok még ha lehet életem'.

- Ti néma bálványok ; hidegedett hamvak,
 80 El - szikkadt tetemek ; örökös nyugalmak.
 Kérjétek *Jupitert*, hogy vigasztaltassam,
 'S Ágifnak személyét még egy-szer láthassam.
 Ah kedves tárgy Ágis ! Ágis hová lettél !
 El - enyészésseddel belőlem mit tettél !
 85 Az egéfsz természet' mérge szívemre gyűl,
 Melly gyötrelmi között, hamvaidon meg - hűl.

- Nem válok - el tőled ; fírodba maradok,
 Tetemid' ölelvén melletted meg-halok.
 Nem imádom testbe már az Isteneket,
 90 Kik kínra teremtnék sok igaz sziveket.
 El - vesztettem aztat kibe lehellettem,
 'S már él'tet, örömt, Istent, felejtettem.
 Híjába terjesztne az Ég-ki karjait,
 Hogy el- változtassa életem jajait.
 95 Meg- vetném halálig dítő hívatalát,
 Javamra vesztette Ágisba hatalmát,
 Míg ez hamú marad, a'dig nem örülök
Jupiter sem tarthat, koporfómba dűlök.
 Rajtam a' természet győzedelmeskedik,
 100 Tudom, Isten fints ki ezzel vetekedik.
 Él'tem, ezem, kedvem, Ágisba rejtett,
 Reám-való nézve, benne minden vesztett.
 Nem találok tovább semmit életemre,
 Minddég több több kín gyűl el- szakadt szívemre.
 105 Előttem a' Világ pusztáva változott,
 Fényétűl, javátűl Lelkem meg - irtódzott.
 M'ért önt a természet két szívet egymásba,
 Hogy két rész veszfzen - el egy kínos halásba !

- Válaszd - el *Jupiter* szerelmem' Ágistul.
 110 Ments - meg, ha teheted Vitéz árnyékátul.
 A' természet ellen tudom te sem mehetfz,
 Magad ellen újra más törvényt nem tehetfz.

- Ne vezérelj-őszve két egyenes szívet;
 Ne bántsád az ártatlant 's reá mérges ívet
 115 Ne küldj ide - alá ditfőült Egedbül,
 Óltalmazd él'tűnket hatalmas székedbül!
 Add - vízfzsa ha lehet Ágíft életemnek!
 Ah me'nyi gyötrelmét érzem a' szívemnek!
 A' természet' URA értheti szavamat,
 120 De ki - nem szaggatja mellyemből kínomat.
 A' mit egy-szer meg-tett, azt nem változtatja;
 Világunk' lármáját könnyen halgathatja.
 Székére, halálom fájdalmat nem vihet
 Értem e' nagy Világ új rendet nem tehet.
 125 Meg - nyugtassam-é hát kínomba magamat?
 Keressem-é egy más Vitézbe tárgyomat?
 Úgy is hafzontalan szólok Isteninknek
 Hol vannak, mit tesznek, mi tetszik Léteknék?
 Hozzájok a' sírból mindég kijabálok,
 130 De sem jót nem érzek, sem választ nem hallok.
 Nemák kérésemre; nem tudom hol vannak,
 'S e' nagy természetbe mély részeken laknak.
 A' Világba Ágis volt nekem mindenem.
 Kit vesztvén nem lehet már élnem, sem hinnem.

- 135 Ti érdemes hamvak! végfő pihegésém
 Vegyétek hozzátok 's kínos lehellésem,
 KözöljeteK Ágis ditfő árnyékával,
 Ki él'tem' el - vette véres halálával.
 Istenek mitfoda kínokra vettettem!
 140 Mi lehet oka hogy én is születtettem?
 Talám tfak Istenínk akarták hallani
 Hogy a' leg - nagyob kín mint tud sohajtani.
 Jól van. Itt kiáltok, halljon Ég, föld, tenger,
 Tfudálja Világunk, a' természet mint ver.
 145 Szerelmemnek tűze formálta poklomat;
 Tfac ez adja ilyen kínos halálomat.
 E' roppant Világba nékem meg - mozdúltni

- Mi szűkfég vólt, hogy illy kínnal kelljen múlni?
 Vagy vígafztalhat még az erős természet?
 150 Ah nem, mert karja közt tárgyom el-enyészett!
 Utoljára, Lelkem' veszem Istenemnek,
 Legyen enyhítője e'nyi gyötrelmemnek.
 Ágisnak Vitézi árnyékát hozza - fel;
 'S mutallá előttem kepzeldésével.
 155 *Plútónak* Országát még ő meg - futhatja
Káron komor *Stik/zét* által - utazhatja.

- Azt mondják, t'fak szívem szerethet vérembe,
 'S nem botláthat *Vénus* nyilakat Lelkembe.
 Mi vesztette hát - meg e'nyire efzemet?
 160 Miért húzza Ágis magához Lelkemet?
 Ha valakit bennem a' Lélek meg - útál,
 A'ba a' szívem is örömtől nem talál.
 Hatalmas természet! Isten' vóltod hogy áll?
 Mond - meg egy emberbe a' Lélek mint munkál?
 165 Örökös éjjele támadt életünknek,
 Érezzük törvényt dobogó szívünknek.
 E'nek hatalmával hijába t'fatázunk;
 Ezer-fzer ölhet-meg, hafztalan vígyázunk.
 Okofságot, él'tet, érzéfére veszen,
 170 'S haragos tengerén hajó - törélt teszen.
 Valame'nyin élnek a' restült okofok;
 Úgy vesznek vérekbe, mint tévelygő vakok.
 A' szívembe leltem illyen tudományom',
 Ő lett e' Világon leg- első bálványom.
 175 Ez húz most Ágisnak hidegült hamvára,
 Öntözvén könyveim' itt koporlójára.
 Ágis szólj- ki hozzám az halottak közzül;
 Míg szívem érezhet, 's egézfzen meg - nem hűl.
 Örülök ha halván árnyékod' nézhetem;
 180 Mert hozzá-fut tudom el- szalasztott Lelkem.

Ah ki felel végre e'nyi panaszomra?

Ki vezet kegyesen tovább halálomra?
 Már csak Ágis hamva szedje ajakimról
 Végső lehelletem', mely itt könyvemmel húll,
 185 E' kriptából ki- nem futhat sohajtásom;
 Itt reked halálra végső kiáltásom.
 Vegye vizsza tőlem a föld kínos porát;
 Nem hordozom tovább szerentsetlen hámvat.

MÁSODIK JELENÉS.

*A' kriptá lassan lassan világosodni kezd, és ajtaja felől egyik
 szegletéből szomorú szózat hallatik; mely Agiariśnak panasz-
 szára felelni, magát kefervefen erőlteti.*

Mitfoda harag vert e' kínos mélyfégbe Ágiaris?

ÁGIARIS, *szemeit hunyorgatva.*

190 Mi ez e' bús fetétfégbe?

Talám kefervemre valamely bálvány' kép
 Elevenedett - meg, mely már most hozzám lép.
 E' szomorú mélyfég nem homályoskodik;
 Lassanként előttem meg-világosodik-
 195 Ég, pokol, koporfó, nyílt-meg panaszomra,
 Mitfoda történet! ki halgat szavamra!

*E'kor egy földig gyászban borított szemező égő fáklyáját va-
 lamely jiket bálványnak karjai közé dugja, 's Agiarishoz pa-
 naszos sohajtásaival, jök koporfók közt a' kriptá feneke felé
 közelít.*

El-únta már az Ég hallani keferved'
 Ágiaris ne bánts tovább bús szíved'.
 Nyögéseid alatt fárad a' természet,
 200 Melly még javaival ellened nem veszett.
 A' nagy Isteneknek rendeléseikkel
 Ne bánj vakmérőül; és bús Egeikkel

El- fáradt Lelkedet vigyed békeféltre,
Tekintfél hív szívvel a' nagy Istenségre.

ÁGIARIS.

205 Mit akarsz egy halál árnyékátúl tovább,
Hadd hamuvá lenni életemet inkább.
Kinek vagy postája ? haragszol vagy szeretsz ?
Jere, ha Ágifnak Lelkéhez el - vihetsz.
De ha életre hívsz, távozzál - el tőlem,
210 Nem tudhat a' Világ már többet felőlem.
Isten vagy ? halandó ? mi hoz e' mélységbe ?
Miért jöttél hozzám e' mord fetétségbe ?

A' GYÁSZOS SZEMÉLY.

Panaszkod szüntelen Lelkemet szaggatja,
Bús kiáltáfsídat szívem nem halhatja
215 Le - hozott e' írba örökös hívféged ;
Az halálba talszít kiálto ínféged.
Tartóztasd Lelkedet, míg áldozatomat
Él- vehedd, azután láthat halálomat.

ÁGIARIS.

Halálodat ? tehát halandó vagy te is,
220 Én okozzam kínod' 's gyötrődjem ezenis ?

Ez alatt egy-máshoz közel jutnak, de a' gyászos személynek ábrázatja, fátyollal el-van fedezve, 's nem ísmértethetik.

. A' GYÁSZOS SZEMÉLY.

Szerentfétlenfégem kínod' kémélheti,
Fájdalmimat talám szíved ítélheti.
Az Egek üldöznek, de még sem büntetnek
A'nyira mint téged', Ah m'ért kéméllenek !
225 Kegyelmekek okozta számtalan fok kínom'
Nem tudom fullam-é vagy kérjem halálom'.

ÁGIARIS.

- Kegyelmek' ? haragjok egy hát az Egeknek
 Mivel tartozzunk már így az Isteneknek ?
 Tégedet (mint mondod) vernek kegyelmekkel
 230 Engemed eméltnek kegyetleniségekkel.
 Hogy teremthették így romlott Világokat,
 Miért nem mutatták más módon magokat
 Ah kínos halandó magyarázad magad' !
 Hadd tudjam érezni keserves siralmad'.
 235 Mond- meg, hogy mint verhet az Egek' kegyelme,
 'S mibe van egy romlott szívnek fedgelme.

A' GYÁSZOS SZEMÉLY.

- Három felé ofzlott a' szívem mellyembe,
 Egy részét vesztettem ! és ezt kebelembe
 A' több rész szüntelen sohajt, de nem lelhet ;
 240 Egy-máft vízasztalja, még is lásd nem élhet.

ÁGIARIS.

- Fel-zúdúlt a' vérem ; reszketnek inaim ;
 Jövendőlést tesznek szíve be kínjaim.
 Érzem fájdalomidat ; valami húz hozzád,
 Kínt, sohajtált belém újra természet ad.
 245 Hadd lássa vágyásom bús tekintetedet ;
 Fedezd-fel előttem könyvező szemedet.
A' gázszos személy ábrázatját fel-fedezi.

ÁGIARIS.

- Ah kiálts természet ! tsatázz az Egekkel ;
 Szégyenítsd *Jupitert* e' kettős szívekkel.
 Te vagy - é Télónis ? Télónis, ah Isten !
 250 Be fok tsudát formálsz egy ember' életen.
 Hová jöttél ide a' rettegésekhez ?
 Télónis ah hagyj - el ! ne szólj gyötrelmemhez.
 Régi örömmemet juttatod eszembe,

Ezer mérget gyújtasz el-tépett szívembe.
 255 Eredj az élőkhöz; hadd itt e' holtakat,
 Ne keferegd velem hidegült hamvakat.

TÉLÓNIS.

Ne üldözd karjaid közzül- el Lelkemet,
 Öleld - meg előtted inkább bús szívemet.
 Add - vizsgálja magadat örök hívfégemnek ;
 260 Ne legyél gyilkosa el- fáradt él'temnek.

ÁGIARIS.

Fel-van már függesztve szívem, kefervébe,
 Három felé szakadt kínos ínfégébe.
 Teltembe meg-fogta hívféged Lelkemet,
 Télónis, ah lássad bús történetemet.
 265 Tíak barátságodba van gyönyörűségem,
 Irtódzás! - - - mít mondok? oda reményfégem!
 Télónis, tíak hamvát lelhetem Ágifnak,
 Nints bennem határa a' keferves kinnak.
 De még is örömt mutat barátságod,
 270 Mefzfzerül képzelem régi nyájaslágod'.
 Kettőztetik-é itt még inkább fájdalom?
 Hol vannak érzéfim, min lehet hatalmam?
 Isteni barátság! Mennyei szerelem!
 Hogy lesz benned méreg és méz a' győtrelem?
 275 Tekíntsd-meg Télónis, Ágifi hamvaiba,
 'S képzeld Ágiarifi örök kínjaiba.
 Az *Elizeumon* sem nyugszik - meg Lelkem,
 Ott is győttettni - fog képzelődésem.

Télónis, Ágis hamvaihoz tisztelettel 's félelemmel közelít; tündes szavakkal.

Érdemes fájzása az emberi Nemnek,
 280 Nyugalom hamvadnak, 's dítőfégy Lelkednek.
 Ágis, ki nemesen származtál véredbe
 'S dítő erköltsőkkel jártál életedbe,

Végfő áldozatját veddel hívfégemnek,
 Ne útald kintseit el- bádjad szívemnek.
 285 Tudom, hogy Istenink Lelked' jutalmazták,
 'S ditfő árnyékodat magokkal hordozták.
 Engedd - meg *Spártának* nagy hitetlenfégét,
 Mellyel fel - emelte neved' ditfőfégét.
 Nyugodjál örökre itt e' tsendeffégbe,
 290 Lebegjen hű Lelked a' nagy Istenfégbe.

Agiarishoz.

Hagyjuk - el e' betses Vitézi hamvakat,
 Ágiaris menjünk, fojtsuk a' kínokat.

ÁGIARIS.

Ki akar sz-é innen az élökhöz vinni?
 Lehet - é még rólad illy tzelodat hinni?

TÉLÓNIS.

295 Mi szűkfég itt tovább emészteni magad'?
 Jere, 's hívfégünkbe kereffed - meg javad'.

ÁGIARIS.

Mitfoda örömöt nyújtnak az Istenek?
 Adhatnak-é még jót számomra az Egek?

TÉLÓNIS.

Leg-aláb hívfégem kéri életedet,
 300 Ne vesd - meg ha lehet hű Télónifedet.
 Menjünk a' Világra e' kínos mélységből,
 A' ki itt nyög, a'nak szíven halála ül.

ÁGIARIS.

Eredj-él Télónis, keresd örömödet,
 Vigasztald Kleombrot' él'tével szívedet.
 305 Hagyd - el szzerentfétlen barátnédát halni,
 A' kinek nem lehet életet találni.

TÉLÓNIS.

- Mit akarsz Ágifnak hideg hamvaival?
 Ki nem ölelhet már többet karjaival.
 Örömt nemzeni tud-még a' természet,
 310 Kebeléből java mind el - nem enyészett.
 Vízfza - kiált még ő téged' karjaira,
 Kedvesen fel - veszen hű nyájaslágira.
 Lehet még *Spártában* olly érdemes Vitéz,
 A' ki személyedre igaz hívséggel néz.
 315 Istenünk így Ágist újra teremtheti,
 És érzékenységed, tárgyát fel- lelheti.
 Nem üldöz még téged' az egész természet,
 Tflak Ágis egyedül, kibe szíved veszett.
 Jere az életre ; fuffad haláloadat,
 320 Az Ég, és föld ellen ne rontsd-el magadat.

ÁGIARIS.

- Télónis új Világ kiált kebelemből,
 Harag, kétség, halál futnak - fel szívemből,
 Kinek akarod még adni életemet?
 Bírhatja idegen *Spártába* szívemet?
 325 Örömt, sem Isten, sem Világ nem adhat,
 Lelkemtől el- hagyott testem itt maradhat.
 Eredj-ki, Ágishoz vífzem hívfégemet,
 Tíftellek, de be - nem veszem beszédedet.
 El - temette Férjem, örömet szívemnek,
 330 Nintfen töb Ágiffa már a' természetnek.
 A' kibe leg - elfő szerelmem rejtett - vólt,
 Az a' gyilkos kezek által tudod meg-hólt.
 Ditfőségnek tartom veszni koporfóján,
 Fogyjon-el életem érdemes adóján.
 335 Ki hoz belém kedvet? férj-fit nem nézhetek,
 'S Ágis árnyékatól szabad nem lehetek.
 Vegyék-el Istenink hát bellő gyötrelmem'
 Gyújtják-fel másokhoz kínlódó szerelmem'.

Erőtlenebbek ők, mintsem szerelmemet

310 Most rontván, másoknak adhatnak él'temet.

E' nagy természetbe az Ég akármint dúl ;

Nem szakad - el szívem Ágis árnyékátúl.

Plútó, sem *Jupiter* nem bírhatnak velem,

Hidd - el, a' szeretet lett első Istenem.

345 Továb bűfúlt szívem, 's Ágis parantfolnak ;

Nem bánom Istenink akármint vádolnak.

Telónis térdre ejik eleibe.

A' nagy Istenekre kérém hív szívedet,

Ne vesd - meg kérésem' ; bírjad győtrelnemedet.

Én sem élhetek - meg, ha te itt el-maradsz,

350 Látom, koporsódba veled együtt ránthatsz.

Kéméld Kleombrotest, engemet, 's magadat,

Ne fojtsd - meg itt bennem leg- első javadat.

Tfak életem' kérem már barátságodtúl,

Tekíntsed könyvemet, melly kebeledre húll.

Agiaris Télónis eleibe térdepelvén, vele öfzve kaptfolódik zokogással.

355 Ah hová vezettek végre az Istenek !

Mit tfinálnak velem az hatalmas Egek !

Ugy hittem hogy már több kínra nem juthatok

Látom, kis vóltunkról keveset tudhatok.

Halljunk - meg Télónis e' sírba mind - ketten,

360 Lásd az Egek miként vernek kémélletlen !

TÉLÓNIS.

Kleombrot' hívfége kiált életemre.

Külömben tfak téged' vennélek szívemre.

Sparta törvényiből szám-ki-vetésbe van.

De még is örömmel élek fogságában.

ÁGIARIS.

365 Ah kérlek, menj - el hát, hagyj itt halálomnak,

Ne legyél részefe útólsó kínomnak.

Barátfág, fzeretet, fzaggatja fzívemet,
Ditfőfég ezek közt vesztetni él'temet.

TÉLÓNIS.

El - küldesz-é tőled e' fetét halálból ?

ÁGIARIS.

370 Nem felelek, e're a' fzívem már el- fül.

*Mind-ketten fel- állanak a' fáklya lobogáfra ; úgy látták köny-
ves fzemeikkel, mintha a körülöttök lévő bálványok keferrekre
mozognának.*

TÉLÓNIS.

Ez hideg bálványok kőrltünk mozognak,
Halovány fzínekkkel kínunkra irtódnak.

ÁGIARIS.

A' láng kőzött könyves fzemeid rébzenek,
Egy bálvány fem mozdúl, mert űk nem érzenek.
375 Tűak fzívemnek felelj ; velek ne háborogj,
Bádjadt karjaim kőzt állj - meg, ne tántorogj.

TÉLÓNIS.

Nem álhatok már itt, jere Kleombrot'hoz,
Kínos hívfégednek űnként fel - ne áldozz.

ÁGIARIS.

Ha te a' Világba fel- leled tárgyodat,
380 Eredj űrőmödre, 's ne győtörd magadat.
De én, ki hívmemet űrőkire vesztettem.
Ez hűlt hamvak kőzöt életem' le-tettem.
Télónis menj - el hát, hagyj itt halálomnak,
Ne légy szemlélője utolfó kínomnak.
385 A' kegyelmes Egek űrőmőd' engedjék,
'S foha hív tárgyodat tőled el - ne vegyek.

TÉLÓNIS.

Hol bújdos a' Lelkem el- 'zibbadt vérembe ?

Mitfoda tűz gyúladt szaggatott szívembe ?

Kleombrot'hoz kiált az erős szeretet,

390 Barátnémba pedig érzésem el- vészett.

Az Isten, 's természet két felé szakasztnak,

Változáfaim közt kedvre kínra húznak.

Nem marad hat soha szívedből - ki Ágis ?

Kezdem-é bútfúmat tőled Ágiaris ?

ÁGIARIS.

395 Igen-is. Hagyj-el itt, 's az halál árnyékát

Ne ölelgesd bennem, és szívem szándékát

Engedd kebelemte tovább öregbülni,

Hagyd, legyen örömöm koporfomba dúlni

Úgy is érzésem már vérembe meg - vészett

400 Tőlem minden öröm örökre enyészett.

Télónis, ha szeretsz, ne kívánd élesem'

Hagyj-el, - - - Ah Istenek mikent gyötrettetem !

TÉLÓNIS.

Millyen öröm volna veled itt meg - halnom,

Ha már Kleombroteft nem lehetne látnom.

405 De botlás - meg, mert ő parantfol szívemmel,

Mint barát, szerető, úgy bánik él'temmel.

Kettős lántz kötözte szívemet létéhez ;

A' természet önti véremet véréhez.

Ezek leg - erőfeb lántzok életünkbe,

410 'S el- sem szakadhatnak érzékeny szívünkbe.

ÁGIARIS.

Ah Ágisba 's benned érzettem azokat,

Kik tőlem el- húzták örökre magokat.

Menj - el, mert már közel jött hozzám halálom

Érzem a' szívemen öldökölő kínom'.

TÉLÓNIS.

- 415 Tartóztasd Lelkedet a' míg ajakinkrúl
 Panaszom előtted bútfúzásommal múl.
 Végső fohajtáid lássad hívfégemnek,
 Mellyeket nyújthatok még itt személyednek.

ÁGIARIS.

- El- bádjadt a' testem ; az Ég fejemre dűl ;
 420 Hidegszík tetemem ; vérem szívembe hűl.

TÉLÓNIS, *Lelkét ki- öntve.*

- Ágiaris ! a'kit minddég bálványozlak,
 'S Isteneink után elfőnek imádlak,
 Menny-Ország, 's pokol közt előtted fetrengve
 Bútfúzik most tőled, kínomat lehelve :
 425 Nyájasságod néha szívembe meg - fordul,
 A' mellyre érzésem kebelembe el- fül.
 Te vóltál, a' kinek karja közt *Spártába*
 A'nyi nyájasságot vett szívem magába.
 Te vóltál titkosa gyönyörűségemnek,
 430 Barátságod adta törvényét Lelkemnek.
 Hívfégemnek tüze fohajtásaimmal.
 Szemeid közt égett nyájasságaimmal.
 Tíak tífupa barátság okozta ezeket,
 Melly únalom nélkül bírja a' szíveket.
 435 Sok fohászzkodásim pihegéseimmel
 Ajakidon jártak érzékenységgimmel.
 Szívem' sem Ég, sem föld nem kárhoztathatta,
 Mert ártatlanfágom' a' természet tudta.
 Nemes erköltsőd közt el-tévedt életem,
 440 Te lehelltél bennem ; úgy érzette Lelkem.
Jupiter egy szívet öntött két formába,
 Melly egy vérrel lobbant hív barátságába.
 Nem szűnők személyed' soha bálványozni,
 Barátságom néked fog - minddég áldozni.
 445 Dítő származásod' örök tiszteleti,

Velem Világunkat gyakran felejteti.
 Elő bálványom lett már kis Istenféged,
 Lelkemmél, véremmel keverted hívféged'.
 Igaz erköltködöt ártatlanfágóddal,
 450 Isméri az Égek tiszta jófágóddal.
 Örülök hogy benned az erős termézzett
 Hív barátfágómmal örökre tévesztett.
 Az *Elizeumot* csak azért kívánom.
 Hogy ditső árnyékod' tudom ott találom.
 455 Mihelyt el- hagy Lelkem, mindjárt hozzád szalad,
 Mert míg nem ölelhet, a' dig úgy is fárad.
 Ágiaris maradj, menj az Istenekhez,
 Ragaszd fényességet még ditsőfégedhez.
 Vid - el árnyékodba hozzájok hívfégem',
 460 Ök is igazolni - fogják tiszteletem';
 Mellyel erköltködnek e' földön áldoztam,
 'S fohajtásaim közt, oly fok - szor adóztam.

ÁGIARIS.

Menj - el, nem vádolja Lelkemet hívféged;
 Köszönöm örökre illy nagy szívefféged'
 465 Nemes erköltködöt az Istenek közt is
 Hidd - el, hogy tudálni - fogja Ágiaris.
 Hívfégem Ágishoz, 's hozzád igaz maradt;
 Menj-el, már a' szívem dobogni el-fáradt.

TÉLÓNIS.

E' fiket bálványok lesznek bizonyfágánk,
 470 Ah őszve- jönnek - é ez helyen hamvaink?
Télónijnak ezen szavai után a' kriptá kezd homályosodni.

ÁGIARIS.

A' földnek gyomrából jő ez a' fetétfég.

TÉLÓNIS.

Ágiaris, nyilik alattunk a' mélység.
A' kriptá dörögni kezd 's belé villámláfok vernek.

ÁGIARIS.

Hallod az Istenek lármáját felettünk ?

Télónis, mond - meg hát ma itt mire értünk ?

TÉLÓNIS.

¹⁷⁵ Villámlás közt fenyít *Jupiter* bennünket,
Nem igazolja már hofzfasz gyötrelmünket.

HARMADIK JELENÉS.

*A' kriptának egyik szegelete fel- nyílik, honnan új világosság, 's
fététség jö - fel ; mellynek rémitő jágárai közt, egy Vitézi árnyék
tfendes tekintettel meg- jelenik.*

ÁGIARIS.

Istenek ! - - rettegek - - - - a' természet rémit.

TÉLÓNIS, *az árnyéknak.*

Ditfő árnyék ki vagy, 's e' kriptába mi hítt ?

AZ ÁRNYÉK.

Ágiaris kínja az *Elizeum*ról
⁴⁸⁰ Fel- hozott hozátok tfendes nyugalnamról.

ÁGIARIS.

Kitfoda kényszerít gyötrelmem' érezni ?

Szabad-é nevedet ez helyen kérdezni ?

AZ ÁRNYÉK.

Meg - mondom előtted nevém' ; Ágis vagyok.

ÁGIARIS.

Ah Istenek ! - - - - engedd, lábadhoz szaladok.
hozzá akar futni.

ÄGIS.

485 Meg - állj, nem engedik soha az Istenek;
Hogy élő testekkel legyenek a' Lelkek.
Nem ölelhed tovább vóltom' karjaiddal,
Ne illesd árnyékom' búja hamvaiddal.

ÁGIARIS.

Ah ditfóult Vitéz, mit kívánsz hát tőlem?
490 Hogy tudni akarasz itt Lelkeddel felőlem.

ÄGIS.

Gyôzd - meg sok kínodat; az előkhöz menj-fel,
'S bocsfzúld - meg halálom' választott férjeddél.
Ezt kívánja Lelkem Örök hívfégedtől,
Ne állj - el ha tiszteled soha beszédemtől.

*E'kor' Agis, dörgés fetétfé, 's villámlás közt elmúlik: a' kriptá
pedig utánna be - zároltatik.*

AGIARIS.

495 Így végeztek-é hát az erős Istenek?
El tiltják halálom' a' kegyetlen Egek?
Télónishoz fordul.

Ágifnak hívfége le - verte kínomat,
El - megyek! meg - gyôzöm érette magamat.
Hagyjuk itt Télónis a' rettegéseket,

500 'S kérjük óltalmunkra még Isteneinket.
Ah millyen sok veszely forog életünkbe!
A' természet me'nyi tfudát tett létünkbe!
Maradjatok - el itt ti szomorú hamvak,
Járjanak köztetek a' fetét únalmak.

egy - májt meg - ölelik.

TÉLÓNIS.

505 Meg - nyerte örömet végtére Télónis;
Karjai közzé jött - vízfza Ágiaris.

AGIARIS.

Vígafztald hát él'tem' Télónis, ha szeretsz.

TÉLÓNIS.

Ah! a'ba már soha kétféges nem lehetsz.

(el - mennek.)

VÉGE.

TARTALOM.

	Lap.
Bevezetés. Irta Lázár Béla.....	3— 20
Ágis tragédiája. Irta Bessenyei György	21—110
Ajánló-levél	23
Tudósítás	25
Első fölvonás	27
Második fölvonás	47
Harmadik fölvonás	64
Negyedik fölvonás	81
Ötödik fölvonás	98
Ágiaris keserve. Irta Bessenyei György	111—130
Az eredeti címmlap hasonmása	21
